

A
Ragadós száj- és körömfájás
elleni védekezés
készületi terve

2004.

FVM Állategészségügyi és Élelmiszer-ellenőrzési Főosztály

TARTALOM

<u>Fejezet</u>	<u>Tárgy</u>	<u>Oldal</u>
1	Jogi felhatalmazás	3
2	Pénzügyi fedezet	5
3	Irányítási láncolat	6
4	Az országos járványvédelmi központ	8
5	Terület járványvédelmi intézmények	10
6	SZKF-szakértőcsoportok	13
7	Humán erőforrások	14
8	A leküzdésre vonatkozó utasítások	15
9	Diagnosztikai laboratóriumok	16
10	Vakcinázás járványveszély esetén	17
11	Képzési programok	18
12	Ismeretterjesztés/A betegség ismerete	19
13	Adatnyilvántartás	23

<u>Melléklet</u>	<u>Tárgy</u>	<u>Oldal</u>
I.	Országos járványvédelmi központ	24
II	Helyi járványvédelmi központok	25
III	A megyei állomások illetékességi területét szemléltető térkép	29
IV	A rendelet nyomtatványai	30
V	Humán erőforrás	44
VI	Intézkedési útmutató	45
VII	Az RSZKF elleni vakcinázás	82

A dokumentáció az “European Community Contingency Plans for FMD” és a “National plans for emergency action to be taken in case of an FMD outbreak” (Session of Research Group of the European Commission for the Control of FMD, Ankara, 1-5 October, 1991), valamint az Európai Unió HU 9304-05-02 sz. Phare program keretében kidolgozott ajánlás alapján készült.

1. FEJEZET

JOGI FELHATALMAZÁS

1. 1. A ragadós száj- és körömfájás elleni védekezéssel kapcsolatos törvényes felhatalmazás a következő jogszabályokban található: az állategészségügyről szóló 1995. évi XCI. törvény (a továbbiakban: állategészségügyi törvény.) és a földművelésügyi és vidékfejlesztési miniszter 71/2002. (VIII.15.) FVM.számú rendelete (a továbbiakban: rendelet) a ragadós száj- és körömfájás elleni védekezésről.

1. 2. Az 1. 1. pontban felsorolt jogszabályi alapok kiterjednek az alábbi intézkedések megvalósítására:

1. 2. 1. A ragadós száj- és körömfájás gyanújának bejelentése.

Az állategészségügyi törvény 5.§ (1) bekezdése, illetve a rendelet 3. §-a bejelentési kötelezettséget ír elő a ragadós száj- és körömfájás fertőzöttségre, fertőzöttség vagy kontamináció gyanújára vonatkozóan. A jelentés megtételére mindazon személyek kötelesek, akik az állatok felügyeletét, őrzését, gondozását, ápolását, felvásárlását, szállítását, levágását, vagy az állati hullák ártalmatlanná tételét foglalkozásszerűen látják el. A bejelentést szóban, írásban és megbízott útján lehet megtenni.

A település területére ellátási kötelezettséget vállalt bármely állatorvos a gyanúról szóló bejelentést követően köteles a kerületi állatorvost és az önkormányzat jegyzőjét értesíteni a további - a jogszabályban előírt – intézkedések megtétele érdekében.

1. 2. 2. Mintavétel laboratóriumi vizsgálat céljából.

A fertőzést okozó vírus típusának meghatározása céljából a rendelet vizsgálati anyag vételét rendeli el, amelyet futár útján az Országos Állategészségügyi Intézetbe (Budapest, XIV. Tábornok utca 2.) kell küldeni.

1. 2. 3. Beteg, betegségre, vagy fertőzöttségre gyanús állatok leölése

A rendelet feljogosítja az állategészségügyi szolgálat tisztségviselőit arra, hogy elrendelje a fertőzött, fertőzöttségre-, vagy kontaminációra gyanús állatok leölését. A fertőzöttségre-, vagy kontaminációra gyanús állat kivételes esetben - a jogszabályban előírt feltételek betartásával - kijelölt vágóhídon levágható.

1. 2. 4. Állami kártalanítás

Az állategészségügyi törvény 8. §-a kiadott törvény biztosítja a járványvédelmi intézkedések 100 %-os állami kártalanítás melletti, hatékony végrehajtását. Az Állategészségügyi Szabályzat alapján a kártalanítási összeget a kártalanítási határozat jogerőre emelkedésétől számított 30 napon belül ki kell fizetni.

1. 2. 5. A fertőzött állattartó telepekre vonatkozó állategészségügyi igazgatási intézkedések

A rendelet 4., 5. és 6. szakaszai felhatalmazzák az állategészségügyi szolgálat tisztségviselőit arra, hogy fertőzött helynek nyilvánítsák azokat a létesítményeket (telepeket), ahol fertőzött, fertőzöttségre-, vagy kontaminációra gyanús állat, illetve állati hulla, avagy a vírus terjedésével kapcsolatba hozható eszköz, tárgy, termék található.

A rendelet fent megnevezett szakaszai feljogosítják az állategészségügyi szolgálat tisztségviselőit arra, hogy fertőzöttnek nyilvánított helyeken a fertőzöttség felderítése, eredetének kivizsgálása, elfojtása és terjedésének megakadályozása érdekében szükséges rendelkezéseket tegyenek és korlátozó intézkedéseket vezessenek be. Jogosultak továbbá, a kórokozó terjesztésére alkalmas állatok, állati termékek, eszközök és tárgyak megsemmisítését, illetőleg fertőtlenítését elrendelni.

1. 2. 6. Az állatszállítások ellenőrzése és szükség szerinti korlátozása

A rendelet 4., 5. és 6. szakasza biztosítja a jogszabályi alapokat arra vonatkozóan, hogy a fertőzöttség felszámolása, illetőleg a fertőzés terjedésének megakadályozása érdekében az állategészségügyi szolgálat tisztségviselői az érintett területeken elrendeljék az állatszállítások ellenőrzését, avagy, szükség esetén teljes korlátozását.

1. 2. 7. Körzeti zárlat és védőkörszet elrendelése

A rendelet 11-14. szakasza alapján a fertőzöttség vagy kontamináció gyanújával sújtott gazdaságot helyi zárlat alá kell vonni. A fertőzöttnek nyilvánított, helyi zárlat alatt álló létesítmény körül – a földrajzi viszonyok figyelembe vételével – községi zárlatot, vagy a létesítmény határától számított legalább három km sugarú körben zárlati zónát, továbbá egy, legalább 10 km sugarú védőkörszetet kell kialakítani.

A rendelet 5. és 6. szakasza feljogosítja az állategészségügyi szolgálat tisztségviselőit arra, hogy a zárlat alá, ill. a védőkörszetbe vont helyeken a fertőzöttség felderítése, eredetének kivizsgálása, elfojtása és terjedésének megakadályozása érdekében szükséges intézkedéseket, és korlátozásokat vezessenek be. Jogosultak a kórokozó terjesztésére alkalmas állatok, állati termékek eszközök és tárgyak megsemmisítését, illetőleg fertőtlenítését elrendelni.

1. 2. 8. A vakcinázás, gyógykezelés

A rendelet 18. §-ában előírtak szerint a Magyar Köztársaság területén ragadós száj- és körömfájás ellen védőoltást alkalmazni, továbbá a fertőzött, fertőzöttségre-, vagy kontaminációra gyanús állatokat gyógykezeltetni tilos.

A védőoltás tilalma alól – indokolt esetben – az FVM Állategészségügyi és Élelmiszer-ellenőrzési Főosztálya meghatározott területre, állatfajra és időtartamra vonatkozóan, meghatározott feltételek előírásával, felmentést adhat.

A betegség elleni vakcinák előállítására szolgáló antigének beszerzése és folyamatos készletben tartása az FVM Állategészségügyi és Élelmiszer-ellenőrzési Főosztály engedélyével az Állatgyógyászati Oltóanyag-, Gyógyszer- és Takarmány-ellenőrző Intézet (ÁOGYTI) feladata a rendlet 18.§ (3) bekezdése alapján.

2. FEJEZET

PÉNZÜGYI FEDEZET

2. 1. Személyi állomány

Az FVM Állategészségügyi és Élelmiszer-ellenőrzési Főosztálya által alkalmazott, állami szolgálatban lévő személyi állománnyal kapcsolatos költségeket a Magyar Köztársaság az évenként kiadott Költségvetési törvényben, a Földművelésügyi és Vidékfejlesztési Minisztérium fejezetében biztosítja.

Ha a járványvédelmi intézkedések érdekében további személyizetre van szükség — akár ideiglenes jelleggel is —, annak költségét a köztisztviselők jogállásáról kiadott 1992. évi XXIII. sz. törvény értelmében a Földművelésügyi és Vidékfejlesztési Minisztérium biztosítja.

2. 2. Fogyóeszközök és berendezések

A Költségvetési törvény a Földművelésügyi és Vidékfejlesztési Minisztérium fejezetében, az Állategészségügyi és élelmiszer-ellenőrzési szakigazgatási alcímnév alatt biztosítja a járványvédelem dologi költségeinek fedezetét.

2. 3. Állatok leölése, állati hullák és fertőzött anyagok megsemmisítése, higiénés intézkedések

A Költségvetési törvény a Földművelésügyi és Vidékfejlesztési Minisztérium fejezetében, az Állategészségügyi és élelmiszer-ellenőrzési szakigazgatási alcímnév alatt biztosítja a járványvédelem dologi költségeinek fedezetét.

2.4. Az állami kártalanítás

A Költségvetési törvény a Földművelésügyi és Vidékfejlesztési Minisztérium fejezetében, az Állategészségügyi és élelmiszer-ellenőrzési szakigazgatási alcímnév alatt biztosítja a járványvédelem dologi költségeinek fedezetét.

Az állami kártalanítást a törvény 8. § (1) bekezdésében meghatározott esetekben kell elrendelni. A kártalanítási igény elbírálásának alapvető szabályait a 41/1997. (V.28.) FM rendelet mellékleteként kiadott Állategészségügyi szabályzat 145. és 146. §-ai tartalmazzák, míg a forgalmi érték megállapításának alapjait a 147. § foglalja magába. Az Állategészségügyi Szabályzat alapján a kártalanítási összeget a kártalanítási határozat jogerőre emelkedésétől számított 30 napon belül ki kell fizetni.

2.5. Vakcinázás vészhelyzetben (járványveszély esetén)

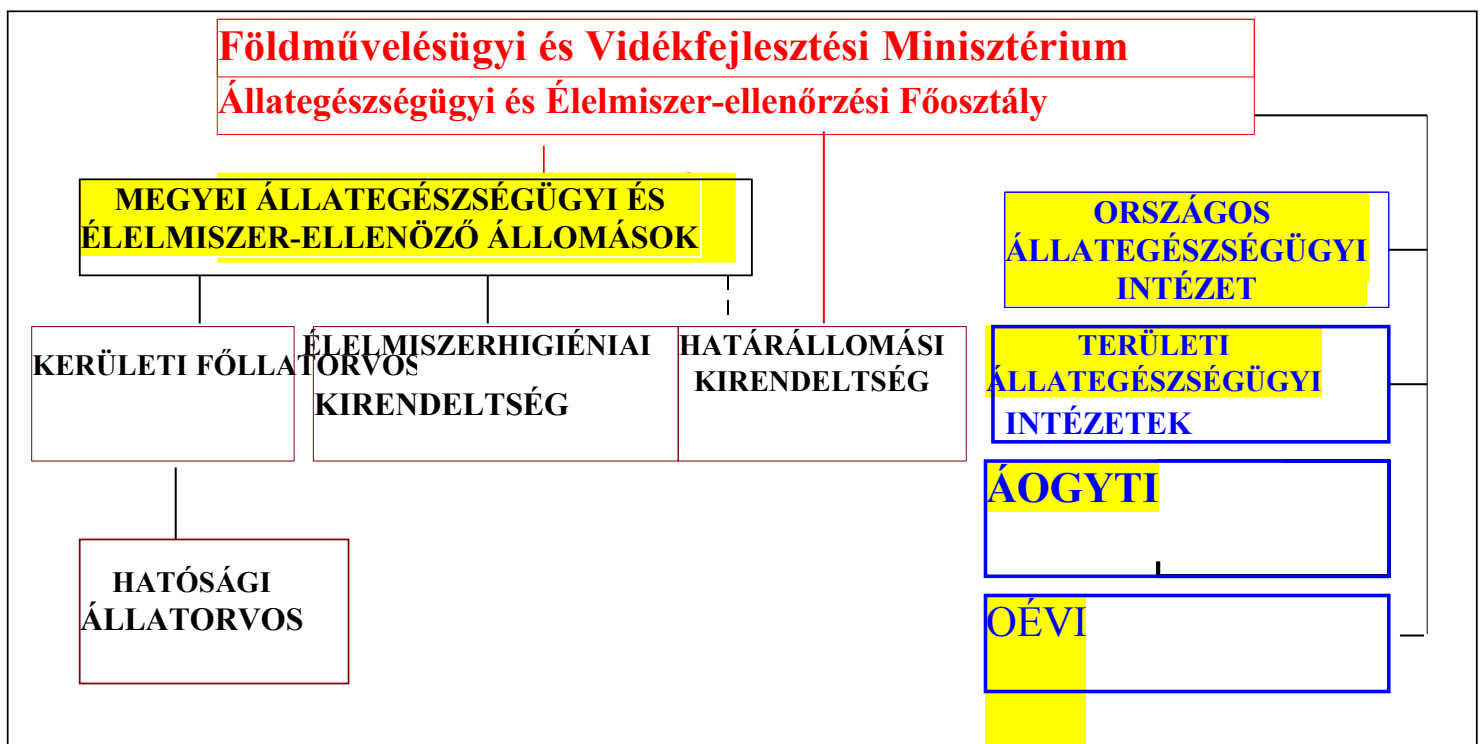
Az FVM Állategészségügyi és Élelmiszer-ellenőrzési Főosztálya az Állatgyógyászati Oltóanyag-, Gyógyszer- és Takarmány-ellenőrző Intézet (ÁOGYTI) éves költségvetésében biztosítja a járványvédelmi vakcina-tartalék beszerzésének, illetőleg tárolásának pénzügyi fedezetét.

3. FEJEZET

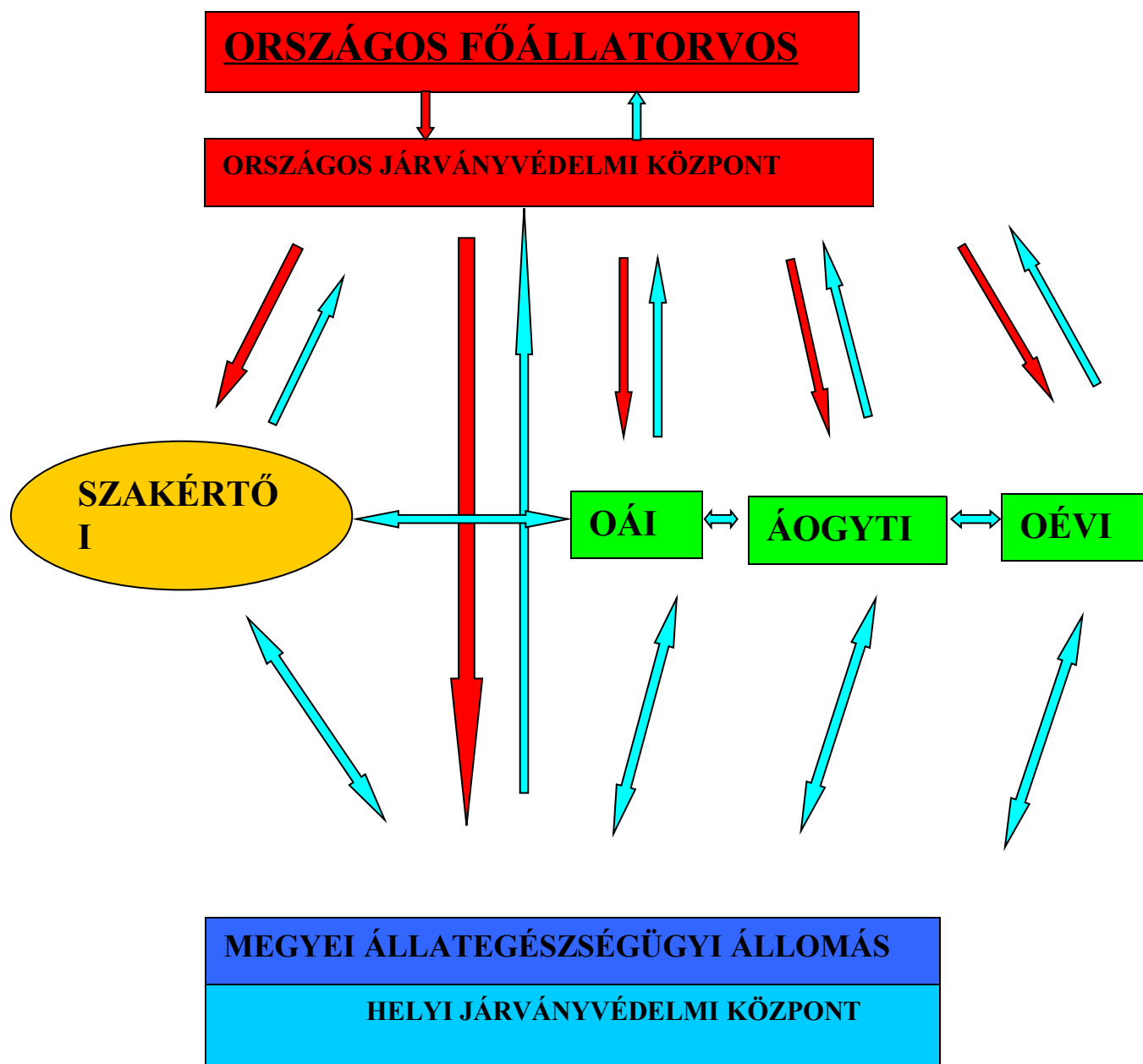
IRÁNYÍTÁSI LÁNCOLAT

- 6.1. A ragadós száj- és körömfájás elleni védekezés a Földművelésügyi és Vidékfejlesztési Miniszter felelősségi körébe tartozik, aki a védekezési stratégiák irányítását az Állategészségügyi és Élelmiszer-ellenőrzési Főosztály vezetőjére (a továbbiakban: országos főállatorvos) ruházza át.
- 6.2. A ragadós száj- és körömfájás okozta járványkitörés esetén az országos védekezési stratégiát az országos főállatorvos irányítja. Az országos főállatorvos a járványvédelmi tevékenységét az állategészségügyi szolgálat országos és regionális intézetei, a RSZKF szakértői csoport és a megyei állategészségügyi állomások hálózatára alapozva végzi.
- 6.3. A ragadós száj- és körömfájás elleni védekezés a megyei állategészségügyi állomásokon szolgálatot teljesítő hatósági állatorvosok feladata (a fertőzött telepek és az illetékességi területükön történő korlátozások vonatkozásában).

AZ ÁLLAMI ÁLLATEGÉSZSÉGÜGYI SZOLGÁLAT SZERVEZETI FELÉPÍTÉSE

UTASÍTÁSI ÉS INFORMÁCIÓS LÁNCSOLAT

UTASÍTÁS: →

INFORMÁCIÓ: ⇄

4. FEJEZET

AZ ORSZÁGOS JÁRVÁNYVÉDELMI KÖZPONT

4.1. Az országos főállatorvosnak az FVM Állategészségügyi és Élelmiszer-ellenőrzési Főosztály Járványvédelmi Osztályának (Országos Járványvédelmi Központ) bevonásával a következő feladatokat kell ellátnia:

- irányítani kell a helyi járványvédelmi központok munkáját;
- kapcsolatot kell tartania a diagnosztikai laboratóriumokkal;
- gondoskodnia kell a készenléti tervekhez szükséges pénzügyi fedezetről;
- közre kell működnie a képzési programok megszervezésében és szakembereket kell kijelölnie az Európai Közösség képzési programjaiban való részvételre;
- tájékoztató/ismeretterjesztő akciókat kell szerveznie;
- járványkitörés esetén irányítani kell az országos járványvédelmi stratégiát;
- személyi állományt és egyéb erőforrásokat kell irányítani a helyi járványvédelmi központokhoz;
- jóvá kell hagynia a védőkörzeteket és a megfigyelési körzeteket;
- szükség esetén döntenie kell a határbelépő-helyek lezárásáról;
- jóvá kell hagynia a vakcina kiszolgáltatását és a vakcinázási körzetek meghatározását;
- meg kell szereznie a vészhelyzetekben szükséges pénzügyi fedezetet a járványelfojtással kapcsolatos költségek fedezése céljából;
- kapcsolatot kell tartania a mezőgazdasági kereskedelmi szervezetekkel és a tömegkommunikációs eszközökkel;
- jelentéseket kell küldenie a Nemzetközi Járványügyi Hivatalnak (O.I.E.);
- kapcsolatot kell tartania az Európai Közösség Bizottságával.
- kapcsolatot kell tartania a FAO EUFMD bizottságával

4. 2. Az Országos Járványvédelmi Központ elhelyezése

1143 Budapest, Tábornok utca 2.

4.3. Az Országos Járványvédelmi Központ felszerelése

- kommunikációs felszerelés (telefon, telefax, E-mail),
- Magyarország 1: 100.000 léptékű térképe,
- a járványvédelemben szerepet játszó intézmények és személyek haladéktalan elérését biztosító adatbázis,
- a járványvédelmi vakcina-tartalék lehívásához szükséges adatok
- járművek

4.4. Az Országos Járványvédelmi Központ feladatainak támogatása

Az Országos Járványvédelmi Központ közvetlen járványvédelmi irányító feladatait az ÁOGYTI támogatja a betegség elleni vakcinák előállításához szükséges antigén-készlet, valamint fertőtlenítőszeres gondozásával. Az ÁOGYTI egyben ellátja az egyéb fertőzőttség elleni védekezés céljára tárolt állami oltóanyag és diagnosztikum készlet beszerzésének, tárolásának és gondozásának feladatait is. Az FVM Állategészségügyi és Élelmiszer-ellenőrzési Főosztály megbízása és pénzügyi fedezete alapján biztonságos technikai feltételeket biztosít az RSZKF és más OIE "A" listás betegségek laboratóriumi vizsgálataihoz, az állategészségügyi határállomásokon feltartóztatott fertőzőttségre gyanús állatok azonnali elkülönítéséhez.

4. 5. Az Országos Állategészségügyi Intézet a diagnosztikai vizsgálatokkal, a szakértői csoport epidemiológiai elemzésekkel, a megyei állategészségügyi állomások az operatív feladatok ellátásával járulnak hozzá az Országos Járványvédelmi Központ tevékenységéhez. Az Országos Állategészségügyi Intézet naponta képes naponta 100 mintából az RSZKF vírust, illetve naponta 600 mintából az RSZKF vírus három különböző szerotípusa elleni ellenanyagot kimutatni.

5. FEJEZET

TERÜLETI JÁRVÁNYVÉDELMI INTÉZMÉNYEK

- 5.1. A ragadós száj- és körömfájás okozta járványkitörésekre való készenlét és az ellenük való védekezés helyi szinten történő biztosítása a többek között Helyi Járványvédelmi Központként (HJK) is működő megyei Állategészségügyi Állomás feladata. Mindegyik központ élén igazgató főállatorvos áll, aki az országos főállatorvosnak tartozik közvetlen felelősséggel a betegség vonatkozásában.
Húsz Helyi Járványvédelmi Központ létezik, és az egyes központokhoz tartozó területeket a III. mellékletben szereplő térkép tartalmazza.
- 5.2. Járványkitörés esetén az országos főállatorvosnak jogában áll úgy dönteni, hogy ideiglenes Járványvédelmi Központot hoz létre a járványkitörés helyszínén.
- 5.3. A helyi központok rendelkeznek a járványkitörés elleni azonnali védekezéshez szükséges megfelelő felszerelésekkel és készletekkel.
- 5.4. Vészhelyzet esetén a megyei állomások jogosultak jelentősebb felszereléseket szerződéses formában, magánvállalkozásoktól is beszerezni.
- 5.5. A megyei Állomás feladatköre
5. 5. 1. A fertőzőtséggel kapcsolatos ismeretek és készenlét fenntartása az illetékességi körébe tartozó területen:
- a fertőzőtséggel kapcsolatos ismeretterjesztő kampányok szervezése hatósági és magán-állatorvosok számára;
 - készenléti gyakorlatok lebonyolítása és az azokban való részvétel;
 - kapcsolattartás a területi diagnosztikai intézetekkel és az Országos Állategészségügyi Intézettel;
 - folyamatos kapcsolattartás a rendőrséggel, a határállomási hatóságokkal, a helyi önkormányzattal, a mezőgazdasági és kereskedelmi szakhatóságokkal, az állatok-, és állati termékek kereskedelmével foglalkozó gazdasági szervezetek képviselői szerveivel, a piacokkal, avágóhidakkal és az állati hullák ártalmatlanná tételére szolgáló létesítményekkel, valamint a magán-állatorvosok kamarai szervezeteivel;
5. 5. 2. Járványkitörés esetén a helyi szintű védekezési stratégia irányítása és végrehajtása:
- a járványtani vizsgálatok megszervezése a RSZKF-szakértőcsoporttal együttműködve, minták beküldése a diagnosztikai laboratóriumokba;
 - kapcsolattartás az országos járványvédelmi központtal a védőkörzetek és megfigyelési körzetek kiterjedésének meghatározása érdekében;
 - szükség esetén a határátkelőhelyek (belépési pontok) lezárása;
 - kapcsolattartás a rendőrséggel a fertőzött telepek izolálása, forgalomkorlátozások életbe léptetése és piacok lezárása céljából;
 - a zárlat és minden más foganatosított intézkedés felügyelete a fertőzött telepeken, beleértve az állatok értékelését, leölését, valamint a fertőzött és a fertőzésnek kitett (kontakt) állatok megsemmisítését;
 - a fertőzött létesítmények és a védő-, valamint megfigyelési körzetben levő egyéb területek takarítása és fertőtlenítése;
 - az állattulajdonosok kártalanításának megszervezése;

- a védő- és a megfigyelési körzetekben található állattartó telepek ellenőrzése. A jelenleg hatályos rendelkezések szerint a védőkörzetben található összes gazdaságban és állattartó telepen helyszíni szemlét kell tartani. A járványtani szakértőcsoport javaslatai alapján a megfigyelési körzetben található minden olyan telepen helyszíni szemlét kell tartani, amely a járványkitörés szempontjából különlegesen nagy veszélyt jelent;
- vészhelyzeti vakcinázás esetén a vakcinázást végző szakemberek bevetése, munkájuk irányítása.

5. 6. A megyei állategészségügyi állomás felszerelése

Az állomás vezetője felelős a hatékony járványvédelmi intézkedéseket szolgáló technikai feltételek biztosításáért, különös tekintettel az alábbiakra:

- kommunikációs hálózat (telefon, fax, E-mail),
- adatrögzítő és tároló eszközök (célszerűen: számítógép),
- járművek
- az illetékességi területet ábrázoló 1: 50.000 és ha lehetséges 1: 10.000-es léptékű térképek,
- a járványvédelmi eszközök tárolására szolgáló raktár,
- járványvédelmi eszközök (védőruha, fertőtlenítőszer, fertőtlenítő gépek, mintavételre szolgáló eszközök)

5.7. Járványkitörés esetén feladatok hárulnak a következő hatóságokra is:

Rendőrség

Az állategészségügyi hatóságnak jogában áll a rendőrség segítségét kérnie a fertőzött terület biztonságos lezárásához és a forgalomkorlátozások megvalósításához.

A helyi önkormányzat

Az állategészségügyi hatósággal együtt felelős a védő- és megfigyelési körzetek fenntartásáért.

- 5.8. A helyi járványvédelmi központokként szolgáló Megyei Állategészségügyi Állomások személyi állománya általában a következő:
- 3–5 állatorvos
 - 3–5 állategészségügyi szakasszisztens
 - 10 adminisztratív dolgozó

A megyei állategészségügyi állomást igazgató főállatorvos vezeti. Járványkitörés esetén a helyi központ vezetője kérheti az országos főállatorvostól további személyi állomány bevetését. A járványkitörések okozta vészhelyzetek leküzdésére egy különleges csoport mindig bevetésre készen áll. Járványkitörés esetén a folyamatos (24 órás) készenléti szolgálat biztosítása az állomás igazgatójának feladata.

- 5.9. A helyi járványvédelmi központ támogatást nyújt a RSZKF-szakértőcsoportnak a vizsgálatok elvégzésénél, és a helyi járványvédelmi stratégia kidolgozásánál.

6. FEJEZET

RSZKF-SZAKÉRTŐCSOPORT

6.1. A ragadós száj- és körömfájás járványkitörés hatékony elfojtásának érdekében biztosítani szükséges a gyors diagnózist, a fertőzés forrásának felderítését, és a haladéktalan állategészségügyi igazgatási intézkedések megtételét. Ennek érdekében az országos főállatorvos, a járványvédelmi feladatainak támogatására, a ragadós száj- és körömfájás terén különleges szakértelemmel rendelkező szakértőcsoportot hozott létre

- az FVM Állategészségügyi és Élelmiszer-ellenőrzési Főosztály,
- az Országos Állategészségügyi Intézet,
- az Állatgyógyászati Oltóanyag-, Gyógyszer- és Takarmány-ellenőrző Intézet,
- az Országos Élelmiszervizsgáló Intézet,
- a Szent István Egyetem Állatorvos-tudományi Kar,
- az MTA Állatorvos-tudományi Kutatóintézet,
- az Országos Állategészségügyi Tanács,
- a megyei Állategészségügyi és Élelmiszer-ellenőrző Állomások (továbbiakban: állomások),
- az Országos Meteorológiai Intézet

munkatársainak bevonásával.

6. 2. Járványkitörés esetén a szakértőcsoportot azonnal mozgósítják és az illető területre küldik.

A csoport feladata, hogy járványtani nyomozást végezzen és teljes körű jelentést tegyen az országos főállatorvosnak, az országos és helyi járványvédelmi központoknak

- a járványkitörésről,
- annak lehetséges eredetéről,
- lehetséges időpontjáról
- a tovaterjedés eshetőségeiről, (a helyi meteorológiai viszonyokról),
- a leküzdés lehetséges módjairól,

A helyi csoporttal együttműködve indokolt esetben további diagnosztikai mintákat vesznek és ezeket eljuttatják az Országos Állategészségügyi Intézetbe, azon keresztül pedig — ilyen értelmű döntés esetén — az Egyesült Királyságban levő SZKF Nemzetközi Referencia Laboratóriumba.

6. 3. A szakértőcsoport megfelelő felszereléséről (mintavétel, kommunikációs felszerelés, közlekedés, elhelyezés) a megyei állategészségügyi állomás gondoskodik.
6. 4. A megyei állategészségügyi állomások hatósági állatorvosai Magyarországon és külföldön szervezett szaktanfolyamok keretében a ragadós száj- és körömfájás minden vonatkozására kiterjedő képzésben részesülnek, különös tekintettel a járványtani szempontokra.
6. 5. A szakértőcsoport tagjai közreműködnek a megyei állategészségügyi állomásokon a személyi állomány számára rendezett továbbképző tanfolyamokon.

7. FEJEZET

HUMÁN ERŐFORRÁS

Az állategészségügyi főhatóság listával rendelkezik mindazon személyekről, akik ragadós száj- és körömfájás járvány esetén bevetethők.

Az FVM Állategészségügyi és Élelmiszer-ellenőrzési Főosztálya a szakértővel kötött egyezmény alapján biztosítja, hogy azon szakértők is azonnal rendelkezésre álljanak, akik nem tartoznak az állami állatorvosi szolgálathoz.

8. FEJEZET

A RAGADÓS SZÁJ -ÉS KÖRÖMFÁJÁS LEKÜZDÉSÉRE VONATKOZÓ UTASÍTÁSOK

Az RSZKF elleni védekezés, illetve a betegség leküzdése során a fogékony állatállomány mérete, illetve az állatsűrűség döntő fontosságú. A következő táblázat mutatja az állatsűrűséget sertések, juhok és szarvasmarhák esetén. Az alábbi adatok azt mutatják, hogy nincsenek nagy állatsűrűségű területek Magyarországon.

Megye	Területe km ²	Sertések száma *	Állatsűrűség sertés/km ²	Juhok száma *	Állatsűrűség juh/km ²	Szarvasmarhák száma *	Állatsűrűség szm/km ²
Baranya	4487	343000	76,44	25000	5,57	33680	7,51
Bács-Kiskun	8362	530000	63,38	229000	27,39	66681	7,97
Békés	5632	480000	85,23	37000	6,57	59139	10,50
Borsod-Abaúj-Zemplén	7247	162000	22,35	52000	7,18	40962	5,65
Csongrád	4263	482000	113,07	55000	12,90	43112	10,11
Fejér	4373	255000	58,31	54000	12,35	50099	11,46
Győr-Moson-Sopron	4012	215000	53,59	8000	1,99	57267	14,27
Hajdú-Bihar	6211	540000	86,94	190000	30,59	93473	15,05
Heves	3637	80000	22,00	17000	4,67	19077	5,25
Jász-Nagykun-Szonok	5607	319000	56,89	64000	11,41	64122	11,44
Komárom-Esztergom	2251	272000	120,84	31000	13,77	15165	6,74
Nógrád	2544	46000	18,08	14000	5,50	13353	5,25
Pest	6394	221000	34,56	72000	11,26	51496	8,05
Somogy	6036	205000	33,96	36000	5,96	34812	5,77
Szabolcs-Szatmár-Bereg	5938	310000	52,21	177000	29,81	44085	7,42
Tolna	3704	304000	82,07	76000	20,52	33252	8,98
Vas	3337	81000	24,27	3000	0,90	29637	8,88
Veszprém	4689	176000	37,53	58000	12,37	42758	9,12
Zala	3784	109000	28,81	21000	5,55	25321	6,69
Budapest	524	8000	15,27	7000	13,36	1325	2,53
Hungary total	93032	5138000	55,23	1226000	13,18	818816	8,80

* A Központi Statisztikai Hivatal adatai alapján, 2003. augusztus 1.

A rendeletben és a készenléti tervben előírtak hatékony végrehajtása érdekében az országos főállatorvos INTÉZKEDÉSI ÚTMUTATÓT adott ki.

Az INTÉZKEDÉSI ÚTMUTATÓ segítséget kíván nyújtani a járványvédelmi feladatokkal megbízott szervezeteknek a szükséges előkészületek megtételéhez, illetőleg a járvány esetén az operatív intézkedések haladéktalan megtételéhez.

9. FEJEZET

DIAGNOSZTIKAI LABORATÓRIUM

9.1. SZKF diagnosztikai laboratórium

9.1.1. SZKF Diagnosztikai Laboratórium

Virológiai Osztály

Országos Állategészségügyi Intézet

Budapest, XIV. Tábornok utca 2.

9.1.2. A laboratórium képes a SZKF gyors diagnosztizálására.

Teszt: komplementum-kötési próba

Reagensok:

"O" típus:	Szérum: O-Brugge	Antigén: O-LS-2-M
------------	------------------	-------------------

"A" típus:	Szérum: A-L-407	Antigén: A-2791
------------	-----------------	-----------------

"C" típus:	Szérum: C-T-659	Antigén: C-323
------------	-----------------	----------------

9.1.3. Vírusizolálás

A vírusizoláláshoz a megfelelő sejtenyészetek rendelkezésre állnak.

9.1.4. Szerológia

Mikro-vírusneutralizációs próba.

A laboratórium rendelkezik a tömeges szerológiai vizsgálatokhoz szükséges felszereléssel és szakképzett személyzettel.

9. 2. OIE/FAO World Refence Laboratory (WRL)

Institute for Animal Health

Ash Road, Pirbright,

Woking, Surrey GU24 0NF

United Kingdom,

T: +44 0483 232 441

F: +44 0483 232 448

A magyar állategészségügyi szolgálat az OIE és a FAO/EUFMD tagjaként biztosítani képes, hogy szükség estén mintákat küldjön vizsgálatra a WRL-ba.

10. FEJEZET

VAKcinÁZÁS JÁrvÁnyveszÉly esetÉn

10.1. A vakcinák előállításához szükséges koncentrált száj- és körömfájás antigént egy, a magyar állategészségügyi szolgálat kijelölt intézményével (ÁOGYTI) szerződéses kapcsolatban álló kereskedelmi cég tartja készletben:

- A szerződés időtartama: 5 év
- A szerződés kezdete: 1995. március
- A szerződés megújítása: 2000 április
- A megújított szerződés időtartama: 5 év
- A készletben tárolt antigének:
 - 350.000 adag vakcinára elegendő O₁ Manisa
 - 350.000 adag vakcinára elegendő A Irán 1999
 - 350.000 adag vakcinára elegendő C₃
 - 350.000 adag vakcinára elegendő Asia₁
- A szerződés kiegészítése: 1998.
 - A kiegészített szerződés alapján készletbe vett antigén:
 - 350.000 adag vakcinára elegendő A Irán 96
- A vakcinák hatékonysági követelménye: 6 PD₅₀
- A vakcina rendelkezésre bocsátásának ideje a végleges értesítés kézhezvételét követően:
 - olajos emulziós vakcina: 3 nap
 - Al(OH)₃ vakcina: 4 nap

Pótlólagos, kiegészítő szerződés értelmében 1998-tól 350.000 adag vakcinára elegendő A Irán 1996 került a készletezésre.

10.2. Az ÁOGYTI a Budapest, X. Szállás utcai központi telephelyén állandó hűtőkapacitást biztosít a járványvédelmi vakcina-készlet bármely időpontban történő fogadásához.

10.3. A vakcinát a megyei állategészségügyi állomások számára az FVM Állategészségügyi és Élelmiszer-ellenőrzési Főosztály engedélyével az ÁOGYTI bocsátja rendelkezésre.

10.4. A megyei állategészségügyi állomások a vakcina felhasználásig folyamatos hűtláncot biztosítanak a vakcina tárolása.

10.5. A megyei állategészségügyi állomások gondoskodnak a vakcinázáshoz szükséges eszközök állandó készletben tartásáról.

10.6. A vészvaksinázásra vonatkozó tervet a VII melléklet tartalmazza

11. FEJEZET

KÉPZÉSI PROGRAMOK

- 11.1. Az elmúlt évek során az FVM Állategészségügyi és Élelmiszer-ellenőrzési Főosztálya, valamint annak megbízásából az ÁOGYTI az ország minden megyéjében rendszeres tanfolyamokat tartott a ragadós száj- és körömfájásról és az ellene való védekezésről (klinikai tünetek, korai diagnózis, járványtan, védekezési rendszabályok) mindazon állatorvosok számára, akik felelősek a bejelentési kötelezettség alá tartozó fertőző betegségek elleni védekezésért.
- 11.2. 1996. januárjától kezdve a budapesti Állatorvos-tudományi Egyetemen négy szemeszterből álló tanfolyamot indítottak az állatorvosi járványtan témakörében. A másoddiplomát biztosító továbbképzés a bejelentési kötelezettség alá tartozó betegségekkel foglalkozott, beleértve azok igazgatási vonatkozásait. A továbbképzés célja a betegségek elleni gyakorlati védekezésért felelős állatorvosok ismereteinek korszerűsítése volt. A tanfolyam vizsgával zárult, és a vizsgát sikerrel teljesítő résztvevők szakállatorvosi diplomát kaptak a fertőző betegségek témaköréből.
- 11.3. 1995. augusztusában a budapesti Állatorvos-tudományi Egyetemen egyhetes RSZKF-tanfolyamra került sor az egyes megyék által delegált állatorvosok részvételével.
- 11.4. 1995. októberében/novemberében egyhetes gyakorlati képzést tartottak a megyei állatorvosok számára. E képzés keretében látogatást tettek külföldi SZKF-létesítményekben, ahol a ragadós száj- és körömfájás elleni védekezéssel kapcsolatos szimulációs gyakorlatokban is részt vettek.
- 11.5. A szakemberek folyamatos képzéséről az FVM Állategészségügyi és Élelmiszer-ellenőrzési Főosztálya, valamint a megyei állategészségügyi állomások vezetői gondoskodnak (megyei továbbképző előadások, gyakorlatok). A folyamatos képzést szolgálják továbbá, a szaksajtóban megjelenő cikkek és demonstrációs anyagok.

12. FEJEZET

A BETEGSÉG ISMERETE

1. A FERTŐZÖTTSÉGRE VONATKOZÓ LEGFONTOSABB SZAKMAI ISMERETEK RÖVID, ÖSSZEFOGLALÁSA SZAKEMBEREK SZÁMÁRA (az OIE kiadványa).

KÓROKTAN

A ragadós száj- és körömfájás vírusa a *Picornaviridae* család *Aphthovirus* nemzetségébe tartozik. A vírusnak hét szerotípusa ismert, amelyet kódokkal jelölnek: A, O, C, SAT1, SAT2, SAT3 és Asia1.

A KÓROKOZÓ ELLENÁLLÓKÉPESSÉGE

Hőmérséklet:	Alacsony hőmérséklettel szemben ellenálló, magas hőmérsékleten inaktiválódik.
pH:	pH 6 alatt, illetve pH 10 felett inaktiválódik.
fertőtlenítőszer:	Inaktiválható 8 %-os NaOH-dal, jódforókkal és savakkal.
Túlélés a környezetben:	Szénában és szalmában 15 hétig, szárított bőrökben ennél hosszabb ideig is megőrzi fertőzőképességét. Csontvelőben és nyirokcsomókban hosszú ideig fertőzőképes marad, de gyorsan inaktiválódik az izomban.

JÁRVÁNYTAN

Egyike a leginkább ragályos állatbetegségeknek. Igen jelentős gazdasági veszteségek okozója. Felnőtt állatokban alacsony elhullási arány jellemzi.

GAZDAFAJOK

Szarvasmarhafélék (szarvasmarha, házi bivaly, jak), juh, kecske, sertés, tevéfélék (teve, dromedár, láma, vikuna), valamennyi vadon élő kérődző és sertésféle.

TERJEDÉS

- direkt vagy indirekt érintkezés (aeroszol)
- élő vektorok (pl. ember)
- ragályfogó tárgyak (pl. járművek, eszközök)
- szél (szárazföldön 60 km, tengeren 300 km távolságig)

FERTŐZÉSI FORRÁS

- fertőzött és beteg állatok
- kilélegzett levegő, nyál, bélsár, tej (a betegség korai szakaszától, de rendszertelenül), ondó, vizelet
- hús és húskészítmények, amelyek pH értéke 6,0 fölött marad
- vírushordozó állatok: elsősorban szarvasmarha és bivaly, átvészelt állatok, fertőződött vakcinázott állatok (a garatból a vírus 3 évnél hosszabb ideig is kimutatható)

ELŐFORDULÁS

A ragadós száj- és körömfájás enzootiásan fordul elő Ázsia, Afrika, Dél-Amerika és a Közel-Kelet egyes részein. Mentese területeken sporadikus járványok jelentkeznek.

DIAGNÓZIS

A lappangási idő 2-14 nap.

KLINIKAI TÜNETEK

Szarvasmarha

- láz, étvágytalanság, remegés, tejtermelés csökkenés 2-3 napig, ezt követően
- fogcsikorgatás, nyálzás, sántaság, topogás, rúgás, amely tüneteket a szájnyálkahártyán, a nyelven és a lábvégeken képződő hólyagok okoznak;
- hólyagok a tőgybimbókon is jelentkezhetnek
- 24 óra múlva a hólyagok felrepednek és helyükön kimaródások maradnak vissza
- a felépülés általában 8-15 napot vesz igénybe
- szövődmények: a hólyagok bakteriális felülfertőződése, lábvég-deformitás, tőgygyulladás, a tejtermelés folyamatos csökkenése, íngyulladás, szívizomgyulladás, vetelés, ivarzási problémák, folyamatos testtömeg-csökkenés, fiatal állatok elhullása

Juh és kecske

Az elváltozások kevésbé kifejezettek, a hólyagképződés elsősorban a szájban figyelhető meg.

Sertés

A lábvégeken súlyos elváltozások alakulhatnak ki.

KÓRBONCTAN

Hólyagok, később kimaródások a nyelven, a fogínyen, a pofán, az ajkakon, a kemény és a lágy szájpadláson, az orrszárnyakon az orrtükrön, a tőgyön, a csecsbimbókon, a pártaszélen, az ujjak közötti területeken, a bendőben, sertések tőrőkarimáján, fiatal állatokban szívizom-elváltozások („tigrisszív”)

ELKÜLÖNÍTŐ KÓRJELZÉS

Klinikai vizsgálattal NEM KÜLÖNÍTHETŐ EL

- a hólyagos szájgyulladás
- a sertés hólyagos betegsége (SVD)
- a sertés hólyagos kiütése fertőzőtől.

ELKÜLÖNÍTŐ KÓRJELZÉS SZEMPONTJÁBÓL FONTOS EGYÉB BETEGSÉGEK

- Keleti marhavész
- Szarvasmarha fertőző rhinotracheitise
- Bluetongue
- Szarvasmarha herpesmamillitise
- Szarvasmarha fertőző göbös szájgyulladása
- Szarvasmarha vírusos hasmenése

LABORATÓRIUMI DIAGNÓZIS

A KÓROKOZÓ AZONOSÍTÁSA

- ELISA
- Komplement kötési próba
- A vírus izolálható: primer, szarvasmarha eredetű pajzsmirigy sejteken, primer sertés-, borjú-, vagy bárány-vese eredetű sejteken, BHK 21 vagy IB-RS2 jelű sejtvonalon esetleg napos egerekbe oltva.

INDIREKT KIMUTATÁS, SZEROLÓGIAI MÓDSZEREK

- ELISA
- Vírus neutralizációs próba

MINTAVÉTEL

1 gramm szövet a sértetlen vagy frissen felrepedt hólyagból. A hólyagfal mintát olyan folyadékba kell tenni, aminek a pH-ja 7,2-7,4.

Nyelőcső illetve garatváladékból a **probang** készülékkel lehet mintát venni.

A mintákat azonnal le kell hűteni vagy fagyasztani $-40\text{ }^{\circ}\text{C}$ -nál alacsonyabb hőmérsékletre

Különösen gondos eljárást kíván, amikor romlandó mintát küldünk ragadós száj- és körömfájás gyanújával az országon belül vagy országok között.

VÉDEKEZÉS, MEGELŐZÉS

Igazgatási intézkedések

- a fertőzöttségtől mentes területek védelme a határterületen élő állatok mozgásának, szállításának ellenőrzésével, felügyeletével
- a fertőzött, fertőzöttségre gyanús vagy a fertőzöttségből meggyógyult állatokat, illetve a száj- és körömfájásra fogékony és az előző csoportba tartozó állatokkal közvetlen kapcsolatba került állatokat le kell vágni.
- fertőtleníteni kell az állattartó helységeket és minden fertőzött anyagot, ragályfogó tárgyat (felszereléseket, autót, ruhát, stb.)
- meg kell semmisíteni a hullákat, az almokat és minden állati terméket a fertőzött területen.
- karantén zónák kialakítása.

VAKCINÁS VÉDEKEZÉS (Európában nem alkalmazható preventív célból)

Adjuvánst tartalmazó inaktivált vakcinával az immunitás tartóssága 6 hónap, 1 hónap időközzel történt kétszeri oltás után.

Olaj adjuvánst tartalmazó vakcinákkal 6 hónapos védetség érhető el az első oltás után, 12 hónap az ismételt vakcinázást követően.

KIEGÉSZÍTÉS

Az országok állategészségügyi szolgálatainak figyelemmel kell lennie arra, hogy fennáll-e a száj- és körömfájás veszélye az importáláskor, vagy az ország területén történő tranzit szállítás során akár közvetve, akár közvetlenül a más országokból származó:

- házi és vadon élő kérődző és sertés,
- kérődzők és sertés ondója
- kérődzők és sertés embriója vagy petesejtje
- házi és vadon élő kérődzők és sertés friss húsa
- házi és vadon élő kérődzők és sertés húskészítményei, amelyeket nem kezeltek az rszkef vírus elpusztításához megfelelő módon
- állati szervekből készült termékek, amelyeket emberi vagy állati fogyasztásra vagy ipari felhasználásra szántak
- gyógyszeripari felhasználásra szánt állati eredetű termékek
- nem steril biológiai termékek esetén.

2. A GAZDÁLKODÓK KÉPZÉSE

A gazdálkodók képzése érdekében a készenléti terv részeként ismeretterjesztő anyag készült. Az FVM Állategészségügyi és Élelmiszer-ellenőrzési Főosztálya utasítására a megyei állategészségügyi állomások vezetői gondoskodnak a gazdálkodók ismereteinek bővítéséről. A folyamatos képzést szolgálják továbbá, a mezőgazdasági szaksajtóban megjelenő ismeretterjesztő cikkek valamint gazdálkodók részére készülő és demonstrációs anyagok.

13. FEJEZET

ADATNYILVÁNTARTÁS

- I. Országos Járványvédelmi Központ
- II. Helyi Járványvédelmi Központok
- III. Az egyes megyei Állategészségügyi és Élelmiszer-ellenőrző Állomások illetékességi területét szemléltető térkép
- IV. A hatályos rendelet nyomtatványainak mintapéldányai
- V. Humán erőforrás
- VI. Intézkedési kézikönyv

I. MELLÉKLET

ORSZÁGOS JÁRVÁNYVÉDELMI KÖZPONT

Név: Országos Állategészségügyi Intézet

Cím: H-1143 Budapest, Tábornok u. 2

Telefon: 36 1 460 63 00

Telefax: 36 1 252 51 77

II. MELLÉKLET

HELYI JÁRVÁNYVÉDELMI KÖZPONTOK

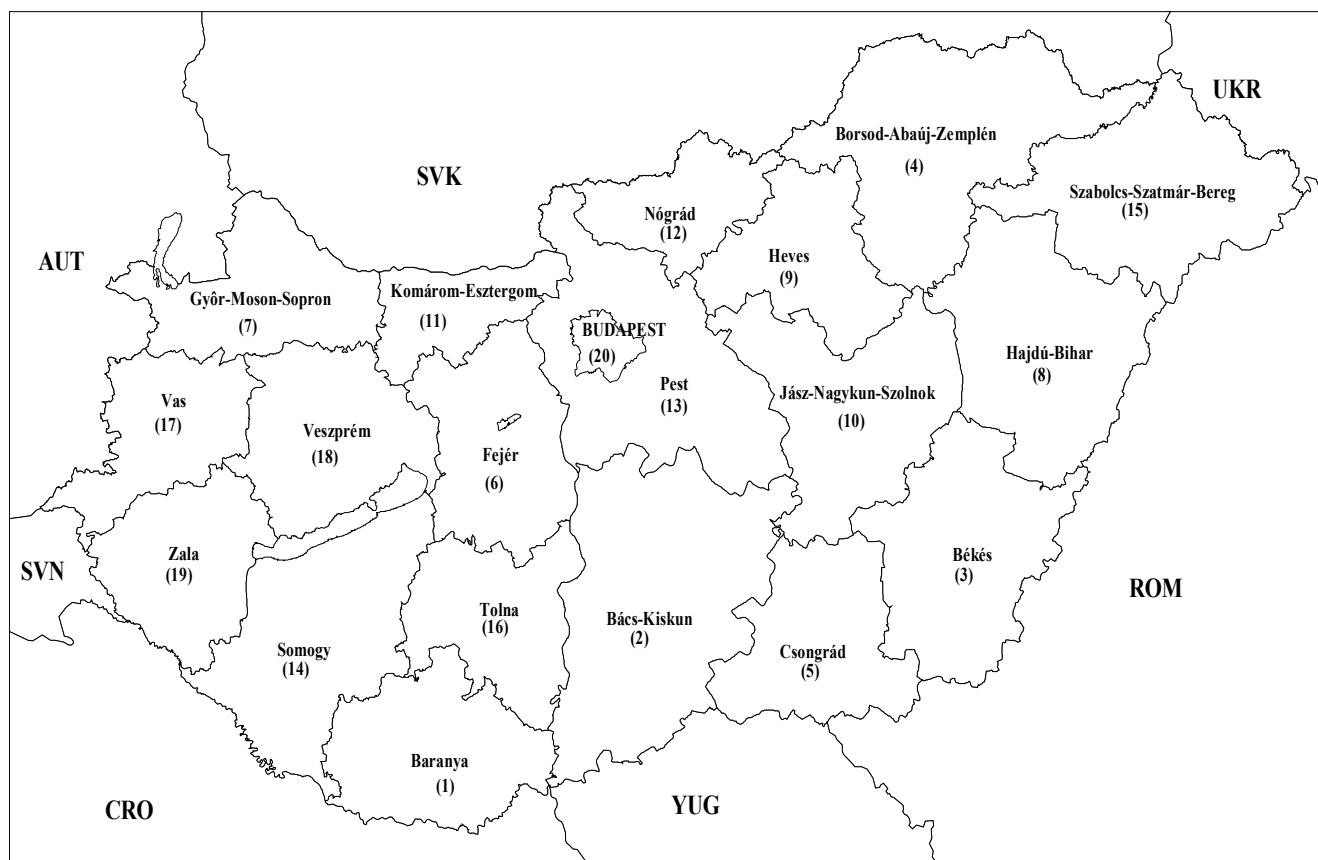
1. Baranya megyei Állategészségügyi és Élelmiszer-ellenőrző Állomás
H-7601 Pécs, Pf. 206.
Telefon: 36 72 520200
Telefax: 36 72 520220
2. Bács-Kiskun megyei Állategészségügyi és Élelmiszer-ellenőrző Állomás
H-6001 Kecskemét, Pf. 155.
Telefon: 36 76 503370
Telefax: 36 76 328008
3. Békés megyei Állategészségügyi és Élelmiszer-ellenőrző Állomás
H-5601 Békéscsaba, Pf. 24.
Telefon: 36 66 540230
Telefax: 36 66 547440
4. Borsod-Abaúj-Zemplén megyei Állategészségügyi és Élelmiszer-ellenőrző Állomás
H-3501 Miskolc, Pf. 62.
Telefon: 36 46 342905
Telefax: 36 46 342023
5. Csongrád megyei Állategészségügyi és Élelmiszer-ellenőrző Állomás
H-6701 Szeged, Pf. 446.
Telefon: 36 62 422358
Telefax: 36 62 426183
6. Fejér megyei Állategészségügyi és Élelmiszer-ellenőrző Állomás
H-8000 Székesfehérvár, Pf. 33.
Telefon: 36 22 511160
Telefax: 36 22 502063
7. Győr-Moson-Sopron megyei Állategészségügyi és Élelmiszer-ellenőrző Állomás
H-9002 Győr, Pf. 76.
Telefon: 36 96 418811
Telefax: 36 96 418832
8. Hajdú-Bihar megyei Állategészségügyi és Élelmiszer-ellenőrző Állomás
H-4002 Debrecen, Pf. 137.
Telefon: 36 52 526295
Telefax: 36 52 442841
9. Heves megyei Állategészségügyi és Élelmiszer-ellenőrző Állomás
H-3301 Eger, Pf. 132.
Telefon: 36 36 510430
Telefax: 36 36 515746

10. Jász-Nagykun-Szolnok megyei Állategészségügyi és Élelmiszer-ellenőrző Állomás
H-5001 Szolnok, Pf. 16.
Telefon: 36 56 424744
Telefax: 36 56 429745
11. Komárom-Esztergom megyei Állategészségügyi és Élelmiszer-ellenőrző Állomás
H-2800 Tatabánya, Pf. 306.
Telefon: 36 34 311768
Telefax: 36 34 316182
12. Nógrád megyei Állategészségügyi és Élelmiszer-ellenőrző Állomás
H-3101 Salgótarján, Pf. 76.
Telefon: 36 32 440216; 441388
Telefax: 36 32 440890
13. Pest megyei Állategészségügyi és Élelmiszer-ellenőrző Állomás
H-2101 Gödöllő, Pf. 98.
Telefon: 36 28 520940
Telefax: 36 28 410044
14. Somogy megyei Állategészségügyi és Élelmiszer-ellenőrző Állomás
H-7401 Kaposvár, Pf. 126.
Telefon: 36 82 316315, 527170
Telefax: 36 82 312357
15. Szabolcs-Szatmár megyei Állategészségügyi és Élelmiszer-ellenőrző Állomás
H-4401 Nyíregyháza, Pf. 144.
Telefon: 36 42 451200
Telefax: 36 42 451221
16. Tolna megyei Állategészségügyi és Élelmiszer-ellenőrző Állomás
H-7101 Szekszárd, Pf. 105.
Telefon: 36 74 529081
Telefax: 36 74 312423
17. Vas megyei Állategészségügyi és Élelmiszer-ellenőrző Állomás
H-9700 Szombathely, Zanati u. 3.
Telefon: 36 94 314093
Telefax: 36 94 327852
18. Veszprém megyei Állategészségügyi és Élelmiszer-ellenőrző Állomás
H-8201 Veszprém, Pf. 126.
Telefon: 36 88 425607
Telefax: 36 88 422468

19. Zala megyei Állategészségügyi és Élelmiszer-ellenőrző Állomás
H-8901 Zalaegerszeg, Pf. 223.
Telefon: 36 92 549280
Telefax: 36 92 311354
20. Budapest Fővárosi Állategészségügyi és Élelmiszer-ellenőrző Állomás
H-1389 Budapest, Pf. 110.
Telefon: 36 1 2390330
Telefax: 36 1 3506117

III. MELLÉKLET

AZ EGYES MEGYEI ÁLLOMÁSOK ILLETÉKESSÉGI TERÜLETÉT SZEMLÉLTETŐ TÉRKÉP

IV. MELLÉKLET

A RENDELET NYOMTATVÁNYAINAK MINTAPÉLDÁNYAI

1. számú melléklet a 71/2002. (VIII. 15.) FVM rendelethez

***Kísérő irat ragadós száj- és körömfájás gyanús vizsgálati minta diagnosztikai intézetbe
szállításához***

Tulajdonos neve:

Címe:

Telephelye:

A telepen tartott állatok száma:	állatfaj	db
		
		
		
		
		
		
		
		
		
		
		
		
		

A betegség kezdete: év hó nap.

Megbetegedett korcsoport létszáma:

Megbetegedett állatok száma:

Klinikai tünetek: szájüreg
 lábak
 tőgy
 egyéb megfigyelés

Kórelőzményi adatok:

.....
.....
.....
.....

Kórbonctani elváltozások:

.....
.....
.....
.....

Egyéb megfigyelés:

.....
.....
.....
.....

Beküldött minta (hulla vagy leölt):

egész állat

szervminta

a szervminta mennyisége, minősége, a mintavétel helyének leírása:

.....

.....
.....
.....

Gyógykezelés az állományban történt-e, mikor, milyen készítménnyel:

.....
.....
.....
.....

30 napon belül elhullott állatok és az elhullás oka naponkénti felsorolása:

A minta csomagolása, szállítása:

.....
.....

A minta elküldésének időpontja: év hó nap óra

Beküldő állatorvos:

3. számú melléklet a 71/2002. (VIII. 15.) FVM rendelethez

..... **Megyei Állat-egészségügyi
és Élelmiszer-ellenőrző Állomás
Kerületi Főállatorvosi Hivatal**
.....

Ikt. sz.:
Tárgy: helyi zárlat elrendelése
Előadó:

HATÁROZAT

Ragados száj- és körömfájás fertőzöttség (gyanújának) megállapítása miatt

.....
(név)

.....
telephely (udvar)

helyi zárlatát

rendelem el.

A zárlat által érintett állatállomány

Tehén	 db	ebből beteg:	db
Bika	 db	ebből beteg:	db
Növendék	 db	ebből beteg:	db
szarvasmarha			
Borjú	 db	ebből beteg:	db
Juh	 db	ebből beteg:	db
Kecske	 db	ebből beteg:	db
Tenyészkan	 db	ebből beteg:	db
Tenyészkoca	 db	ebből beteg:	db
Hízó	 db	ebből beteg:	db
Szopós malac	 db	ebből beteg:	db
Egyéb	 db	ebből beteg:	db

Az állatokat a telepen (udvaron) belül eredeti helyükön kell tartani, vagy zárt helyen úgy elhelyezni, hogy más állatokkal ne érintkezhessenek.

Tilos az állatokat a telepről kivinni, vagy a telepre állatokat bevinni.

A telepről (udvarból)

- hús, tej, hús- és tejtermékek, gyapjú, egyéb állati termék,
- trágya vagy bármilyen hulladék,
- elhullott állat,
- takarmány, anyagok, szerszámok, eszközök

csak engedélyemmel szállíthatók el.

A telepre (udvarra) személyek belépése és kilépése ruhacsere és fertőtlenítés mellett, engedélyemmel történhet.

Járművek ki- vagy belépése fertőtlenítés mellett, engedélyemmel történhet.

A helyi zárlat ellenőrzésével hatósági állatorvost bízom meg.

A határozat ellen a kézhezvételtől számított 15 napon belül, a Megyei Állat-egészségügyi és Élelmiszer-ellenőrző Állomáshoz címzett, hivatalomhoz benyújtott fellebbezéssel lehet élni.

A határozat fellebbezésre tekintet nélkül végrehajtandó.

INDOKOLÁS

..... (név) telephely (udvar) állatállományában ragados száj- és körömfájás fertőzöttség (gyanúja) áll fenn az előfordult klinikai tünetek, kórbonctani elváltozások, valamint az Országos Állat-egészségügyi Intézet számú lelete alapján.

A határozat az állategészségügyről szóló 1995. évi XCI. törvény 6. § (4) bekezdésének d) pontjában, valamint a 71/2002. (VIII. 15.) FVM rendelet §-ában foglaltakon alapul.

A jogorvoslati lehetőséget az 1957. évi IV. törvény 62. §-a alapján biztosítottam.

A határozat fellebbezésre tekintet nélküli végrehajtása az 1995. évi XCI. törvény 6. §-ának (5) bekezdésén alapul.

Kelt:, év hó
nap

.....
kerületi főállatorvos

Erről értesül:

1. állattartó
2. Megyei Állat-egészségügyi és Élelmiszer-ellenőrző Állomás
3. Települési (fővárosban a fővárosi kerületi) önkormányzat jegyzője
4. Hatósági állatorvos
5. Állami feladattal megbízott magánállatorvos
6. Magánállatorvos(ok)
7. Irattár

4. számú melléklet a 71/2002. (VIII. 15.) FVM rendelethez

..... **Megyei Állat-egészségügyi
és Élelmiszer-ellenőrző Állomás
Kerületi Főállatorvosi Hivatal**
.....

Ikt. sz.:
Tárgy: leölési határozat
Előadó:

HATÁROZAT

.....
állattartó (cím)

.....
telephelyen lévő

..... számú határozatomban helyi zárlat alá vont állomány azonnali, állami kártalanítás mellett történő

leölését

rendelem el.

A helyi zárlat alá vont állomány létszáma

Tehén	 db
Bika	 db
Növendék	 db
szarvasmarha	
Borjú	 db
Juh	 db
Kecske	 db
Tenyészkan	 db
Tenyézkoca	 db
Hízó	 db
Szopós malac	 db
Egyéb	 db

A leölést az állatvédelmi szabályok betartásával, vértelenül kell végezni.

A leölt állatok ártalmatlanítása

a helyszínen végzett elásással,
a helyszínen végzett elégetéssel,
az ATEV Rt. gyárában történik.

A leölés, az ártalmatlanítási eljárás hatósági felügyeletével hatósági állatorvost bízom meg.

A határozat ellen a kézhezvételtől számított 15 napon belül, az Állat-egészségügyi és Élelmiszer-ellenőrző Állomáshoz címzett, hivatalomnál benyújtott fellebbezéssel lehet élni.

A határozat fellebbezésre tekintet nélkül végrehajtandó.

INDOKOLÁS

..... (név) telephely (udvar) állatállományában ragadós szájszél- és körömfájás fertőzöttséget állapítottam meg az előfordult klinikai tünetek, kórbonctani elváltozások alapján. Az Országos Állat-egészségügyi Intézet vizsgálata a számú lelet alapján nem vakcinázásból eredő ellenanyagot, a szájszél- és körömfájás vírusát mutatta ki, ezért az állategészségügyről szóló 1995. évi XCI. törvény 6. § (4) bekezdésének 1) pontjában foglalt jogkörömnél fogva a rendelkező részben foglaltak szerint határoztam.

A jogorvoslati lehetőséget az 1957. évi IV. törvény 62. §-a alapján biztosítottam.

A határozat fellebbezésre tekintet nélküli végrehajtása az 1995. évi XCI. törvény 6. § (5) bekezdésén alapul.

Kelt:, év hó nap

.....
kerületi főállatorvos

Erről értesül:

1. állattartó
2. Megyei Állat-egészségügyi és Élelmiszer-ellenőrző Állomás
3. Hatósági állatorvos
4. Irattár

5. számú melléklet a 71/2002. (VIII. 15.) FVM rendelethez

..... Megyei Állat-
egészségügyi
és Élelmiszer-ellenőrző Állomás
Kerületi Főállatorvosi Hivatal
.....

Ikt. sz.:
Tárgy: községi zárlat elrendelése
Előadó:

HATÁROZAT

Ragadós száj- és körömfájás fertőzöttség megállapítása miatt

.....
település (településrész)

közigazgatási területére

községi zárlatot

rendelek el.

Állatok közúton vagy magánúton való hajtása vagy szállítása tilos.

E tilalom nem vonatkozik a közúton vagy vasúton történő tranzitszállításra, ha a szállítmány nem áll meg, vagy nem kerül kirakodásra.

A községi zárlat alá vont területen használt teherautók és más állatok vagy anyagok (pl. takarmány, trágya, hígtrágya stb.) szállítására használt járművek fertőzöttek lehetnek, ezért engedélyem nélkül nem hagyhatják el

- a községi zárlaton belüli telepet,
- a községi zárlat területét,
- a vágóhidat.

A községi zárlat területén minden állat megbetegedését és az elhullást hivatalomnak jelenteni kell.

Állatot, állati eredetű nyers termékeket, tejet, takarmányt, almot, trágyát, fertőzés közvetítésére alkalmas eszközöket, tárgyakat a községi zárlat területéről kivinni, oda behozni tilos.

Saját fogyasztásra történő állatvágás csak előzetes, kedvező eredményű állatorvosi vizsgálat után történhet.

Tilos állatvásárt, állatkiállítást, piacot tartani.

Az állatállományok állatorvosi ellenőrzését az állattartók tűrni kötelesek.

Termékenyítés kizárólag saját állományban, saját apaállattól történhet.

Apaállattal nem rendelkezők tenyészállatait engedéllyel rendelkező vállalkozók - előzetes engedéllyemmel - mesterségesen termékenyíthetik.

A községi zárlat alatt álló terület határait az utak mellett jól látható, tartós, "RAGADÓS SZÁJ- ÉS KÖRÖMFÁJÁS. KÖZSÉGI ZÁRLAT" feliratú táblával kell megjelölni.

A községi zárlatról a zárlati terület lakosságát a helyben kialakult módon értesíteni kell.

A határozat ellen a kézhezvételtől számított 15 napon belül a Megyei Állat-egészségügyi és Élelmiszer-ellenőrző Állomáshoz címzett, hivatalomnál benyújtott fellebbezéssel lehet élni.

A határozat fellebbezésre tekintet nélkül végrehajtandó.

INDOKOLÁS

A település, településrész területén ragadós száj- és körömfájás fertőzöttséget állapítottam meg. A betegség továbbterjedésének megakadályozása érdekében, az állategészségügyről szóló 1995. évi XCI. törvény 6. § (4) bekezdésének e) pontja, valamint a 71/2002. (VIII. 15.) FVM rendelet §-a alapján a rendelkező részben foglaltak szerint határoztam.

A jogorvoslati lehetőséget az 1957. évi IV. törvény 62. §-a alapján biztosítottam.

A határozat fellebbezésre tekintet nélküli végrehajtása az 1995. évi XCI. törvény 6. §-ának (5) bekezdésén alapul.

Kelt:, év hó
..... nap

.....
kerületi főállatorvos

Erről értesül:

1. települési (fővárosban a fővárosi kerületi) önkormányzat jegyzője
2. Állami feladattal megbízott magánállatorvos
3. Magánállatorvos(ok)
4. Sertésenyésztő Szövetkezet
5. Megyei Állat-egészségügyi és Élelmiszer-ellenőrző Állomás
6. Irattár

6. számú melléklet a 71/2002. (VIII. 15.) FVM rendelethez

..... Megyei Állat-
egészségügyi
és Élelmiszer-ellenőrző Állomás
.....

Ikt. sz.:

Tárgy: védőkörszét elrendelése

Előadó:

HATÁROZAT

Ragadós szájs- és körömfájás fertőzöttség megállapítása miatt

.....
település(ek)

közigazgatási területére

védőkörszét létesítését

rendelem el.

Állatok közúton és magánúton való szállítása, lábon hajtása tilos, kivéve a közúton vagy vasúton történő tranzitszállítást, ha a szállítmány nem áll meg, vagy nem kerül kirakodásra.

Teherautók, más járművek és eszközök, amelyeket sertések vagy más állatok, vagy anyagok (pl. takarmány, trágya, hígrágya stb.) szállítására használtak a védőkörszétben, és ezáltal esetleg fertőzöttek lehetnek, nem hagyhatják el a védőkörszétet, a tisztítást és fertőtlenítést követő engedélyem nélkül.

Tilos állatok, nyers állati termékek (hús, tej, hús- és tejtermékek, gyapjú stb.) kiszállítása és beszállítása.

Tilos takarmányt, almot, trágyát és fertőzés terjesztésére alkalmas eszközöket, tárgyakat kiszállítani.

Tilos állatvásárt, piacot tartani.

Az állattartók kötelesek állatállományuk létszámát hatóságomnak bejelenteni, és azok állatorvosi ellenőrzését tűrni.

Magánfogyasztásra állatot levágni csak előzetes, kedvező eredményű állatorvosi vizsgálat után lehet.

Termékenyítés kizárólag saját állományban, saját apaállattal történhet. Apaállattal nem rendelkezők tenyészállatait engedéllyel rendelkező vállalkozók - előzetes engedéllyemmel - mesterségesen termékenyíthetik.

A védőkörszét határait az utak mentén jól látható, tartós, "RAGADÓS SZÁJS- ÉS KÖRÖMFÁJÁS VÉDŐKÖRSZÉT" feliratú táblával kell jelölni.

A védőkörszét lakosságát a védőkörszéteti intézkedésekről a helyben kialakult módon tájékoztatni kell.

A határozat ellen a kézhezvételtől számított 15 napon belül, a Megyei Állat-egészségügyi és Élelmiszer-ellenőrző Állomáshoz címzett, hivatalomnál benyújtott fellebbezéssel lehet élni.

A határozat fellebbezésre tekintet nélkül végrehajtható.

INDOKOLÁS

A település, településrész területén ragadós szájs- és körömfájás fertőzöttséget állapítottam meg. A betegség továbbterjedésének megakadályozása érdekében az állategészségügyről szóló 1995. évi XCI. törvény 6. § (4) bekezdésének g) pontja, valamint a 71/2002. (VIII. 15.) FVM rendelet §-a alapján védőkörszét létesítését kellett elrendelnem.

A jogorvoslati lehetőséget az 1957. évi IV. törvény 62. §-a alapján biztosítottam.

A határozat fellebbezésre tekintet nélküli végrehajtása az 1995. évi XCI. törvény 6. §-ának (5) bekezdésén alapul.

Kelt:, év hó

..... nap

.....
megyei főállatorvos

Erről értesül:

1. települési (fővárosban a fővárosi kerületi) önkormányzat jegyzője
2. Kerületi főállatorvos
3. Állami feladattal megbízott magánállatorvos
4. Magánállatorvos(ok)
5. Szövetkezetek
6. Termelői képviselők
7. Vágóhidak
8. Felvásárló szervezetek
9. Irattár

..... Megyei Állat-
egészségügyi
és Élelmiszer-ellenőrző Állomás
Kerületi Főállatorvosi Hivatal
.....

Ikt. sz.:

Tárgy: takarítás, fertőtlenítés elrendelése

Előadó:

HATÁROZAT

.....
állattartó

.....
telephelyén

ragadós száj- és körömfájás fertőzöttség miatt elrendelt helyi zárlat területének

takarítását és fertőtlenítését

rendelem el.

A munkát a 71/2002. (VIII. 15.) FVM rendelet 2. számú mellékletében leírtak szerint kell elvégezni.

A takarítás és fertőtlenítés felügyeletével hatósági állatorvost bízom meg.

A határozat ellen a kézhezvételtől számított 15 napon belül a Megyei Állat-
egészségügyi és Élelmiszer-ellenőrző Állomáshoz címzett, hivatalomnál benyújtott fellebbezéssel lehet élni.

INDOKOLÁS

..... állattartó telepén ragadós száj- és körömfájás
fertőzöttség került megállapításra. A zárlat alatt álló állományt leölték. A takarítás és fertőtlenítés a zárlat
területén maradt kórokozók ártalmatlanítása miatt szükséges.

A határozat az állategészségügyről szóló 1995. évi XCI. törvény 6. §-ának (4) bekezdése, valamint a
71/2002. (VIII. 15.) FVM rendelet §-án alapul.

A jogorvoslati lehetőséget az 1957. évi IV. törvény 62. §-a alapján biztosítottam.

A határozat fellebbezésre tekintet nélküli végrehajtása az 1995. évi XCI. törvény 6. §-ának (5)
bekezdésén alapul.

Kelt:, év hó
..... nap

.....
kerületi főállatorvos

Erről értesül:

1. Tulajdonos
2. Eljáró állatorvos
3. Irattár

..... Megyei Állat-
egészségügyi
és Élelmiszer-ellenőrző Állomás
Kerületi Főállatorvosi Hivatal
.....

Ikt. sz.:

Tárgy: helyi zárlat feloldása

Előadó:

HATÁROZAT

A szám alatt

.....
állattartó

.....
telepére

ragadós száj- és körömfájás fertőzőség miatt elrendelt helyi zárlatot

feloldom.

A határozat ellen a kézhezvételtől számított 15 napon belül, a Megyei Állat-egészségügyi és Élelmiszer-ellenőrző Állomáshoz címzett, hivatalomhoz benyújtott fellebbezéssel lehet élni.

A határozat fellebbezésre tekintet nélkül végrehajtható.

INDOKOLÁS

A helyi zárlat alá vont állomány leölésre (levágásra) került, és a számú határozatban előírt takarítást és fertőtlenítést végrehajtották.

A határozatot a 71/2002. (VIII. 15.) FVM rendelet §-ában biztosított jogkörömnél fogva hoztam meg.

A jogorvoslati lehetőséget az 1957. évi IV. törvény 62. §-a alapján biztosítottam.

A határozat fellebbezésre tekintet nélküli végrehajtása az állategészségügyről szóló 1995. évi XCI. törvény 6. §-ának (5) bekezdésén alapul.

Kelt:, év hó
..... nap

.....
kerületi főállatorvos

Erről értesül:

1. Állattartó
2. Hatósági állatorvos
3. Települési (fővárosban a fővárosi kerületi) önkormányzat jegyzője
4. Megyei Állat-egészségügyi és Élelmiszer-ellenőrző Állomás
5. Állami feladattal megbízott állatorvos
6. Magánállatorvos
7. Irattár

9. számú melléklet a 71/2002. (VIII. 15.) FVM rendelethez

..... **Megyei Állat-egészségügyi
és Élelmiszer-ellenőrző Állomás
Kerületi Főállatorvosi Hivatal**
.....

Ikt. sz.:
Tárgy: községi zárlat feloldása
Előadó:

HATÁROZAT

A szám alatt ragadós száj- és körömfájás fertőzöttség miatt

.....
település (településrész)
közigazgatási területére elrendelt községi zárlatot

..... (év) (hó) (nap)-tól

feloldom.

A határozat ellen a kézhezvételtől számított 15 napon belül a Megyei Állat-egészségügyi és Élelmiszer-ellenőrző Állomáshoz címzett, hivatalomhoz benyújtott fellebbezéssel lehet élni.

A határozat fellebbezésre tekintet nélkül végrehajtható.

INDOKOLÁS

A számú határozattal elrendelt községi zárlat területén lévő helyi zárlat megszűnt. Az elvégzett szerológiai vizsgálatok kedvező eredménnyel jártak, ezért a rendelkező részben foglaltak szerint határoztam a 71/2002. (VIII. 15.) FVM rendelet §-a alapján.

A jogorvoslati lehetőséget az 1957. évi IV. törvény 62. §-a alapján biztosítottam.

A határozat fellebbezésre tekintet nélküli végrehajtása az állategészségügyről szóló 1995. évi XCI. törvény 6. §-ának (5) bekezdésén alapul.

Kelt:, év hó nap

.....
kerületi főállatorvos

Erről értesül:

1. települési (fővárosban a fővárosi kerületi) önkormányzat jegyzője
2. Állami feladattal megbízott állatorvos
3. Magánállatorvos(ok)
4. Sertésenyésztő Szövetkezet
5. Megyei Állat-egészségügyi és Élelmiszer-ellenőrző Állomás
6. Irattár

10. számú melléklet a 71/2002. (VIII. 15.) FVM rendelethez

..... **Megyei Állat-egészségügyi
és Élelmiszer-ellenőrző Állomás**
.....

Ikt. sz.:

Tárgy: védőkörzet feloldása

Előadó:

HATÁROZAT

A szám alatti határozatomban ragadós száj- és körömfájás miatt

.....
település(ek)

közigazgatási területére elrendelt védőkörzetet

..... (év) (hó) (nap)-tól

feloldom.

A határozat ellen a kézhezvételtől számított 15 napon belül az FVM Állat-egészségügyi és Élelmiszer-ellenőrzési Főosztályához címzett, hivatalomhoz benyújtandó fellebbezéssel lehet élni.

A határozat fellebbezésre tekintet nélkül végrehajtható.

INDOKOLÁS

A számú határozattal a védőkörzet központjában elrendelt községi zárlat megszűnt.

Az elvégzett szerológiai vizsgálatok kedvező eredménnyel jártak, ezért a 71/2002. (VIII. 15.) FVM rendelet §-ában foglaltak alapján a rendelkező részben foglaltak szerint határoztam.

A jogorvoslati lehetőséget az 1957. évi IV. törvény 62. §-a alapján biztosítottam.

A határozat fellebbezésre tekintet nélküli végrehajtása az állategészségügyről szóló 1995. évi XCI. törvény 6. §-ának (5) bekezdésén alapul.

Kelt:, év hó nap

.....
igazgató főállatorvos

Erről értesül:

1. települési (fővárosban a fővárosi kerületi) önkormányzat jegyzője
2. Kerületi főállatorvos
3. Állami feladattal megbízott magánállatorvos
4. Magánállatorvos(ok)
5. Szövetkezetek
6. Termelői képviseletek
7. Vágóhidak
8. Felvásárló szervezetek
9. Irattár

V. MELLÉKLET

HUMÁN ERŐFORRÁS

1. A ragadós száj- és körömfájás járványkitörés esetén bevezethető személyi állomány.

1. 1. Az FVM Állategészségügyi és Élelmiszer-ellenőrző Főosztálya nyilvántartja a ragadós száj- és körömfájás elleni védekezésben tapasztalatokkal rendelkező szakembereket.
1. 2. A megyei Állategészségügyi és Élelmiszer-ellenőrző Állomások nyilvántartják a járvány kitörése esetén bevezethető szakemberek és segédszemélyzet jegyzékét.
1. 3. Az Országos Járványvédelmi Központ (OJK) megállapodást kötött a Magyar Állatorvosi Kamarával (MÁK) a magán-állatorvosok járványvédelemben való részvételére vonatkozóan.

2. Az Országos Főállatorvos tevékenységét támogató Szakértői Csoport

A csoport összetétele változhat, de előreláthatóan a következőkből áll:

2. 1. A járvánnyal érintett és azzal szomszédos megyei Állategészségügyi és Élelmiszer-ellenőrző Állomások igazgatói, illetve az általuk kijelölt állatorvos
2. 2. Prof. Fodor László (T:251-9900)
2. 3. Prof. Varga János (T:251 -9900)
- 2.4. Dr. Tekes Lajos (T:460-6316)
2. 5. Dr. Pálfi Vilmos (T:460-6330)
2. 6. Dr. Soós Tibor (T: 262-9579)
2. 7. A MÁK mindenkori elnöke, vagy képviselője
- 2.8. Az Országos Meteorológiai Intézet képviselője

RAGADÓS SZÁJ-ÉS KÖRÖMFÁJÁS ELLENI VÉDEKEZÉS

INTÉZKEDÉSI ÚTMUTATÓ

BEVEZETÉS

Az intézkedési útmutató támpontokat és szakmai háttérrel szolgált az 71/2002. (VIII.15.) FVM számú rendeletében előírtak végrehajtásához a járványvédelmi feladatok hatékony ellátása érdekében.

A BETEGSÉGRE VONATKOZÓ LEGFONTOSABB SZAKMAI ISMERETEK RÖVID ÖSSZEFOGLALÁSA

KÓROKTAN

A ragadós száj- és körömfájás vírusa a *Picornaviridae* család *Aphthovirus* nemzetségébe tartozik. A vírusnak hét szerotípusa ismert, amelyet kódokkal jelölnek: A, O, C, SAT1, SAT2, SAT3 és Asia1.

A kórokozó ellenálló képessége

- Hőmérséklet: Alacsony hőmérséklettel szemben ellenálló, magas hőmérsékleten inaktiválódik.
- pH: pH 6 alatt, illetve pH 10 felett inaktiválódik.
- Fertőtlenítőszer: Inaktiválható 8 %-os NaOH-dal, jodofórokkel és savakkal.
- Túlélés a környezetben: Szénában és szalmában 15 hétig, szárított bőrökben ennél hosszabb ideig is megőrzi fertőzőképességét. Csontvelőben és nyirokcsomókban hosszú ideig fertőzőképes marad, de gyorsan inaktiválódik az izomban.

JÁRVÁNYTAN

Egyike a leginkább ragályos állatbetegségeknek. Igen jelentős gazdasági veszteségek okozója. Felnőtt állatokban alacsony elhullási arány jellemzi.

GAZDAFAJOK

Szarvasmarhafélék (szarvasmarha, házi bivaly, jak), juh, kecske, sertés, tevéfélék (teve, dromedár, láma, vikuna), valamennyi vadon élő kérődző és sertésféle.

TERJEDÉS

- Direkt vagy indirekt érintkezés (aeroszol)
- Élő vektorok (pl. ember)
- Ragályfogó tárgyak (pl. járművek, eszközök)
- Szél (szárazföldön 60 km, tengeren 300 km távolságig)

FERTŐZÉSI FORRÁS

- Fertőzött és beteg állatok
- Kilélegzett levegő, nyál, bélsár, tej (a betegség korai szakaszától, de rendszertelenül), ondó, vizelet
- Hús és húskészítmények, amelyek pH értéke 6, 0 fölött marad
- Vírushordozó állatok: elsősorban szarvasmarha és bivaly, átvészelt állatok, fertőződött vakcinázott állatok (a garatból a vírus 3 évnél hosszabb ideig is kimutatható)
-

ELŐFORDULÁS

A ragadós száj- és körömfájás enzootiásan fordul elő Ázsia, Afrika, Dél-Amerika és a Közel-Kelet egyes részein. Mentesebb területeken sporadikus járványok jelentkeznek.

DIAGNÓZIS

A lappangási idő 2-14 nap.

KLINIKAI TÜNETEK

Szarvasmarha

- Láz, étvágytalanság, remegés, tejtermelés csökkenés 2-3 napig, ezt követően
- Fogcsikorgatás, nyálzás, sántaság, topogás, rúgás, amely tüneteket a szájnyálkahártyán, a nyelven és a lábvégeken képződő hólyagok okoznak;
- Hólyagok a tőgybimbókon is jelentkezhetnek
- 24 óra múlva a hólyagok felrepednek, és helyükön kimaródások maradnak vissza
- A felépülés általában 8-15 napot vesz igénybe
- Szövődmények: a hólyagok bakteriális felülfertőződése, lábvég-deformitás, tőgygyulladás, a tejtermelés folyamatos csökkenése, íngyulladás, szívizomgyulladás, vetélés, ivarzási problémák, folyamatos testtömeg-csökkenés, fiatal állatok elhullása

Juh és kecske

Az elváltozások kevésbé kifejezettek, a hólyagképződés elsősorban a szájban figyelhető meg, sántaság.

Sertés

A lábvégeken súlyos elváltozások alakulhatnak ki.

KÓRBONCTAN

Hólyagok, később kimaródások a nyelven, a fogínyen, a pofán, az ajkakon, a kemény és a lágy szájpadláson, az orrszárnyakon, az orrtükrön, a tőgyön, a csecsbimbókon, a pártaszélen, az ujjak közötti területeken, a bendőben, sertések túrókarimáján, fiatal állatokban szívizom-elváltozások („tigrisszív”)

ELKÜLÖNÍTŐ KÓRJELZÉS

Klinikai vizsgálattal NEM KÜLÖNÍTHETŐ EL

- A hólyagos szájgyulladás
- A sertés hólyagos betegsége (SVD)
- A sertés hólyagos kiütése betegségektől.

ELKÜLÖNÍTŐ KÓRJELZÉS SZEMPONTJÁBÓL FONTOS EGYÉB BETEGSÉGEK

- Keleti marhavész
- Szarvasmarha fertőző rhinotracheitise
- Bluetongue
- Szarvasmarha herpesmamillitise
- Szarvasmarha fertőző göbös szájgyulladása
- Szarvasmarha vírusos hasmenése
-

LABORATÓRIUMI DIAGNÓZIS

A KÓROKOZÓ AZONOSÍTÁSA

- ELISA
- Komplement kötési próba

- A vírus izolálható: primer, szarvasmarha eredetű pajzsmirigy sejteken, primer sertés-, borjú-, vagy bárány-vese eredetű sejteken, BHK 21 vagy IB-RS2 jelű sejtvonalon esetleg napos egerekbe oltva.

INDIREKT KIMUTATÁS, SZEROLÓGIAI MÓDSZEREK

- ELISA
- Vírus neutralizációs próba

MINTAVÉTEL

Legalább 1 gramm szövet a sértetlen vagy frissen felrepedt hólyagból. A hólyagfal mintát olyan folyadékba kell tenni, aminek a pH-ja 7,2-7,6.

Nyelőcső illetve garatváladékból a **probang** készülékkel lehet mintát venni.

A mintákat azonnal le kell hűteni vagy fagyasztani $-40\text{ }^{\circ}\text{C}$ -nál alacsonyabb hőmérsékletre

Különösen gondos eljárást kíván, amikor romlandó mintát küldünk ragadós száj- és körömfájás gyanújával az országon belül vagy országok között.

VÉDEKEZÉS, MEGELŐZÉS

Igazgatási intézkedések

- A betegségtől mentes területek védelme a határterületen élő állatok mozgásának, szállításának ellenőrzésével, felügyeletével
- A beteg, fertőzött vagy a betegségből meggyógyult állatokat, illetve a száj és körömfájásra fogékony és az előző csoportba tartozó állatokkal közvetlen kapcsolatba került állatokat le kell vágni.
- Fertőtleníteni kell az állattartó helységeket és minden fertőzött anyagot, ragályfogó tárgyat (felszereléseket, autót, ruhát, stb.)
- Meg kell semmisíteni a hullákat, az almokat és minden állati terméket a fertőzött területen.
- Karantén zónák kialakítása.

VAKcinÁS VÉDEKEZÉS (Európában nem alkalmazható preventív célból)

Adjuvánst tartalmazó inaktivált vakcinával 1 hónap időközzel történt kétszeri oltás után az immunitás tartóssága 6 hónap.

Olaj adjuvánst tartalmazó vakcinákkal 6 hónapos védettség érhető el az első oltás után, 12 hónap az ismételt vakcinázást követően.

KIEGÉSZÍTÉS

Az országok állategészségügyi szolgálatainak figyelemmel kell lennie arra, hogy fennáll-e a száj és körömfájás veszélye az importáláskor, vagy az ország területén történő tranzit szállítás során akár közvetve, akár közvetlenül a más országokból származó:

- Házi és vadon élő kérődző és sertés,
- Kérődzők és sertés ondója
- Kérődzők és sertés embriója vagy petesejtje
- Házi és vadon élő kérődzők és sertés friss húsa
- Házi és vadon élő kérődzők és sertés húskészítményei, amelyeket nem kezeltek az RSZKF vírus elpusztításához megfelelő módon
- Állati szervekből készült termékek, amelyeket emberi vagy állati fogyasztásra vagy ipari felhasználásra szántak

- Gyógyszeripari felhasználásra szánt állati eredetű termékek
- Nem steril biológiai termékek esetén.

A JÁRVÁNYVÉDELEMÉRT FELELŐS SZERVEZETEK

A ragadós száj- és körömfájás elleni védekezési stratégiák irányítása az FVM Állategészségügyi és Élelmiszer-ellenőrzési Főosztály vezetője (a továbbiakban: Országos főállatorvos, OFÁ) feladata.

Az állategészségügyi feladatok célszerű megosztása és hatékony végrehajtása érdekében az Országos Főállatorvos a Főosztály szervezetén belül Országos Járványvédelmi Központot (OJK) különít el, amely szervezeti egység járványmentes és járványos betegség megjelenése idején egyaránt, az országosan egységes járványvédelmi stratégia megvalósítását szolgálja.

Ugyanezen elvek hatékony megvalósítása érdekében, járvány idején a megyei igazgató főállatorvos járványvédelmi feladatainak támogatására és a szükséges intézkedések operatív végrehajtására Helyi Járványvédelmi Központot (HJK) kell létrehozni.

Az RSZKF rendelet kiadásával egyidejűleg az Országos Főállatorvos szakértői munkacsoportot (RSZKF Szakértői Csoport) hoz létre, annak érdekében, hogy biztosítsa az esetlegesen jelentkező járvány gyors és szakszerű felszámolását.

Az állategészségügyi szolgálat országos illetékességű intézetei a szakterületüknek megfelelő szakértői munkával támogatják az OJK és HJK tevékenységét.

A JÁRVÁNYVÉDELMI KÉSZÜLTSG FENNTARTÁSÁNAK FELELŐSSÉGI KÖRE

Az Országos Főállatorvos az Országos Járványvédelmi Központ támogatásával felelős

- A helyi járványvédelmi központok irányításáért
- A diagnosztikai laboratóriumokkal való kapcsolattartásért
- Az OIE-vel való kapcsolattartásért
- A FAO EUFMD bizottsággal való kapcsolattartásért
- Az Európai Bizottsággal való kapcsolattartásért
- A mezőgazdasági kereskedelmi egységekkel és a sajtóval való kapcsolattartásért
- A készenléti tervek elkészítésért és a folyamatos készenlét fenntartásáért, és annak anyagi hátterének biztosításáért
- A szakértői csoport létrehozásáért
- A gyakorló programok szervezéséért, és a gyakorlatokon résztvevő személyzet kijelöléséért
- A betegség-ismertető kampányok szervezéséért
- Az állami járványvédelmi vakcinatartalék biztosításáért
- A helyi járványvédelmi központok személyzetének és egyéb forrásainak biztosításáért
- A járványvédelmi pénzügyi tartalék biztosításáért

A Megyei Állomás felelősségi köre

- A járványvédelmi készség fenntartása az illetékességi területen
- A betegségismertető kampányok szervezése és lebonyolítása
- Készenléti gyakorlatok szervezése és lebonyolítása

- Kapcsolattartás a területi Állat-egészségügyi Intézetekkel, valamint az Országos Állat-egészségügyi Intézettel
- Kapcsolattartás a rendőrséggel, a határőrséggel, a helyi hatóságokkal, a mezőgazdasági és kereskedelmi hatóságokkal, piacokkal, vágóhidakkal, tej-, és fehérje –feldolgozó üzemekkel
- A mintavételi eszközök és a járványvédelmi eszközök azonnali felhasználásra alkalmas állapotban való tartása
- Az állati tetemek megsemmisítésére szolgáló alternatív lehetőségek kimunkálása, az eszközök és anyagok biztosítása és naprakész állapotban történő tartása
- Vakcinázó oltóbrigád megszervezése, és a vakcinázás irányítása

Az RSZKF Szakértői Csoport (Járványügyi Csoport)

E csoport felelősségi köre:

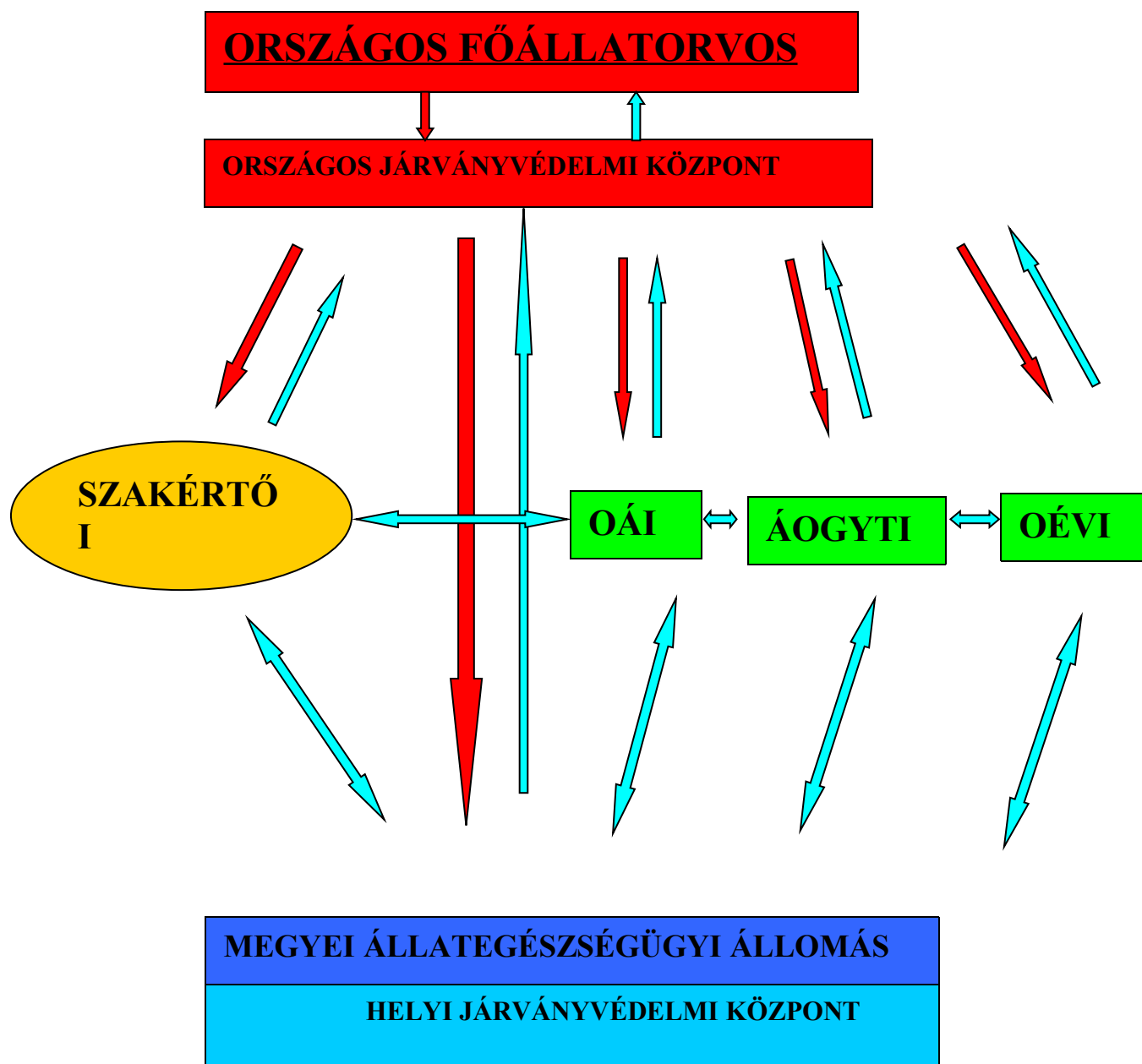
- Járványmentes időszakban az ismeretek terjesztése, szakmai továbbképzés
- Járványkitörés esetén:
- minden RSZKF járványkitörésnél azonnali helyszíni vizsgálat
- jelentéstétel az OFÁ-nak és a OJK-nak a járványkitörésről, annak vélhető eredetéről és várható terjedéséről
- további diagnosztikai minták gyűjtése és eljuttatása a OÁI-be

Az Országos Állat-egészségügyi Intézet (OÁI)

Az OÁI felelősségi körébe az alábbiak tartoznak:

- * mintavételi eszközök előkészítése és szétküldése
- * a vírus izolátumok átvétele, vizsgálata és tipizálása
- * konzultáció és minták eljuttatása a Világ Referencia Laboratóriumba (Pirbright, Egyesült Királyság)

UTASÍTÁSI ÉS INFORMÁCIÓS LÁNCSOLAT

1. AZ INTÉZKEDÉSEK JOGSZABÁLYI ALAPJA

A védekezéssel kapcsolatos jogi felhatalmazást az Állategészségügyről szóló 1995. évi XCI. törvény, valamint a földművelésügyi és vidékfejlesztési miniszter.....számú rendelete a ragadós száj- és körömfájás elleni védekezésről biztosítja

2. A BETEGSÉG GYANÚJÁNAK BEJELENTÉSE

2. 1. A ragadós száj- és körömfájás bejelentési kötelezettség alá tartozó betegség

Az egyén, aki egy állatot ragadós száj- és körömfájással fertőzöttnek vél, köteles ezt a gyanúját jelenteni a település területére ellátási kötelezettséget vállalt bármely állatorvosnak, vagy az önkormányzat jegyzőjének, avagy a területileg illetékes Megyei Állategészségügyi Állomásnak.

A bejelentésnek tartalmaznia kell:

- az állattartó nevét és lakcímét,
- az állattartás helyét,
- az elhullott, levágott, leölt, betegségre, vagy fertőzöttségre gyanús állatok tartási helyét számát, korát és hasznosítását,
- az észlelés időpontját,
- a bejelentésig észlelt tünetek leírását,
- mindazon egyéb körülményeket, amelyek a betegség vagy fertőzöttség gyanúját megerősíthetik vagy kizárhatják.

A bejelentő a helyszínt nem hagyhatja el, amíg a hatósági állatorvos a kérdéses állat vizsgálatát el nem végezte.

A bejelentés kézhez vételét követően a területileg illetékes Megyei Állategészségügyi Állomás köteles azonnal nyomozást indítani a betegség gyanújának megerősítése, vagy kizárása érdekében.

2. 2. A megyei állomásokra beérkező bejelentések

Ha bejelentés érkezik egy feltételezett járványkitörésről, a megyei állategészségügyi állomás igazgató főállatorvosának az alábbi intézkedéseket kell fogantatosítania:

- a) Azonnali vizsgálat elrendelése, amelyet az RSZKF diagnosztikában és járványvédelmi intézkedésekben tapasztalt kerületi főállatorvos végez el.
- b) A rendőrség és a helyi önkormányzati hivatal értesítése.
- c) Az OJK haladéktalan tájékoztatása telefonon az alábbi adatok megadásával:
 - a tulajdonos neve és pontos címe, és ha ismert a telefonszáma,
 - a terület pontos helye (lehetőleg katonai térképészeti referenciával), amelyen a betegség előfordulásának gyanúja felmerült,
 - a helyszínen található állatállomány hozzávetőleges nagysága,
 - az állatfaj, amelyben a betegség gyanúját megállapították,
 - esetleges előzmények,
 - a vizsgálat végrehajtásával megbízott hatósági állatorvos neve; az általa elvégzett vizsgálat eredményének várható ideje,
 - és minden egyéb fontos körülmény.

d) A területi tejüzemek értesítése telefonon, hogy az előzetes előkészületeket megtehessek, és a betegség esetleges megállapításakor már megfelelő védőruházat, valamint elegendő mennyiségű elfogadott fertőtlenítőszer és tartályszűrő rendelkezésre álljon.

e) A helyi inszeminátorok, a mesterséges termékenyítő állomás értesítése, az inszeminálások felfüggesztése.

3. AZ ÁLLATEGÉSZSÉGÜGYI VIZSGÁLAT

3. 1. Állatorvosi kiszállás

A ragadós száj- és körömfájás gyanújáról szóló bejelentést követően az állatorvosi kiszállás elvégzésére kijelölt kerületi főállatorvosnak azonnal a helyszínre kell menni az alábbi felszereléssel:

Laboratóriumi mintavételi eszközök, (ellátó: OÁI) minimálisan:

- kettősfalú vírustároló konténerek (minimum 2 db)
- vérvételi eszközök
- azonosítási címkével ellátott, 7 ml-es vákuumos vércső (12 db)
- probang készletek
- hűtőtáska

Nyugtatószerek, illetőleg állatok kiírására alkalmas szerek

Védőruházat

Személyi fertőtlenítésre alkalmas szerek

Fertőtlenítőszer

Formanyomtatványok

3. 2. A forgalmi korlátozás (helyi zárlat) bevezetése

3. 2. 1. A kerületi főállatorvos a gyanú alatt álló telepre való megérkezését követően az alábbiakat rendeli el tulajdonos vagy képviselője számára:

- Az állattartó telepet azonnal zárlat alá kell helyezni, és biztosítani kell, hogy a betegség iránt fogékony állatot ne vigyenek be a gazdaságba, és onnan ne vigyenek ki;
- A fogékony állatfajhoz tartozó állatokat kategóriánként számlálják meg, és minden kategóriában vegyék nyilvántartásba a már elhullott, a beteg, a betegsége gyanús, vagy a fertőzöttségre gyanús állatok számát. A gyanú időszaka alatt született, vagy elhullott állatokat nyilvántartásba kell venni, annak érdekében, hogy a nyilvántartás megfeleljen valós napi helyzetnek. A hatóság minden ellenőrzés során jogosult a nyilvántartás vizsgálatára; a gazdaság valamennyi fogékony állatát azok eredeti istállójában, vagy más alkalmas helyen izoláltan tartásuk;
- Az illetékes hatóság engedélye nélkül más állatfajba tartozó állatokat a gazdaságba ne vigyenek be, és onnan ne vigyenek ki;
- Az illetékes hatóság engedélye nélkül a fogékony állatok húsát, tetemét, takarmányt, szerszámot, tárgyakat, vagy más anyagokat, mint gyapjú, trágya és hulladék, amelyek a ragadós száj és körömfájás kórokozóját terjeszthetik, a gazdaságból ne vigyenek ki;
- Tej ne kerüljön ki a gazdaságból; ha a tej tárolása a gazdaságban nem biztosítható, akkor az illetékes hatóság engedélyezheti a tej állatorvos felügyelete alatti elszállítását a feldolgozó üzembe hőkezelés céljából, a ragadós száj- és körömfájás vírusának elpusztítása céljából; (l. 17. fejezet)
- Személyek a gazdaságba kizárólag az illetékes hatóság engedélyével lépjenek be, illetőleg távozzanak onnan;

- Járművek csak illetékes hatóság engedélyével léphetnek be a gazdaságba, illetőleg léphetnek ki onnan, olyan feltételek mellett, amelyek megakadályozzák a betegség vírusának terjedését.
- A fogékony állatok istállóinak bejáratánál, valamint az állattartó telep bejáratánál megfelelő fertőtlenítést végezzenek
- Járványügyi nyomozást végezzenek.

3. 2. 2. A 3. 2. 1. pontban foglalt zárlati intézkedések kiterjeszthetők a környező gazdaságokra, ha azok helyzete, a helyi adottságai, vagy a járványgyanús gazdasággal való kapcsolatai miatt fennáll a fertőzés veszélye.

3. 2. 3. A 3. 2. 1. és a 3. 2. 2. pontokban megjelölt intézkedések csak akkor helyezhetők hatályon kívül, ha a száj- és körömfájás gyanúját hivatalosan megszüntté nyilvánították.

3. 3. A járványügyi nyomozás

A járványügyi nyomozás vonatkozik

- annak az időtartamnak a felderítésével, amely alatt a ragadós száj- és körömfájás már felléphetett a gazdaságban, mielőtt jelentették, vagy feltételezték a betegség megjelenését;
- a gazdaságban fellépett ragadós száj- és körömfájás fertőzés lehetséges forrására és az olyan, fogékony fajtájú állatokkal rendelkező más gazdaságok felderítésére, amelyek ugyanazon forrásból fertőződhetek;
- azoknak a személyeknek, szállító eszközöknek, termékeknek, valamint eszközöknek és anyagoknak felderítésére, akik, illetőleg amelyek a vírust a gazdaságba behurcolták, vagy onnan esetleg továbbhurcolták.

3. 4. A klinikai vizsgálat

Mielőtt az állatállomány klinikai vizsgálata elkezdné, a kerületi főállatorvos teljes védőfelszerelést ölt magára és alapos személyi fertőtlenítést végez.

A vizsgálat végzése során a kerületi főállatorvosnak leltárt kell készítenie a telepen található különböző kategóriájú állatokról.

Vázlatos tervet kell készíteni a telepen lévő istállókról, az azokban található különböző kategóriájú állatok számának feltüntetésével.

A telepen található valamennyi állatot gondos vizsgálatnak kell alávetni, és fel kell jegyezni bármilyen betegségre utaló tünetet, az állatok azonosságának és a telepen belül való elhelyezkedésüknek feltüntetésével.

Célszerű az állomány vizsgálatát a telep azon részein kezdeni, ahol a tulajdonos vagy képviselője szerint az állatok egészségesek, utoljára hagyva a gyanús állatokat. Nagy állomány esetén, különösen, ha segítség korlátozottan áll rendelkezésre, ez nem mindig lehetséges, és szükség lehet a gyanús állatoknak először való vizsgálatára.

A gyanús állatot és a vele közvetlen érintkezésben lévőket meg kell vizsgálni. Szükség esetén a vizsgálat mesterséges fényben is elvégezhető (például zseblámpa vagy fényszóró segítségével), ha az állatokat megfelelően fékezni lehet. Ha a gyanús állat olyan szabad területen van, amely nincs kellő biztonsággal elkerítve, karamot kell állítani, hogy a vizsgálat idejére az állat rögzíthető legyen. Minden olyan mozgatót, például a vizsgálat céljából legelőről épületbe, ami másik állatcsoport fertőződésének veszélyével jár, kerülni kell.

Szarvasmarhát az állat gondos lekötése után vizsgáljuk, mert a vizsgálattal járó fájdalom miatt az állat nyugtalanodhat, és kárt tehet a vizsgáló és közreműködő személyekben.

A nyelvet tiszta ruhával célszerű megfogni, így csúszásmentesen, jól rögzíthető, félrehúzzható és a szájüreg egésze alaposan átvizsgálható. A lábak (pártaszél) gondos átvizsgálása érdekében

célszerű a lábakat lemosni és szükség esetén az állatokat lefektetni. A tőgy vizsgálatáról nem szabad megfeledkezni.

Sertések vizsgálatát mindenkor az állat mozgatásával kezdjük, majd lefogás és gerincrefordítás után vizsgáljuk át a lábakat, a tőrókarimát, a szájüreget és a csecsbimbókat.

Juhokat kemény talajon alaposan meg kell mozgatni. A szájak és a lábak átvizsgálása során szem előtt kell tartanunk, hogy az elváltozások nehezen észlelhetők ezért megkülönböztetett, alapos vizsgálatra van szükség.

Épületben tartott, vagy a szabadban karámba terelt, rosszindulatú állatokat esetleg nyugtatni kell a vizsgálat elvégezhetősége érdekében. A tulajdonostól, lehetőség szerint előzetesen engedélyt kell szerezni a nyugtatószer használatához.

Ha mód van rá, a megyei állategészségügyi állomásnak történő jelentés megtétele előtt a gazdaságban lévő összes fogékony állatcsoportot meg kell vizsgálni. Ha a gazdaság mérete, vagy az adott napszak miatt ennek a teljes vizsgálatnak a lebonyolítása jelentős késedelmet jelentene a jelentéstételben, akkor egy "előzetes" jelentést kell tenni. Ennek során a kiszállást végző állatorvosnak további segítséget kell kérnie a Megyei Igazgató Állatorvostól, annak érdekében, hogy ez a teljes vizsgálat elfogadható időn belül elvégezhető legyen.

Hólyagos állapot sertésekben

A sertésekben előforduló ragadós száj-és körömfájás és a sertések hólyagos betegsége (SVD) között igen nagy hasonlatosság van. Ezért az SVD jelenlétére utaló elfogadható bizonyíték hiányában, a sertésekben előforduló minden hólyagos állapotot ragadós száj-és körömfájás gyanújaként kell kezelni, az RSZKF-re vonatkozó összes korlátozást alkalmazva mindaddig, amíg az Országos Állategészségügyi Intézetbe (OÁI) küldött vizsgálati anyag eredménye ismertté nem válik.

3. 5. Mintavétel

Mintavételi felszerelés

Minden mintavételi felszerelést az OÁI bocsát ki, és azokat azonnali felhasználásra alkalmas állapotban kell a megyei állomásokon tárolni. A következő bekezdésekben a különféle anyagú minták vételéhez szükséges felszerelés részletes leírása található.

Felhám

Az epithelium mintákhoz olyan Univerzál üvegek szolgálnak víruskonténernek, amelyekben 0,001% fenolvörös indikátort tartalmazó glicerines foszfát puffer található.

A víruskonténereket szobahőmérsékleten, közvetlen napfénytől védve kell tárolni. A pH értéke nem süllyedhet 7,2 alá és nem emelkedhet 7,6 fölé. Minden konténer pH-ját legalább hathónaponként, de szélsőséges környezeti körülmények között ennél gyakrabban is ellenőrizni kell. E célra fenolvörös összehasonlító standard csíkokat kapnak a Megyei Állomások. Azokat az üvegeket, amelyekben penészképződés tapasztalható, vagy amelyeknek laza a csavaros kupakja, és a pH értéke a megengedett határokon kívülre esik, használatlanul vissza kell küldeni az OÁI-be, és cseréjüket kell kérni.

A konténernek az ellenőrzéskor szobahőmérsékletűnek kell lennie. Ha a folyadék alkalmasságát illetően bármilyen kétség felmerül, vissza kell küldeni cserére az OÁI-be.

A konténereket a megyei állomásról való kiadás előtt gondosan ellenőrizni kell.

Vér

Vérminták gyűjtésére azonosító címkével ellátott, 7 ml-es vákuumos vércsőveket kell használni.

Tej

Steril, jól zárható (pl. csavaros kupakkal rendelkező), 25 ml űrtartalmú üvegek alkalmasak a tejminták gyűjtésére.

Garatváladék minták

Az OAI-ban különböző méretű probangokból álló készletet (tehén, borjú, juh számára) és 6-12 db fenolvörös indikátoros, megfelelő tápfolyadékot tartalmazó mintavételi üveget tartanak használatra kész állapotban. Ezeket az üvegeket az eltarthatósági idő növelése érdekében a hűtőszekrény fagyasztó részében kell tárolni. A pH változására utaló esetleges színváltozást (sárga, ha savanyodik, bíbor, ha lúgosodik) három hónaponként kell ellenőrizni. A hűtési hőmérsékleten a tápfolyadék színe enyhén sárgás lehet, ezért az ellenőrzéshez a mintát ki kell venni a hűtőszekrényből, és meg kell várni, amíg a szobahőmérsékletet eléri. Ha a tápfolyadék romlásának bármilyen gyanúja felmerül, a mintavételi üvegeket csere céljából vissza kell küldeni az OAI-nek.

A mintavételi üvegeket csak gondos ellenőrzés után lehet kiadni a megyei állomásokról.

A használat során fennáll a probang csésze károsodásának veszélye, amennyiben az állatok foga közé kerül. A károsodás lehet deformáció, vagy éles kitüremkedés képződése a csésze szélén. A mintavevő állatorvosnak ezért mindig több megfelelő méretű probangot kell magával vinni, ha garatváladék vételére készül.

Szigetelt dobozok

A garatváladék- és tejminták szállítására szolgáló szigetelt polisztién dobozokat kell beszerezni, és a megyei állomásokon tárolni.

VIZSGÁLATI ANYAG GYŰJTÉSE ÉS AZ ORSZÁGOS ÁLLATEGÉSZSÉGÜGYI INTÉZETBE SZÁLLÍTÁSA

A mintavételi felszerelés használatával kapcsolatos óvórendszabályok

1. A szükséges felszerelést az előző fejezet részletesen ismerteti. A külhamból történő mintavételkor a polisztién dobozokat, a polietilén, valamint alumínium konténereket, az állatorvos kocsijában kell hagyni, és csak az Univerzál üvegeket szabad a fertőzött telephelyre bevinni. A hámminta levétele után, és az alumínium konténerbe csomagolása előtt az Univerzál üvegre a kupakot szorosan rá kell csavarni, és fertőtleníteni kell.
2. A probang felszerelést használat után kifőzéssel sterilizálni kell. Abban az esetben, ha ugyanazon a fertőzött telepen egynél több állatból szükséges mintát venni, a probang felszerelést minden egyes állat mintavétele után fertőtlenítő oldattal fertőtleníteni, ezt követően pedig háromszor egymás után friss vízzel bőségesen le kell öblíteni.
3. Fontos, hogy a levett minták fertőtlenítőszerrel való érintkezését elkerüljük, mert különben a laboratóriumi vizsgálat eredményességét kockáztatjuk. A HÁO kezét és gumikesztyűjét ezért az állatok vizsgálata és a mintavétel előtt tiszta vízzel alaposan meg kell mosni. Az állat bármilyen

beteg testrésze, például lába, vagy tőgye, amely előzetes tisztogatást igényel, CSAK TISZTA VÍZZEL MOSHATÓ.

A szükséges minták típusai és a vizsgálati anyag vételének szabályai

Élő, beteg állattól legalább egy grammnyi hólyagfalat, legcélszerűbben a hólyagok fedelét kell vérvételi csőbe vagy más alkalmas mintavételi edénybe helyezve összegyűjteni. Előnyös, néhány milliliter antibiotikumot (ml-enként 100 NE penicillint és 100 mikrogramm streptomocint) tartalmazó fiziológiás konyhasóoldat vagy 1:1 arányú, 7,2 - 7,6 pH-jú glicerín-foszfátpuffer hozzáadása. Legalkalmasabb a nyelvéről, a száj egyéb területeiről, ahol lehet a lábvégről és a tőgyről gyűjtött anyag; az erősen szennyezett testrészekről csak azok alapos lemosása után vegyünk mintát.

Elhullott állatokból az elváltozást mutató szerveket, szervrészleteket kell beküldeni (nyelvet, szájrészt, esetleg lábvéget, száj- és körömfájás esetén fiatal állatokból, ha másutt nincs elváltozás, a szívet).

Azokban az esetekben, amikor klinikai tünet nincs, de a száj- és körömfájás vírussal való fertőzöttség gyanítható, szarvasmarhából speciális készülékkel garat-torok váladékot, sertésből torok tampont kell venni.

A vizsgálati anyagot frissen, jég között vagy hűtőtáskában, hatóságilag lezárt csomagként kell szállítani, **kizárólag futárral**. A küldeményt vízzáró, többszörös réteggel kell lezárni úgy, hogy átvételkor a csomagolás sértetlenségéről meg lehessen győződni.

Külön intézkedésre vérsavópárokat kell küldeni (tíz frissen megbetegedett egyedből alap-, majd tíz-tizennégy nap múlva második vérminta).

A vizsgálat elvégzése kizárólag az OÁI feladata, amelyet a mintaküldés tényéről előzetesen értesíteni kell.

Kísérőirat a vizsgálati anyaghoz

Minden vizsgálati anyaghoz a rendelet előírásaiban szereplő kísérőiratot kell mellékelni. Az eltérő vizsgálatokra küldött mintákhoz külön-külön kell kísérőiratot csatolni akkor is, ha ugyanabban a csomagban helyezik el. **A kísérőiratnak (amelyet nem szabad a csomagba helyezni)** a tartalmaznia kell a vizsgálati anyag származását (milyen testrésztől gyűjtötték), mennyiségének és minőségének pontos megjelölését is.

Epithelium

Legalább 1 gramm tömegű (kb. 2,5 négyzetcentiméternyi területű) epithelium mintát kell beküldeni, lehetőség szerint még fel nem fakadt vagy frissen felfakadt hólyag falából véve. Ha mód van rá, epithelium mintákat több állatból és/vagy állatfajból is venni kell. A különböző testrészekről, vagy különböző állatokból származó mintákat külön üvegekben kell szállítani. Az epithelium mintákat az erre a célra biztosított polietilén konténerekbe lehet csomagolni, vagy ha a többi mintával egy időben történik a szállításuk, akkor a szigetelt konténerekbe is tehetők a tej és probang mintákkal együtt. A mintavétel megkönnyítése érdekében nyugtatók igénybevételét is mérlegelni lehet.

Tej

Az OJK utasítást adhat egyedi tejminták (10-15 ml) beküldésére, amennyiben az érintett állatok tejlő tehenek. A mintákhoz tartósítószer nem adható. A tejmintákat a mintavétel után azonnal jég közé kell csomagolni és szigetelt dobozokba helyezni.

Probang minták

Amennyiben probang minták vétele szükségesnek minősül, az OJK utasítást ad a helyi személyzetnek, s egyúttal a csomagolás módjára is tanácsot ad. Általában, ha a mintákat a mintavétel után néhány órán belül az OÁI-be lehet szállítani, szigetelt polisztrén dobozba csomagolhatók, amelyet jéggel, vagy jéggel töltött ballonokkal kell körülvenni. Minden más esetben a mintákat száraz jégbe szükséges csomagolni.

Vérminták

A mintavételkor a szokásos aszeptikus viszonyokra ügyelni kell, és vákuumos vérvételi csöveket kell használni. Általában 7 ml teljes vérmintára van szükség. A vér az erre a célra biztosított dobozokba csomagolandó.

A kísérőirat egy példányát a beküldő kerületi főállatorvosnak meg kell őriznie.

A mintavételi felszerelések azt a célt szolgálják, hogy minden esetben kettősfalú csomagolásban küldjük a mintát. Gondosan ügyeljünk arra, hogy **a minta ne érintkezzen fertőtlenítőszerrel**, nehogy a laboratóriumi vizsgálat megghiúsuljon.

A mintavételi eszközeink külső falát azonban igen gondosan fertőtleníteni kell a vírus kihurcolásának megakadályozása érdekében!

4. A HELYI JÁRVÁNYVÉDELMI KÖZPONTNAK TÖRTÉNŐ JELENTÉSTÉTEL

Kezdeti vizsgálatait befejeztével, a mintavételek elvégzése és az azoknak az Országos Állategészségügyi Intézetbe való küldését követően, a kerületi főállatorvosnak, még mielőtt elhagyná a létesítményt, el kell készítenie előzetes jelentését. A jelentést mielőbb el kell küldenie, vagy telefonon jelentenie kell a megyei állategészségügyi állomásnak.

Mielőtt elhagyná a létesítményt, mindenképpen telefonon kapcsolatba kell lépnie a HJK-val, hogy bármilyen, további intézkedésre utasítást fogadhasson.

5. A BETEGSÉG HIVATALOS MEGÁLLAPÍTÁSÁIG TEENDŐ INTÉZKEDÉSEK

A korlátozásokat mindaddig hatályban kell tartani, amíg az RSZKF gyanúját hivatalosan ki nem zárták.

A kerületi főállatorvosnak, - mielőtt a telepet elhagyja - meg kell győződnie arról, hogy a tulajdonos vagy képviselője teljes mértékig megértette az elrendelt intézkedéseket és korlátozásokat.

A gyanú alatt álló telepre történő ellenőrző látogatásokat a HJK-val történt tanácskozás alapján kell megszervezni.

Negatív diagnózis

A kerületi főállatorvos a klinikai tünetek alapján közölheti a HJK-al, hogy a gyanú alaptalan és a telepen az RSZKF jelenlétének nincs jele. Ha a HJK számára ez a nemleges jelentés kielégítő, az érvénybe léptetett korlátozások azonnali hatállyal visszavonhatók.

Ellenkező esetben ki kell várni a HJK által elrendelt felülvizsgálat és a laboratóriumi vizsgálat eredményét. Ha a vizsgálatok eredménye nemleges, az érvénybe léptetett korlátozások a HJK utasítására azonnali hatállyal visszavonhatók.

Pozitív diagnózis

Amennyiben a klinikai tünetek egyértelműen RSZKF-re utalnak, a kerületi állatorvosnak

- haladéktalanul tájékoztatania kell a megyei állomás igazgató főállatorvosát,
- a fertőzöttséget hatóságilag meg kell állapítania,
- mintát kell vennie laboratóriumi vizsgálat céljára, és azt futárral haladéktalanul az OÁI-be kell küldenie,
- az RSZKF rendeletben előírt intézkedéseket haladéktalanul foganatosítania kell.

Pozitív diagnózis esetén, illetőleg minden olyan esetben, amikor az RSZKF fertőzés gyanúja nem zárható ki egyértelműen, a vizsgálatot végző állatorvosnak igen gondos személyi és eszközfertőtlenítést kell végeznie a telep elhagyása előtt.

Patkányok és sündisznók előfordulása a fertőzött állattartó telepen

Pozitív diagnózis felállítását követően tájékozódni szükséges patkányok és sündisznók esetleges előfordulásáról az állattartó telepen. Amennyiben a gazdaságban patkányfertőzöttséggel számolni kell, az esetben a HJK haladéktalanul intézkedik kártevőirtó szakemberek azonnali bevonásáról a patkányok elpusztítása érdekében.

A betegséggel sújtott gazdaságban a sündisznókat el kell pusztítani. (Legcélszerűbb eljárás: zárt helyen végzett kloroformozás).

6. BEJELENTÉSI ÉS TÁJÉKOZTATÁSI KÖTELEZETTSÉG

Az utasítási és információs láncnak megfelelően a járványvédelmi szervek haladék nélkül tájékoztatni kötelesek a felettes szervezetet.

A fertőzés első kitörésének hivatalos megerősítését követően az Országos Főállatorvos tájékoztatja a Földművelésügyi és Vidékfejlesztési Minisztérium vezetőit, majd értesíti a Nemzetközi Járványügyi Hivatalt (OIE), a FAO EUFMD bizottságát, az EU illetékes állategészségügyi szervezetét, valamint azon országok állategészségügyi szolgálatait, amelyekkel kötött kétoldalú egyezmény keretében erre kötelezettséget vállalt a hazai állategészségügyi szervezet. A bejelentendő információkat az Országos Járványvédelmi Központ készíti elő a következő adatok feltüntetésével

- a gyanú megállapításának dátuma;
- a betegség megállapításának dátuma;
- A fertőzött állatok faja, száma, kora;
- A megállapításra igénybe vett módszerek;
- A fertőzött telep helye;
- A fertőzött telepen található állatok faja, száma;
- A fertőzött telep távolsága a legközelebbi állattartó telepektől;
- A bejelentés időpontjáig tett intézkedések;

Sajtóközlemények kiadásával az FVM tájékoztatja a közvéleményt és egyben a védekezésre vonatkozó információkat szolgáltat az érintettek számára.

Az országos és helyi mezőgazdasági szervezeteket közvetlenül tájékoztatják az RSZKF hatósági megállapításáról.

A telep RSZKF fertőzöttségének jelzésére jól látható táblákat helyeznek el.

7. HELYI JÁRVÁNYVÉDELMI KÖZPONT (HJK) LÉTESÍTÉSE

Az RSZKF járványkitörés megállapítását követően, a megyei állomás igazgatója az állomás elkülönített szervezeti egységeként köteles létrehozni a Helyi Járványvédelmi Központot, ellátva teljes állatorvosi, technikai és adminisztratív személyizzettel, továbbá minden mással, ami a betegség legkorábbi és leghatékonyabban történő megfékezéséhez és felszámolásához szükséges.

A HJK-n belül jól láthatóan el kell helyezni egy ellenőrzési térképet, amelyen fel kell tüntetni minden, helyi-, községi zárlat alatt álló, illetve a védőkörzetben lévő állattartó telepet a rajtuk található állatok számának feltüntetésével. A térképet naponta frissíteni kell, hogy látható legyen az ellenőrzéssel és a kampánnyal általában elért előrehaladás.

A HJK-t vezető állatorvos naponta eligazítást tart a Központ személyzetének az előrehaladás mértékéről és bármely felmerülő problémáról, és naponta jelentést tesz az Országos Járványvédelmi Központnak.

8. A FERTŐZÖTT TELEPEN LÉVŐ ÁLLATOK ÉRTÉKBECSLÉSE

A fertőzés megállapítását követően, a rendelet előírásainak megfelelően a telepen lévő valamennyi állatot le kell öletni, valamint a fogékony állatokból származó nyers termékeket és készítményeket meg kell semmisíteni.

A leölést és megsemmisítést határozatban kell közölni a tulajdonossal, illetve képviselőjével. A korrekt és szakszerű kártalanítási eljárás érdekében az állatok értékbecslése elvégezhető az állatok leölése előtt.

Nem fizetnek kártalanítást azok után az állatok után, amelyek a leölést megelőzően hullottak el, ha a tulajdonos nem tett eleget a jogszabályokban foglalt kötelezettségeinek. A diagnosztikai célra öölt állatok után azonban fizetség jár.

Az értékbecslést – akár a leölés előtt, akár az után – a HJK hatósági állatorvosa végzi, de lehetséges szakértői intézmény szakvéleményének igénybe vétele is.

Az értékbecslést és a kártalanítást a vonatkozó miniszteri rendelet szerint kell végrehajtani. Az állategészségügyi törvény előírásainak értelmében a tulajdonost a járványvédelmi célból megsemmisített értékiért 100 %-os kártérítés illeti meg.

Az állatok leölése fellebbezésre való tekintet nélkül végrehajtandó.

9. AZ ÁLLATOK LEÖLÉSE

Mielőtt az állatok leölése megkezdődik, a kerületi főállatorvosnak vagy a HJK illetékes kiküldött szakemberének meg kell szerveznie az állati tetemek állategészségügyi és környezetvédelmi előírásoknak megfelelő, biztonságos ártalmatlanná tételét.

A leölésre vonatkozó általános szempontok

1. A HJK vezetőjének elegendő számú hatósági állatorvosról kell gondoskodnia, hogy a leölés humánus menetét folyamatosan felügyeljék. A mészárosokat utasítani kell, hogy a leölést csak a hatósági állatorvos jelenlétében kezdhetik meg.

2. Általában egy HÁO-ra legfeljebb három mészáros felügyelete bízható, és minden leölési helyen kell lennie HÁO-nak.
3. A leölést úgy kell megszervezni, hogy nappali világosságban történjen.
4. Ha a leölést sötétedés után kell elvégezni ez csak megfelelő mesterséges világítás mellett lehetséges.
5. Megfelelő számú mészárosnak és segédnek kell rendelkezésre állnia annak biztosítására, hogy az állatok előlése haladéktalanul megtörténjen.
6. Az ügyeletes HÁO felelőssége eldönteni, hogy az állatok előlése a szabadban vagy épületben történjen. Ha egy mód van rá, a vágást vízhatlan felületen kell elvégezni.
7. A leölést mindenképpen humánusan kell végezni.
8. A fertőzött terület elhagyása előtt, illetve a hullák eltávolítása előtt az ügyeletes HÁO-nak meg kell bizonyosodnia arról, hogy minden állat elpusztult.
9. A leölést végző szakembereket megfelelő védőruházattal és gumicsizmával kell ellátni.
10. A leölés után minden érintett állat fejét és lábvégeit polietilén zsákba kell csomagolni.
11. A további vírusszaporodás megelőzése érdekében rendkívüli fontossággal bír, hogy az érintett állomány, valamint az ugyanabba a csoportba illetve üzemegységben lévő kontakt állatok értékének felbecsülése után a leölés lehető legrövidebb időn belül megtörténjen. Mivel a fertőzött sertésekben igen nagy számú vírusrészecske termelődhet. **Ha a fertőzött telepen sertések is vannak, ezek leölésének mindig elsőbbséget kell biztosítani.**

A leölés megszervezésének folyamata

12. A hatósági állatorvosok ne vállalkozzanak az állatok kiirtására, az alábbi esetek kivételével:
 - kívánatos, hogy a fertőzött, vagy fertőzöttségre gyanús állatokat a betegség terjedési veszélyének csökkentése érdekében azonnal elpusztítsák,
 - hozzáértő mészáros nem áll rendelkezésre,
 - az OJK rendelte el az állatok diagnosztikai célból történő azonnali leölését.
13. Amennyiben istállózott állatokat kell leölni, az épület ablakait és ajtajait, ameddig ez állatvédelmi szempontból elfogadható, zárva kell tartani és a szellőztető ventillátorokat minden esetben ki kell kapcsolni.
14. A leölés rendes menete a sertésekkel kezdődik, majd sorrendben a szarvasmarhák, a juhok és a kecskék következnek.

Szarvasmarhák leölése

15. A legalkalmasabb fegyver a nehéztöltényes kábítópisztoly. Ezt azonnali gerincvelő roncsolásnak kell követnie. Ritka alkalmakkor a körülmények megkívánhatják más típusú fegyver használatát, de ezeket is a leölendő állatok korának megfelelő erősségű töltettel kell ellátni.

16. Ha legelő marhák elölésére kerül sor, karám felállítása válhat szükségessé. A karámot amennyire csak lehetséges el kell takarni, bármilyen anyag, például deszka, kátránypapír, zsákvászon vagy horganyozott lemez segítségével. Ha jelentős számú állat számára kell karámot emelni, lehetőleg különböző csoportok kialakítását kell megkísérlni, külön várakoztató, és vágó karámmal.
17. Ha épületben tartott marhák elölésére van szükség, először mindig a bikákat kell leölni. Jobb, ha az istállózott állatokat helyben ölik le, és semmiképpen nem célszerű az érintett állatokat a szabadba vinni. Ha az egészséges állatokat a szabadban kívánják leölni, a terelőfolyosó és a vágórekesz használata célszerű.
18. Az állatok épületen belül történő leölésekor figyelemmel kell lenni a hullámerevség és a puffadás bekövetkezésére, ami a hullák szűk ajtókon át történő eltávolítását nehezítheti.

Juhok leölése

19. Felnőtt juhok. A fertőzött hely ügyeletes hatósági állatorvosa dönti el, hogy mely leölési módszer a legmegfelelőbb. Kábítópisztoly a szükséges erősségű lövedékkel a legalkalmasabb. Ha az állatot homlokon vagy halántékon lövik, akkor a gerincroncsolás, elengedhetetlen. A tarkó felől, a nyakszirtecsont mögötti lövés esetén a golyó a nyúltvelőt is elroncsolja.
20. Fiatal bárányok. Halálos altatószerek használata is ajánlható szükség esetén (pl. pentabarbital nátrium intracardiális vagy intraperitoneális alkalmazása).

Sertések leölése

21. Kocák és kanok. Elektromos kábítókészülék avagy hosszú ív típusú pisztoly a legmegfelelőbb. Lelövés után az állatok gerincét roncsolni szükséges.
22. Közepes méretű sertések. A legjobb eszköz a kábítópisztoly, amely után a gerincvelőt roncsolni kell.
23. Kismalacok. Halálos altatószerek is használhatók. A legmegfelelőbb módszer azonos a bárányoknál leírtakkal.

Nyugtató szerek

24. Amennyiben szükség van rá, a hatósági állatorvos használhat nyugtató/bénító szereket. Ezek használatára általában az alábbi esetekben kerülhet sor:

- bikák vagy más ingerlékeny állatok leölés előtti bénítása;
- diagnosztikai vizsgálat során, istállóban tartott ingerlékeny állatok kezelése és megfékezése céljából, ha más elfogadható fékező eszköz illetve segítség nem áll rendelkezésre;
- diagnosztikai vizsgálat során, szabadban tartott ideges vagy ingerlékeny állatok megfékezése, különösen akkor, ha fennáll a veszélye, hogy az állatok a szomszédos

gazdaságba átmenekülnek. Ilyen esetekben, ha lehetséges, a kábítópuska használatában jártas hatósági állatorvos segítségét kell igénybe venni.

25. A HJK felkészülése során el kell készíteni azon állatorvosok listáját, akik kábítópuska-használati engedéllyel rendelkeznek, arra az esetre, ha közreműködésük szükségessé válna.
26. A tulajdonostól, vagy a helyette eljáró meghatalmazottjától engedélyt kell kérni, mielőtt egy állatot nyugtatószerrel kezelnek. Jogos elvárás, hogy a tulajdonos ezt az engedélyt megadja, ha máskülönben személyek vagy állatok sérülésének kockázata forog fenn. Ha a szükség úgy hozza, hogy mégis a tulajdonos távollétében kell nyugtatót alkalmazni, őt erről, amint lehet, értesíteni kell. Ha baleset történne, vagy kártérítési igény merülne fel a tulajdonos részéről, a HÁO-nak írásos jelentést kell küldenie a Megyei Igazgatónak. A jelentés egy példányát az OJK-nak is el kell küldeni.
27. Szarvasmarhák számára a legmegfelelőbb nyugtatószer a Rumpun, sertések számára Sedalin, Stresnil ajánlható.
28. A RSZKF járványgócokban diagnosztikai munkát végző állatorvosoknak – a keresztfertőzés kockázatát illetve vadját kerüendő – a megkezdett üveg nyugtatókat rutinszerűen meg kell semmisíteniük.

10. ÁLLATI HULLÁK ÁRTALMATLANNÁ TÉTELE

Általános tudnivalók

A hullák ártalmatlanná tételét a lehető leggyorsabban, a fertőzött területen belül kell végrehajtani. A két lehetséges rendelkezésre álló módszer az elásás vagy elégetés közül normális körülmények között az elásást kell előnyben részesíteni. Amennyiben lehetséges, a hullákat szállítóeszközzel kell az elégetés vagy elásás helyére juttatni, nem pedig a földön vonszolva.

A Járványtani Szakértő Csoport tagjainak lehetőséget kell adni, hogy megvizsgálhassák a hullákat ártalmatlanná tételük előtt.

Ártalmatlanná tétel elásás útján

Legelőször is a helyi hatóságok segítségével meg kell győződni arról, hogy a helyi rendeletek nem tiltják-e az elásást. Az elásás helyét megfelelő gondossággal, az állattartó segítségével úgy kell megválasztani, hogy az illető terület vízkészleteit illetve szennyvíz-elvezetőit ne zavarja. A Megyei Igazgatónak a járványmentes időszakokban is kapcsolatot kell tartania a különböző vízmű-vállalatokkal, hogy a vízmű térképek mindig naprakész állapotban legyenek, és hogy szükség esetén az állatorvosi személyzet idővesztés nélkül tárgyalni tudjon az illetékes vállalat megfelelő tisztviselőjével. Ha az elásás céljára kijelölt terület, természetes víz, vagy vízbevezető (azaz olyan csatorna, amely a vizet a víztározóba szállítja), vagy egyéb lakossági vízszolgáltató forrás körzetében vagy annak közelében található, az elásást szervező HÁO-nak gödör kiásása előtt minden esetben engedélyt kell szereznie a környezetvédelmi hatóságoktól, valamint a helyi egészségügyi hatóságoktól.

Az elásás helyét kiválasztott földterület tulajdonosát meg kell kérdezni, hogy nincs-e valamilyen magán vízkészlet a közelben. Amennyiben a tulajdonosnak ezzel kapcsolatban bármilyen kétsége van, a helyi önkormányzati hivatal adhat felvilágosítást. A kijelölt területnek messzire kell lennie az utaktól.

A Megyei Igazgatóknak folyamatos kapcsolatban kell lenniük az illetékes hatóságokkal, hogy naprakész információjuk legyen minden föld alatti gáz- és olajvezetékéről, amely a területen áthalad, és hogy ezek a vezetékek egy megfelelő térképen be legyenek jelölve.

Elásás előtt a hullákat a hasfal felhasításával fel kell nyitni.

Az elásás során felhasználható objektumok és eszközök naprakész listájával a Megyei Igazgatónak rendelkeznie kell.

Elásás előtt a tetemeket alaposan fertőtleníteni kell. Célszerű a 0,3 %-os citromsavval, vagy valamely engedélyezett gyári fertőtlenítőszerrel végzett bőséges permetezés.

Ártalmatlanná tétel elégetés útján

Az elégetés helyét úgy kell megválasztani, hogy az minél távolabb essék a lakosság látóterétől. Ha ez lehetséges, az égetés helye lehetőleg alacsonyabban fekszen, mint a leölés helyszíne, hogy a megterhelt teherautók lefelé közlekedjenek. A helyi tűzoltóságot és a környezetvédelmi hatóságot értesíteni kell arról, hogy a leölt állatok elégetésre kerülnek. A helyi hatóságokkal ugyancsak tudatni kell, hogy a leölt állatok ártalmatlanná tétele elégetéssel fog történni.

Az égető máglyák elkészítése gondos és körültekintő munkát igényel. Először a máglya alapját képező talpfákat kell lefektetni, amelyek egymástól lévő távolságát úgy kell megválasztani, hogy megfelelő levegőzést biztosítson. Célszerű két réteget, hosszanti és keresztirányban is elhelyezni. A következő réteget szalmabálából készítjük, szarvasmarhánként legalább egy bálát számítsunk. Erre kell rétegezni a gyújtófát vékonyabb, majd erre vastagabb hasábokban (a felhasználni kívánt szén mennyiségétől függően, 1 tonna fa/10 tonna szén; másik lehetséges számítási mód: 25 kg fa/ szarvasmarha tetem). Javasolható a következő rétegben 25 kg faszén/2db szarvasmarha tetem, azonban a felmerülő költséget mérlegelni kell. Végezetül 205 kg jó minőségű szén/4 szarvasmarha tetem. A tetemeket úgy rétegezzük a szénre, hogy először a szarvasmarhákat, majd a sertéseket helyezzük el, szem előtt tartva a tűz megfelelő levegőztetését. A máglyát 1 méterenként legalább 5 liter gázolajjal tanácsos meglocsolni.

Ártalmatlanná tétel állati hulladék-feldolgozó üzemben

Ha a helyszínen történő ártalmatlanítás akadályba ütközik, akkor az állomás engedélyével és a hatósági állatorvos felügyelete mellett e célra kijelölt állati hulladék-feldolgozó üzemben is történhet az elhullott, leölt állatok ártalmatlanítása. A szállítást zárt, szivárgásmentes konténerben, a hatósági állatorvos által kijelölt útvonalon kell végrehajtani.

Védőöltözet

A leölt állatok hulláinak eltakarításában résztvevő személyeknek megfelelő, jól fertőtleníthető kezeslábast és lábbelit kell viselniük. A hullák ártalmatlanná tétele után a személyek, járművek és eszközök alapos fertőtlenítését azonnal végre kell hajtani.

Késedelem a hullák ártalmatlanná tételében

Ha a hullák ártalmatlanná tételében késedelem várható, azokat 0,3 %-os citromsavval kell lepermetezni, az állatok fejét és lábvégeit polietilén tasakba kell csomagolni, és éjjel-nappal őrizni kell kutyák, róák és kártékony rágcsálók távoltartása céljából. Riasztóként ívlámpák és fényszórók is használhatók.

11. TOVÁBBI JÁRVÁNYÜGYI NYOMOZÁS

A fertőzöttség megállapítását követően is intenzív járványtani nyomozást kell végezni, annak érdekében, hogy mielőbb felderítsék a fertőző ágens útját. Fel kell deríteni a fertőzés eredetét, valamint gondosan meg kell vizsgálni, hogy a fertőzött telepről mikor milyen módon, hová, milyen útvonalon történhetett fertőző anyag kihurcolása. A nyomozás során nem szabad figyelmen kívül hagyni a meteorológiai viszonyok tisztázását sem annak érdekében, hogy a légárammal történt esetleges fertőzések is mielőbb felderíthetők legyenek.

12. TISZTÍTÁS ÉS FERTŐTLENÍTÉS

12. 1. A Fertőtlenítés szabályai

(1) Az olyan, zárlat alatt lévő helyen, ahol a betegséget megállapították, a helyi zárlat feloldásáig naponta fertőtleníteni kell az állatok istállóját, az istálló környékét, azokat a területeket, amelyeken az állatok és gondozóik járnak vagy jártak, az istállóban használt eszközöket, a vályúkat és a kutak környékét, a trágyát, a takarmány és a trágya szállítására használt járműveket, végül az állatgondozók szállását.

(2) A zárlat alatt álló terület, valamint szükség esetén a helyi zárlat alatt álló területen lévő helyek bejárataihoz, a be- és kilépő személyek kezének és lábbelijének fertőtlenítésére alkalmas eszközöket kell helyezni. Az istállóból kilépő személyek lábbelijét és kezét, a zárlat helyéről kilépő személynek a ruháját is fertőtleníteni kell. Nagylétszámú állattartó telepeken - a tulajdonos költségére - a járművek részére kijelölt ki- és belépő helyeken a járművek fertőtlenítésére alkalmas, hatékony fertőtlenítőszerrel feltöltött fertőtlenítő eszközöket kell elhelyezni és működtetni.

(3) Ha a naponkénti hazajárás engedélyezésének nincsenek meg a feltételei, az állatgondozók a helyi zárlat tartama alatt szennyes ruhaneműiket lehetőleg a zárlat feloldásáig tartásuk maguknál, amennyiben ez nem lehetséges, azokat három százalékos formalin oldatban legalább félórát tartó áztatás után, állatorvosi ellenőrzés mellett adhatják ki.

(4) A helyi zárlat alatt álló helyen rendszeresen kell takarítani, és folyamatosan kell gondoskodni az előzetes és a végső fertőtlenítés előkészítéséről.

(5) A előzetes fertőtlenítést és takarítást az összes fogékony állat elhullását vagy leölését és ártalmatlanná tételét követően azonnal, a végfertőtlenítést pedig egy hét múlva kell elvégezni a fertőtlenítési útmutatóban foglaltak szerint, ha a helyi zárlat feloldásának a rendeletben meghatározott feltételei is fennállnak.

(6) A fertőtlenítést szigorított módon a HJK által megbízott állatorvos jelenlétében és irányításával, a fertőtlenítési útmutatóban előírtak szerint kell elvégezni.

12. 2. A fertőtlenítőszer

Fertőtlenítő szerek

Lúgok:

- Nátriumhidroxid 8 %-os oldata - pH 10 felett
- Káliumhidroxid 2 - 4 %-os oldata
- Nátriumkarbonát 3 - 6 %-os oldata (szóda oldat)
- Nátriumhipochlorid 2-3 % oldata (H-lúg)

- Nátriummetaszilikát 1 %-os oldata

Savak:

- -citromsav 0, 4 %-os oldata - pH 4 alatt
- szulfominsav 0, 2 %-os oldata - pH 6 alatt
- ortofoszforsav 0, 3 %-os oldata - pH 4 alatt
- tejsav 1 - 2 %-os oldata - pH 4 alatt
- hangyasav 1 - 2 %-os oldata - pH 4 alatt

Klórtartalmú fertőtlenítő szerek:

- Hipokloritok
 - Nátriumhipoklorit (aktív klórtartalma 9 - 12 %) 3 - 6 %-os oldatban
- Klóros mészsó (aktív klórtartalom 25 - 30 %) 2, 0 %-os oldatban

Aldehidek

- Formalin 2-3 %-os oldatban
(15 °C hőmérséklet alatt hatása mérsékelte, ezért használata nem javasolt)

Jodoformok:

1-5 %-os oldatban pH: 2, 5 - 4, 0

Egyéb: FVM Állategészségügyi és Élelmiszer-ellenőrzési Főosztály által közzétett további anyagok.

A fertőtlenítéshez szükséges fertőtlenítő oldat

- mennyiségét,
- a kijuttatás nyomását,
- szemcsenagyságot

a fertőtlenítendő felület minősége és nagysága, a megelőző takarítás színvonala határozza meg.

Nagynyomású (10-20 bár) fertőtlenítő berendezés használata

esetén az egy m² fertőtlenítéséhez szükséges oldat mennyisége:

- fólia 0, 1 liter,
- sima beton, csempével, olajfestéssel bevont felület 0,2 liter,
- gyalulatlan deszka vagy meszelt felület 0,5 liter,
- téglafelület 1 liter,
- döngölt agyagfelület 1, 5 liter,
- laza, homok felület 3, 0 liter.

Kisnyomású fecskendő használata esetén a fenti oldatmennyiség másfélszeresét kell alkalmazni.

12. 3. A fertőtlenítés megkezdésekor a fertőtlenítést irányító hatósági állatorvosnak ügyelni kell arra, hogy:

- A fertőtlenítést végző személy egészségügyi alkalmasságát tanúsító okmánnyal rendelkezzen,
- Ellenőrizze, hogy a fertőtlenítést végző dolgozó munkavédelmi oktatásban részesült-e,
- Ellenőrizze, hogy a megfelelő munkavédelmi eszközök és öltözékek rendelkezésre állnak-e (gumicsizma, vizet át nem eresztő overál, gumikesztyű, védősisak, gázálarc, védőszemüveg),
- Amennyiben az épületben állatok vannak, olyan fertőtlenítőszerrel kell alkalmazni, amely az állatok egészségét nem károsítja,
- Munkaközben étkezni, dohányozni tilos!

- A dolgozóknak az erősen savas vagy lúgos oldatok kezelése, keverése idején lehetőséget kell teremteni arra, hogy a bőrfelületre került anyagot azonnal lemossák (konyhasóoldat: 9 g 1 liter desztillált vízben, bórsavoldat: 10 g 1 liter desztillált vízben).
- A fertőtlenítéshez olyan nyomást és szemcsenagyságot kell alkalmazni, hogy a tevékenység az építményben felesleges károsodást ne okozzon.

12. 4. A fertőtlenítés végrehajtása

12. 4. 1. Az ember és környezetének fertőtlenítése

Testfelület, textil, bőr, lakás, szociális helyiségek fertőtlenítése kizárólag az erre a célra a közegészségügyi hatóság által engedélyezett készítményekkel, az előírt módon végezhető.

Ragadós száj- és körömfájás vírusának elpusztítására használhatók kézfertőtlenítéshez és fertőtlenítő mosakodáshoz (fürdés, tusolás) alkalmával.

- Bórsavoldat 2 %-os, benne Nitrogenol (1, 0 %-ban) detergensként 3 percig
- Tejsavoldat 2, 0 %-os 3 percig
- Ecetsavoldat 2, 0 %-os 4 percig
- Citromsavoldat 0, 4 %-os
- Betadin oldat 1, 0 %-os
- Nátrium metaszilikát 1 %-os oldata

(Gyári készítmények ugyancsak használhatóak, ezek felsorolása azonban a jelen kiadványban nem lehetséges. Az alkalmazható gyári készítmények listáját a megyei Állomás adja ki).

Személyi fertőtlenítés végrehajtása:

- alapos, szappannal történő mosakodás,
- testfelület leöblítése,
- fertőtlenítés,
- a testfelület leöblítése.

Bőrlábbeli, egyéb bőrhalmi

- 3 %-os formalinoldattal,
- 1 %-os jodoformoldattal lemosás.

Textilruha 15 °C feletti külső hőmérsékleten 2 %-os formalin oldattal permetezhető, vászon fehérneműt 1 - 2 %-os szódaoldatban 30 percig kell főzni.

Műanyag holmikat 2 %-os jodoformoldatban 2 órán keresztül kell áztatni, majd lúgos vízben kell öblíteni.

Gumiruhát,- csizmát és -eszközöket 3 %-os klórlúgoldattal kell le, illetve kimosni, majd vízzel öblíteni.

Iratanyagok (levelek) forró vasalóval fertőtleníthetők.

Lakások, irodahelyiségek, laboratóriumok levegőjének fertőtlenítésére 25 g/légköbméter formalint kell ködszerűen kipermetezni, vagy oxidálószerrel (káliumpermanganát) vagy hővel (melegítés) kell a formaldehid gázt felszabadítani.

A helyiség hőmérsékletének a fertőtlenítés alatt 20 °C felett kell lenni.

12. 4. 2. Az állatok testfelületének fertőtlenítése

Az állatok testfelületén a száj és körömfájás vírusának elpusztítására a 2. pontban felsorolt pH 4 alatti tartományú savas fertőtlenítőszerrel használhatók.

12. 4. 3. Az állattartási épületek és környezetük fertőtlenítése

A szigorított fertőtlenítés végrehajtásának sorrendje:

- az épület áramtalanítása,
- az épület belső terének portalanítása a hatósági állatorvos által előírt nemű és koncentrációjú fertőtlenítő oldattal.
- A portalanítás mellett, a fertőtlenítő oldattal a technológiai berendezéseket le kell mosni, a trágyát el kell áztatni.
- a technológiai berendezéseket ki kell hordani,
- a trágyát ki kell hordani, a telep területén szarvasba kell rakni, le kell fertőtleníteni és földdel le kell takarni,
- gépi és kézi eszközökkel az épület fizikai takarítását el kell végezni, a takarításnak az épület belső légterén kívül ki kell terjedni a padlástérre és a trágyacsatornára is,
- az épület belső mosását magasnyomású vízsugárral kell elvégezni,
- a nem tisztítható fából készült berendezéseket el kell égetni,
- az agyagpadozatot 10 cm mélységben fel kell szedni,
- a vízáteresztő padlóburkolatot fel kell szedni,
- kifutók, karámok takarítása, mosása,
- az épületen kívül megtisztított berendezések visszahordása,
- az épület belső terének, padlásterének, trágyacsatornájának fertőtlenítése a betegségre meghatározott nemű és koncentrációjú magasnyomású (10-20 bár) berendezéssel kijuttatott fertőtlenítőszerrel,
- az épület zárása,
- az épület külső felületének, környezetének, utaknak a fertőtlenítése,
- bejelentési kötelezettség alá tartozó fertőző állatbetegség esetén fertőtleníteni kell mindazokat a helyeket és helyiségeket, ahol beteg, betegségre gyanús állat megfordult, tartózkodott, elhullott vagy levágták, illetve leölték, ahova az állat terméke eljutott.

Fertőtleníteni kell azon személyeket, illetve tartózkodási helyüket, akik a fertőzött, fertőzöttségre gyanús állatokkal vagy termékeikkel kapcsolatba kerültek.

12. 4. 4. Járművek, állatrakodó helyek fertőtlenítése

Az állat, alom, takarmány és trágyalé szállítására használt gépkocsit, vasúti kocsit, repülőgép-, vagy hajórekeszt és egyéb járművet, továbbá ezek felszerelését a következők szerint kell tisztítani és fertőtleníteni:

a) A tisztítás során a trágyát, almot fel kell lazítani, és el kell távolítani. Ezután forró vízzel, valamint kaparó- és súrolóeszközök segítségével a padlóra, az oldalfalakra tapadt trágyát le kell választani, és vízsugárral el kell távolítani. A tisztítást addig kell folytatni, amíg a vasúti kocsi, hajó, hajórekesz belseje teljesen kitisztul, és a bűz megszűnik. Hasonlóképpen kell a trágyától megtisztítani a vasúti kocsihoz, hajóhoz, hajórekeszhez tartozó összes felszerelést. A takarítás magasnyomású vízsugárral is elvégezhető. A fertőtlenítésnek az egész kocsira, repülőgép- vagy hajórekeszre ki kell terjednie még abban az esetben is, ha annak csak egy részét használták állatszállításra. Szennyeződés esetén a kocsi külső felületét, az ajtókat, vasalásokat, a kocsi futóművét és alvázát is meg kell tisztítani és fertőtleníteni.

Az állatok be- és kirakására használt rámpákat, hidakat és egyéb eszközöket, valamint a rakodóhelyeket, rakodóudvarokat tisztára kell seperni, s azután tiszta vízzel bőven le kell öblíteni. Az esetleg szükséges fertőtlenítést a vizsgáló állatorvos irányítása és ellenőrzése mellett kell végrehajtani.

A járművekből kitakarított, továbbá vasút- és hajóállomásokon, repülőtereken, gépkocsi-rakodóhelyeken levő trágyát, almot, hulladékot és szemetet gondosan össze kell gyűjteni, és félre kell rakni. Az összegyűjtött trágyát, almot, hulladékot és szemetet lehetőleg minél előbb, illetőleg minél gyakrabban el kell hordani. Az elhordásra olyan kocsikat vagy tartályokat kell használni, amelyek tartalma ki nem hullhat, illetőleg ki nem folyhat. Fertőtlenítés szükségessége esetén ezeket az anyagokat el kell égetni, vagy el kell ásní, vagy olyan helyre szállítani, ahol embert vagy állatot nem fertőzhet.

A járműveket, állatrakodó helyeket szigorított módon kell fertőtleníteni hatósági rendelkezésre, ha kérődő állatot vagy sertést olyan állomásról szállítottak, amelynek 20 km-es körzetében ragadós száj- és körömfájás áll fenn.

A padlót, a mennyezetet és a falakat, valamint a megtisztított tárgyakat és eszközöket a 2. pontban meghatározott fertőtlenítőszerrel kell bepermetezni.

12. 4. 5. Takarmányok fertőtlenítése

a) A 12.4.2. pontban felsorolt fertőtlenítőszerrel történő alapos beáztatás.

b) Elégetés.

c) Gőzzel való kezelés, 80 °C 30 percig.

d) Formaldehid gázzal való kezelés.

A göngyölegek fertőtlenítésére formaldehid-gázos kezelés, vagy 5 % formalin oldatban történő beáztatás, továbbá a savas, pH 4 alatti fertőtlenítőszerrel végzett legalább 90 perces kezelés használható.

12. 4. 6. A kutak fertőtlenítése

Kutakat klórmésszel, magnolmésszel vagy klórlúggal kell fertőtleníteni. Ásott kút fertőtlenítéséhez minden m³ vízre 30 g magnolmeszet vagy 100 cm³ klórlúgot kell számítani és azt 0, 3 liter vízben feloldva, teljes oldódás után a kútba kell önteni. A kútból 24 óráig vizet meríteni nem szabad.

Fúrt kút fertőtlenítése céljából 100 g magnolmeszet vagy 300 cm³ klórlúgot kell 1 liter vízben feloldani és az oldatot a fűrés csövébe kell önteni. Ez az eljárás csak a 30-40 m mélységű fúrt kutakra vonatkozik. Ennél mélyebb fúrt kutak fertőtlenítése esetén a területileg illetékes Vízügyi Igazgatóságot értesíteni kell.

A víztárolót ugyanúgy kell fertőtleníteni, mint az ásott kutat, de mind a klórmészből, magnolmészből vagy klórlúgból, mind pedig az oldóvízből kétszeres mennyiséget kell felhasználni.

A kútvíznek 24 óra múlva még klórszagúnak és klórízűnek kell lennie (túlklorozás), ellenkező esetben a klórozást meg kell ismételni. Ha a klórszag és a klóríz nem érezhető, a kutat alaposan ki kell meríteni. A fúrt kút vizét addig kell szivattyúzni, amíg a víz klórszagát és ízét elveszti.

A kút súlyosabb fertőzöttségének gyanúja esetén a fertőtlenítést kétszer-háromszor meg kell ismételni.

Az állatok leölése és a telepről való elszállítása után a tisztítást és a fertőtlenítést azonnal meg kell kezdeni, és szisztematikusan végre kell hajtani.

A fertőzött telepért felelős hatósági állatorvosnak a tisztításra és fertőtlenítésre vonatkozó cselekvési tervet kell készítenie, amelynek végrehajtását a műveletek minden fázisában felügyelnie kell.

A műveletek elkezdése előtt fel kell jegyezni a fertőtlenítendő épületek és felszerelések szerkezeti hibáit. Ennek során fel kell tární, hogy hol vannak olyan területek, mint pl. a padozat és a falak repedései vagy laza belső szerkezeti elemek, amelyeknek különös figyelmet kell majd szentelni; ugyanakkor fény derül a létesítmény már meglévő hibáira is, úgyhogy a később egyszerűbb lesz a hatósági intézkedésekből eredő kártérítési panaszok ügyében eljárni.

12. 4. 7. Almostrágya fertőtlenítése

A tisztítás alatt és az azt megelőzőleg összegyűjtött almostrágyát, almot, takarmányhulladékot, szemetet, valamint a fertőtlenített helyiség talajáról kihordott földet, homokot - a szennyvizet és trágyalevet is hozzákeverve a 12. 2. pontban felsorolt fertőtlenítőszerrel kell bőségesen eláztatni, majd 42 napig legalább 55°C-on fűleszteni. A fűlesztés céljából összegyűjtött anyaghoz szükség szerint annyi szalmát vagy falevelet kell keverni, hogy az utóbbi aránya a bélsárhoz 3:2 legyen, ha pedig száraz, m³-enként 10-15 liter vizet kell adni. A fűlesztendő anyagot 25 cm vastag szalma- (falevél-) rétegre legalább 1, 5 méter magas és széles kupacokba (halomba) kell rakni és a tetejére legalább 10 cm vastag szalma- (falevél-) réteget kell helyezni, majd az egészet 20 cm vastag földréteggel kell befedni.

A befedett trágyarakásnak legalább 55 °C-ra kell felmelegednie, a hőmérsékletet szűrőhőmérővel ellenőrizni kell. A kellőképpen fel nem melegedett szélső részeket 3 nap múlva a halom közepébe kell lapátolni, majd a halmot újból földdel befedni és legalább három hétig bontatlanul hagyni.

12. 4. 8. A trágyalé fertőtlenítése

A trágyalé-, hígtrágya-csatornák és -aknák, továbbá a fürösztők, úsztatómedencék és pocsolják tartalmát a felsorolt fertőtlenítő oldatok egyikével kell fertőtleníteni.

12. 5. Gyakorlati tanácsok

CITROMSAV 0, 4%-OS OLDATA

Célszerű 10%-os törzsoldatot készíteni, amelyből az igényeknek megfelelően lehet továbbhígítani. Ez a törzsoldat 2 hétnél hosszabb ideig nem tárolható. A tartály, amelyben készítjük, lehetőleg steril és légmentesen zárható legyen, különben az oldatban penész vagy baktérium szaporodhat el, ami a hatékonyságát csökkenti.

SZULFAMINSAV 0, 2%-OS OLDATA

A szulfaminsav más ásványi savakhoz képest kevésbé károsítja a fémeket, ezért a jóváhagyott koncentrációban biztonságosan alkalmazható fémek, festett felületek, műanyag illetve gumi fertőtlenítésére. A 0, 2%-os oldat 5 perces hatása elegendő a ragadós száj- és körömfájás vírus elpusztítására, és ezután a tárgyakat alaposan le kell öblíteni vízzel.

A szulfaminsav kristályos formában kapható, és ilyen állapotban stabilan tárolható. Az oldat készítéséhez használjunk meleg vizet. Tej fertőtlenítése: 500 g kristály 240 liter tejbe téve az ömlesztett, tartályos tejben előforduló vírus elpusztítására alkalmas.

Mivel a savak illetve lúgok vírusölő hatékonysága a pH értéküktől függ, nagyon fontos, hogy ne keveredjenek össze. Azok a felületek, amelyeket az egyikkel kezeltünk, nem kezelhetők a másikkal, amíg azonnali, tiszta vizes lemosást nem alkalmazunk. Általános elvként alkalmazható, hogy a savas fertőtlenítőket pH 4 alatt, a lúgos szereket pH 10 felett kell alkalmazni.

FORMALDEHID GÁZ

Ha szobák vagy helyiségek formaldehid gázzal történő füstölését végezzük, a helyiségeknek többé-kevésbé légmentesen zárhatónak kell lenniük (a szellőzőnyílásokat, ajtó-és ablaknyílásokat leragasztjuk). Biztosítani kell, hogy a fertőtlenítés időtartama alatt a helyiségek hőmérséklete 20°C fölött legyen. Gondoskodni kell a levegő megfelelő, (80-90 %-os) relatív páratartalmáról). Ez legegyszerűbben úgy

érhető el, hogy a helyiség padlózatát vízzel alaposan felloccsolják, vagy vízzel alaposan átitatott pokrócokat terítenek a padlózatra.

A formaldehid-gázt úgy állítjuk elő, hogy az adott helyiség gázosításához szükséges vizet és formalin mennyiséget egy nyitott fémedénybe (pl. vödörbe) öntjük, majd hozzáadjuk a formalinból történő formaldehid-gáz felszabadításához szükséges kálium-permanganátot. (A sorrendet szigorúan tartjuk be: víz-formalin- kálium-permanganát).

Légköbméterenként szükséges anyagmennyiség:

25 g formalin

25 g kálium-permanganát

15 ml víz

Az anyagok összeöntése után erős bugyborékolás, habzás és hőfejlődés közben felszabadul a formaldehid-gáz, valamint vízgőz képződik.

A gázosítást védőruhában (gumikesztyű, gumicsizma, gumikötény) „AX” jelű szűrőbetéttel ellátott gázálarcban kell végezni.

A gázfejlődés megindulásakor a helyiséget el kell hagyni, az ajtókat le kell zárni. A helyiség bejárati ajtajára figyelmeztető táblát kell elhelyezni: „Vigyázat formaldehid-gázzal telítve! A gázosítás kezdete: év, hó, nap, óra; Gázosítás befejezése: év, hó, nap, óra; Felelős neve, címe, telefonszáma:...;”

A helyiségben a formaldehid gázt 24 óráig kell benntartani, majd alapos szellőztetést kell végezni.

A formaldehid –gáz gyors eltávolítása oly módon lehetséges, hogy m^3 -ként 25 g *Ammonia soluta concentrata*-t párologtatunk el a gyors vegyi közömbösítés érdekében.

KLÓRTARTALMÚ SZEREK

A klórtartalmú szerek fertőtlenítő hatásáért a klór és a víz reakciójának eredményeképpen felszabaduló hipoklórossav (HOCl) a felelős.

Klórtartalmú fertőtlenítőszereket melegtől, fénytől védett helyen üveg, műanyag vagy épzománcú fémedényben kell tartani.

Felhasználás előtt hatékonyság szempontjából meg kell vizsgálni a kémhatását (pH; célszerű pH 5 alkalmazása) és az aktív klórtartalmát.

A klórtartalmú szerek hátránya korrozív tulajdonságuk (fém, gumi, textíliák károsítása). Szerves anyagok (szennyező anyagok) jelenlétében hatékonyságuk csökken.

GYÁRI KÉSZÍTMÉNYEK

Az FVM Állategészségügyi és Élelmiszer-ellenőrzési Főosztály 32.444/2001. 03. 10 körlevelében foglalt rendelkezés szerint RSZKF elleni fertőtlenítésre kizárólag pH 4 és pH 10 feléltti munkaoldattal rendelkező fertőtlenítőszerek használhatók. Az ÁNTSZ-OTH által engedélyezett RSZKF elleni hatékonysági igazolással rendelkező gyári készítmények: VIRKON-S, DESPADAC, VIROCID.

12. 6. Előzetes tisztítás és fertőtlenítés

Az állatok leölése és a telepről való elszállítása után a tisztítást és a fertőtlenítést azonnal meg kell kezdeni, és szisztematikusan végre kell hajtani.

A fertőzött telepért felelős hatósági állatorvosnak a tisztításra és fertőtlenítésre vonatkozó cselekvési tervet kell készítenie, amelynek végrehajtását a műveletek minden fázisában felügyelnie kell.

A műveletek elkezdése előtt fel kell jegyezni a fertőtlenítendő épületek és felszerelések szerkezeti hibáit. Ennek során fel kell tárni, hogy hol vannak olyan területek, mint pl. a padozat és a falak repedései vagy laza belső szerkezeti elemek, amelyeknek különös figyelmet kell majd szentelni; ugyanakkor fény derül a létesítmény már meglévő hibáira is, úgyhogy a később egyszerűbb lesz a hatósági intézkedésekből eredő kártérítési panaszok ügyében eljárni.

A telep azon részeit, amelyekben állatokat tartottak, valamint mindazon részeket, amelyek az állatok mozgása, vizsgálata, leölése, vagy bármely egyéb okból fertőződhetnek (épületek, udvarok, takarmánytárolók, etc.) olyan fertőtlenítőszerrel kell lepermetezni, amelyet az FVM Állategészségügyi és Élelmiszer-ellenőrzési Főosztálya RSZKF ellen hatékony fertőtlenítőszerként jóváhagyott.

A leölés, vagy vizsgálatok során elhullatott szöveteket, illetve kiömlött vért és az épületek, udvarok és felszerelések látható szennyeződéseit gondosan össze kell gyűjteni, és biztonságos módon ártalmatlanná kell tenni, lehetőleg az állathullákkal megegyező helyen.

A használt fertőtlenítőszer legalább 24 órán keresztül a felületen kell hagyni.

12. 7. Végso tisztítás és fertőtlenítés

A zsírt és a piszkot zsíroldószerrel minden felületről el kell távolítani, és hideg vízzel le kell öblíteni.

A felületeket ezután ismételten jóváhagyott fertőtlenítőszerrel be kell permetezni.

Hét nap után a telepet ismét zsírtalanító szerrel kell kezelni, majd hideg vizes öblítést végezni, bepermetezni jóváhagyott fertőtlenítőszerrel, és hideg vízzel ismét leöblíteni.

13. A HELYI ZÁRLAT, A KÖZSÉGI ZÁRLAT (3 KM-ES ZÁRLATI ZÓNA) és A védőkörszet (10 KM-ES FELÜGYELETI ZÓNA) létesítése

1. Helyi (megfigyelési) zárlat

Állatok RSZKF fertőzöttségének-, vagy kontaminációjának gyanúja esetén az állattartó helyet haladéktalanul megfigyelési zárlat (helyi zárlat) alá kell helyezni. A helyi zárlat alá helyezett állattartó helyen szükséges intézkedéseket a 3. 2. fejezet ismerteti.

2. Községi zárlat (3 km-es zárlati zóna)

Amint egy telepen az RSZKF fertőzöttséget megerősítik, a kerületi főállatorvos zárlati zónát (községi zárlat) hoz létre a járvány kitörésének helyétől számított legalább három kilométer sugarú sávban. A zárlati zóna a felügyeleti zónán (védőkörszet) belül helyezkedik el; ez utóbbi körzet a járvány kitörésének helyétől számított legalább tíz kilométer sugarú sávot foglal magában.

A zónák mérete a vizsgálatok során gyűjtött járványtani adatok alapján növelhető, valamint kialakításokban szerepet játszanak egyéb tényezők is, úgymint:

- a rendelkezésre álló epidemiológiai adatok;
- a terület természetes vagy egyéb határai;
- egyéb földrajzi sajátosságok;
- a területen lévő állattartó telepek száma és elhelyezkedése;
- az állatok kereskedelmének szokványos csatornái a területen;
- vágóhidak jelenléte;
- az alkalmazott ellenőrzések és a végrehajtásukhoz rendelkezésre álló lehetőségek;

Ha a zóna egy szomszédos állam területét foglalná magában, a Földművelésügyi és Vidékfejlesztési Minisztérium értesíti az illető állam illetékes hatóságát.

Minden szükséges intézkedést meg kell tenni, beleértve a jól látható jelzések és út menti figyelmeztető táblák elhelyezését, valamint az országos és helyi nyomtatott és elektronikus sajtó, pl. az újságok és a televízió használatát, hogy a zárlati- és a felügyeleti zónában tartózkodó személyek, illetve

bárki, aki az állattartással kapcsolatos hivatalos vagy üzleti ügyben ezekbe kívánna látogatni, teljes mértékig tudatában legyen a hatályban lévő korlátozásokkal.

Szükség esetén a rendőrség bevonásával kell biztosítani a zárlati- és felügyeleti zónában a leküzdő intézkedések szigorú végrehajtását.

A zárlati zónában (községi zárlat) foganatosítandó intézkedések

a) A fertőzés gyanúja idején a helyi zárlat alá helyezett telepen azonnal el kell rendelni a fertőzöttség felszámolását szolgáló intézkedéseket (fogékony állatok leölése, a leölt állatok tetemeinek és fertőző anyag terjesztésére alkalmas eszközök, tárgyak, termékek fertőtlenítése, illetőleg megsemmisítése).

b) A fertőzött gazdaság körül legalább 3 km-es sugarú körben zárlati zónát kell létrehozni

A zárlat alá vont terület határait az Állomás jelöli ki, az oda vezető utak mentén jól látható, tartós, "Száj- és körömfájás, községi zárlat" szövegű táblával vagy felirattal kell megjelölni; A zónán belül el kell rendelni, hogy

- mindazok a tulajdonosok, akik a zárlat alatt álló területen ragadós száj és körömfájás iránt fogékony állatot tartanak, állományuk tartási helyét és létszámát korcsoportok szerint a hatósági állatorvosnak haladéktalanul jelentsék be, aki az adatokat köteles a kerületi főállatorvosnak továbbítani;
- a zárlat alatt álló területen tartott valamennyi fogékony állományt a hatósági megfigyelés alá kell vonni. Az Állomás köteles valamennyi állomány klinikai szűrővizsgálatát haladéktalanul elvégeztetni, és a vizsgálatok eredménye alapján a szükséges intézkedéseket megtenni;
- fogékony állatok - állandóan legelőn tartott állatok kivételével - nem legeltethetők, az utóbbiakat azonban helyi zárlat alatt kell tartani abban az esetben is, ha a betegség nem közöttük jelentkezett;
- a zárlat első tizenöt napja alatt a fogékony állat tartási helyét nem változtathatják meg. Az első tizenöt nap eltelte után az elhelyezés megváltoztatását a hatósági állatorvos engedélyezheti;
- a zónán belül ebzárlatot, valamint a baromfiállomány elzárását kell elrendelni;
- a beteg és betegsége gyanús állat tartási helyével szomszédos, de ötszáz méternél nem távolabb fekvő helyeken a macskákat és a galambokat is elzárva kell tartani;
- fogékony állatokat fedeztetni vagy mesterségesen termékenyíteni nem szabad; e tilalom alól - indokolt esetben - az Állomás felmentést adhat;
- a helyi zárlat alatt álló helyek közvetlen környékén idegen személyek közlekedését meg kell tiltani;
- a zónán belül állatvásárt, állatkiállítást és állatszemplét, állatpiacot, valamint más mezőgazdasági jellegű bemutatót vagy rendezvényt tartani nem szabad;

- a községben fogékony állatot levágni - saját háztartás részére is - csak előzetes hatósági állatorvosi helyszíni vizsgálat kedvező eredménye alapján, a védekezéssel megbízott hatósági állatorvos engedélyével szabad;
- a fertőzés iránt fogékony állatot és baromfit, ilyen állatok termékeit, továbbá terményt, takarmányt, trágyát és a betegség elhurcolására alkalmas más tárgyat a községből kivinni, valamint fogékony állatot oda bevinni tilos, kivéve az azonnali vágás céljából vágóhídra történő szállítást; a diagnosztikai célra szolgáló minták kivitelét; az ártalmatlanná tétel céljára szolgáló elszállítást.
- fogékony állat, továbbá takarmány és trágya vasúton és hajón minden korlátozás nélkül, az átmenő forgalomra kijelölt útvonalon pedig gépkocsin és lovas- (öszvér-, szamár-) fogaton, megállás nélkül - szükség esetén kísérővel - átszállítható;
- egypatás állat az átmenő forgalomra kijelölt útvonalon megállás nélkül - szükség esetén kísérővel - lábon is áthajtható;
- indokolt esetben átmenetileg elrendelhető a személyforgalom alábbi korlátozása is:
 - a korlátozás alá vont területet az ott lakók nem hagyhatják el, azon belül
 - a személyek csoportosulását a lehetőséghez mérten meg kell akadályozni:
 - előadások, gyűlések, mulatságok és egyéb rendezvények megtartását meg kell tiltani, s szükség esetén egyéb korlátozó rendszabályok alkalmazásáról is rendelkezni kell;

Az intézkedések legalább 21 napig hatályban maradnak azt követően, hogy valamennyi fogékony állatot a fertőzött gazdaságokból eltávolították, és a gazdaságokat kitakarították és fertőtlenítették.

A szűrővizsgálat végrehajtása

A jól szervezett és hatékony szűrővizsgálat a járványvédelem egyik alapvetően fontos eszközét képezi. A szűrővizsgálat első és legfontosabb szabálya az, hogy a kórokozó terjedésének megakadályozását szolgálja és semmiképpen sem eredményezheti a iatrogén fertőzés bekövetkezését. Ezért a szűrést végző szakembereknek minden állattartó hely meglátogatása előtt és után igen gondos személyi és eszközfertőtlenítést kell végezniük. Be kell tartaniuk a védőruházatra és mintavételre vonatkozó előírásokat

A szűrési munkák végrehajtásának általános elvei:

A vezető állatorvos pontosan határozza meg a szürendő területet, különösen a terek, zugok, félreeső tanyák beosztása igen fontos. A működési határok pontos megtartását ellenőrizni kell a beszámoltatáskor is. Helyes, ha egy-egy állatorvos állandóan ugyanazon a területen végzi a szűrést, mert így gyorsabban tud haladni, felelősége jobban érvényesül és a helyi viszonyokat is jobban megismeri.

Első alkalommal valamennyi házat, tanyát, legelőrészt fel kell keresni, ami a kijelölt területen fekszik. Nem lehet még akkor sem kihagyni egy helyet se, ha a kísérő állítja is, hogy ott nincs állat vagy nem laknak.

A vizsgálat helyén felírjuk a tulajdonos adatait, a fogékony állatokat, faj, kor, ivar, darabszám szerint. Gyakorlatiasabb megoldás az, ha egy-egy helynek külön lapot hagyunk a munkanaplóban, s később

valamennyi újabb vizsgálatot vagy más fontos feljegyezni valót ugyanott rögzítünk. Később már csak azokat a helyeket kell meglátogatni, ahol fogékony állatot tartanak.

Leghelyesebb, ha helyi ismerettel rendelkező személy kísérőként megy a szűrő állatorvossal. A kísérő csak azokon a helyeken menjen be a vizsgálat helyére és fogja meg az állatot, ahol a házhoz tartozó személy nem tud segíteni a vizsgálatnál. Sem a vizsgáló állatorvosnak, sem, a fogónak a vizsgálat helyén nem szabad semmihez sem ok nélkül nyúlni, hogy ez által is csökkentse az esetleges vírusedzőrlés valószínűségét.

A legfontosabb mozzanata a szűrési munkának állatok tulajdonosainak illetőleg gondozóinak felvilágosítása. A szűrési munka csak akkor éri el célját, ha sikerül – lehetőleg már az első alkalommal – segítőtársat nyerni az állat gondozója személyében. Gyakorlatilag nagyobb valószínűsége van annak, hogy az állat mellett állandóan ott tartózkodó személy veszi észre a betegség gyanúját, mint az időnként megjelenő szűrő állatorvos.

Ezért fontos, hogy különösen az első vizsgálat alkalmával a szűrő állatorvos hosszasan foglalkozzon a dolgozókkal (betegség ismertetése, a felelősség elmagyarázása, etc). A szűrés során gondolni kell arra, hogy a fertőző anyag eredetére, elterjedésére vonatkozóan nem gyűjthetünk-e valamilyen új adatot?

3. Védőkörzet (10 km-es felügyeleti zóna)

- a fertőzés megállapítása esetén a helyi zárlat alá vont hely körül, a községi zárlat alá vont területtel együtt, legalább tíz kilométer sugarú körben védőkörzetet kell kialakítani. Indokolt esetben a zóna nagyobb összefüggő területre is kiterjeszthető.
- a védőkörzet határait az oda vezető utak mentén, "Száj- és körömfájás védőkörzet" szöveggel, tartós, jól látható táblával vagy felirattal meg kell jelölni;
- a védőkörzet nem fertőzött községeiből csak az Állomás, vagy - ha a földművelésügyi és vidékfejlesztési miniszter (a továbbiakban: miniszter) megbízottat küldött ki - a minisztériumi megbízott engedélyével szabad a megállapított fertőző betegség iránt fogékony állatokat, ilyen állatok nyers termékeit, növényi és állati eredetű takarmányt vagy fertőzés terjesztésére alkalmas tárgyat kivinni; a védőkörzettel nyilvánított területen keresztül a betegség iránt fogékony állatokat lábon hajtani; illetőleg ilyen állatokat, állatok nyerstermékeit a védőkörzeti területre bevinni;
- a zónában a betegség iránt fogékony állatfajokat tartó valamennyi gazdaságot össze kell írni;
- a zónában a mozgó fedezettő szolgáltatók működése tilos;
- állatvásárok, állatkiállítások és bármely más, a fogékony állatok összegyűjtésével járó rendezvény tartása tilos;

Fogékony állatok az első 15 nap alatt nem hagyhatják el a védőkörzetet. A 15. és a 30. nap között hatósági felügyelet alatt, azonnali levágás céljából, közvetlenül valamely vágóhídra történhet szállítás. Ezt az elszállítást az illetékes hatóság csak azután engedélyezheti, miután a hatósági állatorvos, az üzemben lévő valamennyi fogékony fajtájú állat vizsgálata alapján, a ragadós száj- és körömfájásra gyanús állatok előfordulását kizárta;

Az intézkedések a megfigyelési körzetben legalább **30 napig** hatályban maradnak azt követően, hogy valamennyi fogékony állatot a fertőzött gazdaságokból eltávolították, és a gazdaságokat kitakarították és fertőtlenítették.

14. Eljárás ha a ragadós száj- és körömfájást állatvásárban, vagy kiállításon állapítják meg

14. 1. A fertőzés gyanúja

Ha állatvásárban RSZKF gyanúja merül fel, azonnal forgalmi korlátozást kell bevezetni, hogy a kórokozó állatok, járművek, emberek és anyagok általi nagymértékű elterjedésének lehetőségét megelőzzék.

A foganatosítandó korlátozások részletesen a következők:

- az állatok eladását be kell szüntetni;
- a vásárban lévő összes állatot ketrecében kell tartani, amelyet az nem hagyhat el;
- egyetlen állat sem léphet a vásár területére;
- állatok és állati termékek a vásár területéről nem vihetők ki;
- semmiféle, a RSZKF vírusát valószínűleg közvetítő anyag vagy hulladék nem hagyhatja el a vásár területét;
- személyek csak az állomás igazgatója által adott felhatalmazás birtokában léphetnek a vásár területére, illetve hagyhatják el azt, továbbá távozás előtt lábbeli-fertőtlenítésre vannak kötelezve;
- járművek csak az állomás igazgatója által adott felhatalmazás birtokában léphetnek a vásár területére, illetve hagyhatják el azt;
- a vásár területét elhagyó járműveket az állomás igazgatója utasításainak megfelelően megtisztítják és kifertőtlenítik;
- a vásár minden jármű- és gyalogosforgalom számára szolgáló ki- és bejáratánál a Földművelésügyi Minisztérium által a RSZKF vírusa ellen hatékonyként jóváhagyott fertőtlenítőszert tartalmazó, alkalmas fertőtlenítőket kell elhelyezni.

Vizsgálatot kell indítani abból a célból, hogy megállapítsák vagy kizárják a RSZKF-nek a vásár területén való jelenlétét ugyanazon elvek alapján, mint amelyek a járvány leküzdése kapcsán a korábbiakban ismertetésre kerültek (vizsgálatok, mintavétel).

A gyanús állatok származási telepét haladéktalanul ellenőrizni kell az ott található fogékony állatok szűrővizsgálatával.

Fel kell deríteni, és felügyelet alá kell helyezni mindazon gazdaságokat, telepeket, üzemeket, amelyek a vásárból elszállított állatokkal, árukkal, tárgyakkal, illetőleg személyekkel fertőződhetnek.

14. 2. Az RSZKF megállapítása

Ha RSZKF-t állatvásárban állapítják meg, az állomás gondoskodik arról, hogy:

- a vásárban található valamennyi fogékony állatot haladéktalanul leölik;
- a hullákat hatósági felügyelet mellett megsemmisítik úgy, hogy a RSZKF terjesztésének veszélyét elkerüljék;
- az alomanyag, trágya és más hulladék, ami a RSZKF vírusát átvinni képes, biztonságos módon ártalmatlanítják;
- az épületek, kutricák, utak és eszközök (beleértve a járműveket is) tisztítását és fertőtlenítését az állomás utasításai szerint, a hatósági állatorvos felügyelete mellett végzik;
- a tisztítás és fertőtlenítés befejezése után legalább 72 óráig egyetlen állat sem kerülhet be a vásár területére.

A fertőzött állatok származási telepén lévő fogékony állatokat szintén le kell ölni, ha a járványtani adatok ezen intézkedés megtételét indokolják.

15. RSZKF SZÁLLÍTOTT SZÁLLÍTOTT ÁLLATOKBAN

15. 1. A fertőzés gyanúja

Ha szállított állatok között RSZKF gyanúja merül fel, az egész szállítmányt olyan telepre kell vinni,

- ahol éppen nincsenek egyéb fogékony állatok,
- vagy a gyanú alatt álló állatok származási telepére,

ahol, addig maradnak, amíg a betegség jelenlétét meg nem állapították vagy ki nem zárták.

A foganatosítandó korlátozó intézkedések ugyanazok, mint amelyek a gyanú alatt álló telepre vonatkoznak.

A vizsgálatot és a járványtani nyomozást a gyanú alatt álló állatok származási telepére kell összpontosítani.

15. 2. Az RSZKF megállapítása

Ha a RSZKFt egy állatállományban útközben állapítják meg, a szállítmányt le kell ölni.

A fertőzött állatok származási telepén lévő fogékony állatokat haladéktalanul át kell vizsgálni, és ugyancsak leölni, ha a járványtani adatok alátámasztják ezen intézkedés megtételét.

A többi intézkedés általában ugyanaz, mint ami egy fertőzött telepre vonatkozik.

16. RSZKF GYANÚ VAGY FERTŐZÖTTSÉG A VÁGÓHÍDON

A vágóhidakon a ragadós száj- és körömfájás gyanújakor illetve megállapításakor foganatosítandó tennivalók változóak lehetnek a vágóhíd mérete és felépítése, a gyanúsnak talált állatok létszáma, a vágás előtt álló állatok száma, stb. szerint. Jóllehet bizonyos szabályok minden esetben érvényesek, az alább felsorolt utasítások csak alapvető irányelveket képeznek, melyeket az OJK minden egyes esetben további kiegészítésekkel lát el. A vágóhíd elrendezésének megértéséhez a vágóhíd épületének egy vázlatos vagy eredeti alaprajzát az OJK-ba faxon el kell juttatni a betegség megállapítása után azonnal.

Minden olyan esetet, amikor párosujjú patás állatokon hólyagos bőrkütiést észlelnek a vágóhídon, úgy kell tekinteni, mint bejelentett száj-és körömfájás esetet, és az alábbiakban összefoglalt RSZKF utasítások szerint kell eljárni.

A gyanús állatokat illetve hullákat (beleértve a bőrt, a zsigereket, körmöket vagy patákat, stb.) a többi állattól és hullától elkülönítve kell tárolni a helyszínelő HÁO megérkezéséig. A vágóhíd felelős vezetőjének biztosítania kell, hogy a vágóhíd minden bejárata és kijárata zárva legyen, és személyek vagy járművek nem távozhatnak el, illetve nem juthatnak be az üzembe.

A gyanús állatok és hullák származási helyét meg kell határozni, és el kell rendelni az a származási állomány azonnali vizsgálatát.

A vágóhídra érkezésekor a helyszíni vizsgálatot végző HÁO-nak meg kell vizsgálnia a gyanús hullá(ka)t illetve állato(ka)t, és minden más állatot, különösen azokat, amelyek a gyanúsnak talált állatokkal azonos helyről származnak. A vizsgálat eredményéről haladéktalanul telefonon értesítenie kell a Megyei Állomást és az OJK-t. A telefonjelentésben szerepelnie kell a vágásra váró állatok létszámának.

16. 1. Diagnózis

Negatív esetek.

A vágóhídon a negatív diagnózis kimondásával tanácsos, a HÁO jelentésének természetétől függően, addig várni, amíg a származási telepről a megnyugtató egészségügyi jelentés be nem érkezik.

Kétes esetek.

Mindaddig RSZKF-ként kell kezelni az esetet, és a vágóhídon annak megfelelően eljárni, amíg az RSZKF gyanúja fennáll. A Megyei Igazgatónak el kell rendelnie a gyanús állatok származási telepének azonnali klinikai vizsgálatát. Lehetőség szerint haladéktalanul mintát kell küldeni az OÁI-be. Ha a diagnosztikai vizsgálatokhoz vizsgálati anyag nem áll rendelkezésre, akkor a végső diagnózis a származási állomány és a vágóhídon lévő gyanús élő állat(ok) együttes vizsgálatának eredményétől függ.

A vágóhídon lévő hullák vagy élő állatok további sorsa attól függ, hogy a betegség gyanúját hullában vagy élő állatban állapították-e meg, mekkora a vágóhíd, hány hűtőszoba van, stb. Az ellenőrzést végző HÁO vagy a Megyei Igazgató telefonjelentésében megadott adatok, valamint a további jelentések és/vagy a telefaxon eljuttatott vágóhíd alaprajz alapján az OJK fog javaslatot tenni a szükséges intézkedésekre.

A foganatosítandó korlátozások a következők:

- az állatok vágását be kell szüntetni;
- a pihentetőben található állatokat ott kell tartani, és ezek nem hagyhatják el a vágóhidat;
- állatok nem léphetnek a vágóhíd területére;
- sem állatok sem állati termékek nem hagyhatják el a vágóhidat;
- semmiféle, az RSZKF vírusát valószínűleg közvetítő anyag vagy hulladék nem hagyhatja el a vágóhidat;
- személyek csak az állomás igazgatója által adott felhatalmazás birtokában léphetnek a vágóhíd területére, illetve hagyhatják el azt;
- járművek csak az állomás igazgatója által adott felhatalmazás birtokában léphetnek a vágóhíd területére, illetve hagyhatják el azt,
- vizsgálati anyagot kell küldeni az OÁI-be.

Pozitív esetek

Ha RSZKF-t vágóhídon állapítanak meg, az állomás gondoskodik arról, hogy:

- a vágóhídon található valamennyi állatot haladéktalanul leölik;
- a fertőzött vagy szennyeződött állatok húsát és belsőségeit hatósági felügyelet mellett megsemmisítik úgy, hogy a vírus terjesztésének veszélyét elkerüljék;
- az épületek és eszközök (beleértve a járműveket is) tisztítását és fertőtlenítését az állomás utasításai szerint, a hatósági állatorvos felügyelete mellett elvégzik;
- járványtani nyomozást végeznek;
- a tisztítás és a szigorított fertőtlenítés befejezése után legalább 24 óráig egyetlen állat sem kerül be a létesítmény területére levágásra.

A fertőzött állatok származási telepén lévő állatokat szintén le kell ölni, ha a járványtani adatok alátámasztják ezen intézkedés szükségességét.

A vágóhídi szennyvíz fertőtlenítése

- fizikai (pasztörözés legalább 30 percig 70°C-on; szakaszos hőkezelés, 3x20 perc 90-110°C-on; pillanatsterilizálás, 20 másodperc 120-130°C-on)
- kémiai módszerekkel (vegyhatás módosítás meszezéssel: legalább 20 kg/m³ égetett mész, vagy legalább 30 kg /m³ oltott mész; formalinnal, vagy savas kezeléssel) pH 4 alatti, vagy pH 10 feletti értékeken

Alapvető fontosságú hogy a vágóhídon lévő összes állat leölése a lehető legrövidebb időn belül történjen meg. A betegség megállapításakor, minden szükséges elővigyázatossági óvintézkedést meg kell tenni annak érdekében, hogy a vágóhídon a betegségnek lefolyócsöveken át történő terjedése megelőzhető legyen. A vágóhíd épületének egy vázlatos vagy valódi alaprajzát ezért haladéktalanul el kell juttatni az OJK-nak.

16. 2. Az érintett/kontaminálódott hulla, zsigerek, bőr, stb. és trágya eltakarítása

Az érintett/kontaminálódott hullákat, zsigereket, stb. és trágyát, ha mód van rá el kell égetni, vagy eltemetni a vágóhíd határain belül, vagy ahhoz csatlakozó és a vágóhíd tulajdonában lévő földterületen. Ha erre nincs lehetőség, és szükségessé válik a hullák és más fertőzött anyagok elszállítása a fehérje-feldolgozó üzembe, akkor ez csak kivételes esetben, az FVM engedélyével szivárgásmentes, zárt járművel hajtható végre.

A vágóhíd fertőtlenítése során a fertőtlenítésről szóló rendelet előírásai, illetőleg az intézkedési útmutatóban foglaltak szerint kell eljárni. Ennek során gondot kell fordítani az alábbiakba felsorolt irányelvek betartására.

a) a fertőtlenítés megkezdése előtt minden állatot és állati terméket ártalmatlanná kell tenni, illetőleg meg kell semmisíteni,

b) a vágóhíd teljes egészét amely kontaminálódhatott (vágócsarnok, hűtők, a pihentetők, elővárákoltatók, állatszállító-eszközök egyéb helyiségek és konténerek, amelyeket hús vagy eszközök tárolására használnak) le kell tisztítani olyan detergenssel, vagy sterilizáló detergenssel, amely húsfeldolgozó üzemekben engedélyezett (ez általában a vágóhídon rendelkezésre áll), és amelyet nagy víznyomással kell használni. A vágóhíddal csatlakozó feldolgozó és hűtő tároló szobák szükséges tisztításának mértéke attól függ, hogy mekkora kockázata volt kontaminálódásuknak. Csak korlátozott tisztítási javaslatról tájékoztatni kell az OJK-t; Ha az első fázisban szükségesnek látszik zsíroló detergens használata, akkor a második, fertőtlenítő fázis kétszeri ismétlése célszerű,

c) az öltözőket, szekrényeket először sterilizáló detergenssel kell tisztítani, illetve fertőtleníteni a fentiekben részletezett módon, majd 0, 2%-os citrom- vagy szulfaminsavval, vagy 0, 3%-os ortofoszforsav oldattal kell permetezni. A citrom- vagy ortofoszforsav oldatot egy perces használat után bőséges mennyiségű hideg vízzel le kell öblíteni. A szulfaminsavat 5 perc után kell lemosni vízzel;

d) ahol ez megoldható, a vágóhídi felszereléseket forrásban lévő vízben kell sterilizálni, vagy alternatív megoldásként a fenti c. pontban leírtakat kell követni;

e) a húsipari dolgozók által viselt kezeslábasokat, munkaruhákat, stb. a sterilizáló detergens oldatban ki kell tisztítani, majd savas oldatba kell áztatni 1, illetve 5 percre a fentiekben leírtaknak megfelelően, és hideg vízben kimosni, vagy mosodába vinni;

f) a csizmákat, lábszárvédőket és vízhatlan kötényeket a sterilizáló detergens oldattal kell mosni, majd savas oldatba kell áztatni 1, illetve 5 percre a fenti c. pontban leírtaknak megfelelően, és hideg vízben kimosni;

g) a bőröket, irhákat, szarvakat, és patákat hideg habzószóda oldatba kell áztatni 15 percre, ezután a bőröket és irhákat hideg vízben kell mosni, és alaposan besózni;

h) amikor a fertőtlenítés befejeződött, és mielőtt újabb hússzállítmány beérkezik, az épületeket alaposan le kell mosni, és jól kiszellőztetni.

Járványügyi nyomozás

Annak a lehetőségét, hogy a betegséget a vágóhídról más állattartó telepekre elhurcolták a vágóhídi alkalmazottak, látogatók, járművek, vagy a kikerülő élő állatok, zsigerek, vágóhídi hulladék, trágya, stb. által, le kell nyomozni, és szükség esetén korlátozásokat kell elrendelni. A kivizsgáláskor arra is figyelemmel lenni, hogy a gyógyszerészeti és állatorvosi biológiai készítményekhez használatos belső-elválasztású mirigyeket megsemmisítették-e.

Igen gyorsan intézkedni kell, hogy azt a járművet, amellyel a gyanús állatokat a vágóhídra szállították, fertőtlenítsék. Ki kell deríteni a jármű útvonalát, és le kell nyomozni minden olyan fogékony állatot, amelyet a jármű érintett.

17. TEJ ÉS TEJTERMÉKEK

A ragadós szájszáj- és körömfájás vírussal fertőzött tej igen jelentős járványveszélyt jelenthet ezért indokolt az irányelvek gondos követése

A vírus jelen lehet fertőzött tehenek tejében már azelőtt, hogy az állatok a betegség klinikai tüneteit mutatnák, így a fertőzött tej elhagyhatja a gazdaságot mielőtt akárcsak gyanították volna a járványt. A tartályok, szállító eszközök és személyek mechanikusan szennyeződhetnek a vírussal.

Felkészülés a járványra

A ragadós szájszáj- és körömfájás járványra való felkészültségük részeként a megyei állomások igazgatóinak kötelessége:

- megismerni és részletesen feltérképezni az illetőségi területén működő tejipari hálózatot,
- kapcsolatot kialakítani a tejipari szervezetekkel,
- biztosítani, hogy a tejüzemek felelős vezetői rendelkezzenek a hatósági állatorvosi szolgálat haladéktalan értesítéséhez szükséges adatokkal,
- gondoskodni a gazdálkodók, tehenészeti dolgozók járványügyi felvilágosításáról,
- rendszeresen ellenőrizni a tejgyűjtés higiéniai állapotát és gondoskodni az előírt fertőtlenítések elvégzéséről.

Eljárás a betegség, illetve fertőzés gyanúja esetén

Betegsége gyanús állatok tejét csak a zárlat alá helyezett gazdaságban, felforralva és csak állatok etetésére szabad felhasználni. A fel nem használható tejet fertőtlenítő oldattal történő összekeverés után meg kell semmisíteni. A kerületi főállatorvos a zárlat alatt álló helyen tartózkodó személyeket köteles figyelmeztetni arra, hogy a fertőzött állatok tejének, tejtermékeinek nyers állapotban való fogyasztása az ember súlyos megbetegedését okozhatja.

Fertőzöttségre gyanús állat teje felforralás után a helyi zárlat alatt álló helyen emberi fogyasztásra is felhasználható. Ha a tej tárolása a gazdaságban nem biztosítható, a betegségre, vagy kontaminációra gyanús állatok a tejét, az Állomás engedélyével kijelölt tejfeldolgozóba el lehet szállítani. Az elszállított tejet kizárólag tejporgyártásra lehet felhasználni. A tejszállító jármű a zárlat alatt álló helyet, csak a hatósági állatorvos engedélyével, a jármű előzetes kitakarítása és fertőtlenítése után hagyhatja el. A tejet a zárlat alatt lévő gazdaságból közvetlenül a kijelölt tejfeldolgozó üzembe kell szállítani, egyéb tejtermelő gazdaság érintése nélkül.

A diagnózishoz szükséges tejminta

Amikor egy HÁO a gazdaságban helyszíni szemlét végez a betegség gyanújának kivizsgálása céljából, kötelessége biztosítani, hogy legyen nála egy készlet 25 ml űrtartalmú, steril Univerzál üvegekből esetleges tejminta-vételhez. A OJK utasítást adhat egyedi tejminták (10-15 ml) beküldésére, ha a fertőzésre gyanús állatok tejelő tehenek.

Tartósítószereket adni a mintákhoz tilos.

A tejmintákat, közvetlenül a gyűjtésük után jégbe, majd szigetelt szállítódobozba kell csomagolni.

Eljárás betegség esetén

A beteg állatok tejét csak a zárlat alatt álló helyen, felforralva, és csak állatok etetésére szabad felhasználni. A fel nem használható tejet fertőtlenítő anyaggal történő összekeverés után meg kell semmisíteni;

Tej ártalmatlanná tétele állattenyésztő telepeken és a tartály-gépkocsikban

A tej biztonságos fertőtlenítésének célravezető módja, ha annyi citromsavat, vagy ortofoszforsavat, esetleg szulfaminsavat adunk a tejhez, hogy a tej pH-ja 4 alá csökkenjen.

A fertőtlenített tejet a fertőzött gazdaság területén kell megsemmisíteni.

A tejet szállító tartály-gépkocsinak a fertőtlenítése szükséges 0, 4%-os citromsav, 0, 3%-os ortofoszforsav vagy 0, 2%-os szulfaminsav valamint megfelelő detergens a legmegfelelőbb fertőtlenítők. Nem szabad megfelelkezni a tartálykocsik szűrőjének fertőtlenítéséről és kicseréléséről.

A fejőberendezések és tejgyűjtő tartályok fertőtlenítése

A legmegfelelőbb fertőtlenítők a 0, 4%-os citromsav, 0, 3%-os ortofoszforsav vagy 0, 2%-os szulfaminsav, valamint a hozzáadott megfelelő detergens.

*A RAGADÓS SZÁJ- ÉS KÖRÖMFÁJÁS
ELLENI VAKCINÁZÁS*

BEVEZETÉS

A 71/2002. (VIII.15.) FVM rendlet 18. § (1) bekezdése alapján az RSZK elleni vakcinázás tilos, kivéve a 18.§ (4) bekezdésében foglalt eseteket. A járvügyi helyzet függvényében a Magyarországon érvényes állategészségügyi igazgatási jogszabályok jogi felhatalmazást adnak az Országos Főállatorvosnak arra, hogy ragadós száj-és körömfájás (RSZKF) járvány előfordulása esetén, a járványos betegség leküzdése érdekében, - adott területen, meghatározott feltételek előírásával – elrendelje a betegség elleni vakcina alkalmazását.

A GÓCOLTÁS ALAPELVEI

A járvány leküzdése érdekében szükséges vakcinázásra vonatkozó javaslatot az RSZKF szakértői csoport, valamint a területileg illetékes megyei állomás igazgatója (Helyi Járványvédelmi Központ, HJK) vezetője terjeszthet elő. Az Országos Főállatorvos az Országos Járványvédelmi Központ véleményének kikérését követően hozza meg döntését.

A javaslat előterjesztőinek különös gondot kell fordítaniuk a járvány terjedésének vizsgálatára. Mérlegelniük kell a kórokozó behurcolásának, esetleges továbbvitelének útját, az érintett terület jellegét, az állattartó-gazdálkodó szervezetek helyzetét, veszélyeztetettségét. Nem nélkülözhető a meteorológiai szakértő állásfoglalása, az esetleges légi úton való vírusterjedés megítélésére vonatkozóan.

A vakcinázási terület nagyságát és alakját a járványeset körülményeitől függően az Országos Főállatorvos határozza meg. Általában, kezdetben 8 km-es sugarú körben célszerű vakcinát alkalmazni, amennyiben a járványtani körülmények ettől eltérő intézkedést nem igényelnek.

A vakcinázási terület végleges meghatározása nem szükséges, mivel az a járvány lefolyása során változhat. E változások a további járványesetektől vagy az RSZKF Szakértő Csoport későbbi észleleteiből adódhatnak. A terület külső határait jelentheti, pl. folyó, vasútvonal, országút, egyéb fizikai jellegzetesség.

A gócoltás célja a fertőzés terjedésének korlátozása. Ezért nagyon lényeges, hogy, amennyiben igazgatási intézkedések mellett vakcinázást is elrendel a hatóság-, a betegség első jelentkezési helyét körülvéző területen a lehető legtöbb fogékony állatot a lehető leggyorsabban védőoltásban részesítsenek.

A vakcinázásra kerülő állományok vizsgálatát és a vakcinázást állatorvosok végzik: megfelelő számú állatorvost kell alkalmazni, annak érdekében, hogy e feladat legfeljebb 5 napon belül teljes egészében végrehajtható legyen.

A vakcinázást követően a Helyi Járványvédelmi Központ állatorvosi szakszemélyzete szabályos időközönként ellenőrzi a vakcinázási területen levő állatállományt.

Ha egy vakcinázott állományban ragadós száj- és körömfájás fertőzés fordul elő, az állományt a rendelet előírásainak megfelelően, le kell ölni, a fertőzött állatokat, állati termékeket, valamint egyéb anyagokat meg kell semmisíteni és a telepet a szokásos módon fertőtleníteni kell.

FELKÉSZÜLÉS

VAKCINA ÉS FELSZERELÉSEK BIZTOSÍTÁSA

A Magyar Köztársaság RSZKF járványvédelmi vakcinakészletének tárolása antigén formájában történik. A gyártó-, és tároló céggel kötött szerződés értelmében az antigénből történő vakcinagyártásra az Országos Főállatorvos, avagy felhatalmazása alapján az Állatgyógyászati Oltóanyag-, Gyógyszer- és Takarmányellenőrző Intézet (ÁOGYTI) igazgatója jogosult megbízást adni a gyártó vállalatnak.

Az RSZKF elleni vakcinázás haladéktalan végrehajtása érdekében a Helyi Járványvédelmi Központok működésért felelős megyei állomások igazgatói biztosítani kötelesek a vakcina tárolásának (+4 °C), valamint alkalmazásának technikai feltételeit.

A megye térképének, valamint a megyében található állattartó telepek adatainak — beleértve az egyes telepeken tartott szarvasmarhák, juhok és állatok összlétszámát — rendelkezésre kell állniuk.

A GÓCOLTÁS ELRENDELÉSE

ORSZÁGOS JÁRVÁNYVÉDELMI KÖZPONT

1. Az Országos Főállatorvos döntését követően az OJK gondoskodik az állategészségügyi szervezetek szakmai tájékoztatásáról és kiadja a területileg illetékes HJK számára a végrehajtásra vonatkozó utasításokat.
2. Gondoskodik a nemzetközi szervezetek (OIE, FAO-EUFMD, EU) tájékoztatásáról.
3. Gondoskodik a közvélemény tájékoztatásáról.
4. Gondoskodik további vakcinakészletek és felszerelések szükség szerinti HJK-ba küldéséről.
5. Járvány esetén összesíti a vakcinázási napi jelentéseket, az Országos Főállatorvos tájékoztatása érdekében.

A MEGYEI IGAZGATÓ INTÉZKEDÉSEI

A vezető főállatorvos köteles

- meghatározni a szükséges személyzet nagyságát és gondoskodni annak rendelkezésre állásáról (Vakcinázási Részleg megszervezése);
- gondoskodni a vakcina fogadásáról, szakszerű tárolásáról;
- biztosítani, hogy a vakcinázás 5 napon belüli befejezéséhez szükséges erőforrások rendelkezésre álljanak;
- gondoskodni a szükséges irodai háttérrel és adminisztratív kisegítő személyzetről;
- továbbítani a vakcinázási adatok napi összesítését az Országos Járványvédelmi Központba.

A HELYI JÁRVÁNYVÉDELMI KÖZPONT VAKCINÁZÁSI RÉSZLEGE

***A HELYI JÁRVÁNYVÉDELMI KÖZPONT VAKCINÁZÁSI RÉSZLEGÉNEK
VEZETÉSÉRE A MEGYEI IGAZGATÓ FŐÁLLATORVOS AD MEGBÍZÁST, AKI EGYBEN
ELLÁTJA A VAKCINÁZÁSI RÉSZLEG ÁLTALÁNOS FELÜGYELETÉT IS***

A HJK Vakcinázási Részlegét többek között el kell látni:

- az oltási akció végrehajtásához elegendő oltóanyaggal;
- az oltóanyag tárolásához megfelelő eszközökkel;
- szeméttárolókkal az egyszer használatos oltási felszerelések, üres oltóanyag-üvegek és más, potenciálisan fokozottan veszélyes hulladék számára;
- védőruházattal az oltóbrigádok használatára;
- fertőtlenítőszerrel és a fertőtlenítéshez szükséges eszközökkel (vödrök, kefék, szivacsok, etc) az oltóbrigádok személyi fertőtlenítésére;
- az állatok megfémzésére szolgáló szerszámokkal és nyugtató szerekkel;
- a vakcinázott állatok megjelölésére alkalmas eszközökkel;
- a használandó formanyomtatványokkal.

A Vakcinázási Részleg vezetőjének feladatai:

- a.) Gondoskodnia kell a vakcina és a szükséges felszerelések átvételéről, tárolásáról és kiszolgáltatásáról. Különös figyelmet kell fordítania:
- a vakcinát a raktározás során hűtve kell tárolni, és naponta ellenőrizni kell, hogy a tárolóhely hőmérséklete +2 és 4 °C között van-e. Amennyiben a raktár nem rendelkezik hőmérséklet-regisztráló berendezéssel, a hőmérsékletet maximum-minimum hőmérővel kell ellenőrizni.
 - a HJK-ból kiadott vakcinát az oltóbrigádok a szállítás során polisztrénnel bélelt, jó hőszigetelést biztosító vakcinatároló dobozokban tartásák.
 - minden üveg vakcinára a kiszállítás előtt rá kell bélyegezni a dátumot. A kérdéses napon fel nem használt, bontatlan üvegben levő vakcinát éjszaka hűvös helyen kell tárolni — lehetőség szerint vissza kell tenni a hűtőbe —, majd másnap kora reggel elsőnek kell felhasználásra kiszolgáltatni.
- b.) Gondoskodnia kell az oltóbrigádok hatékony működéséről: az összes megfelelő életkorú fogékony állat állatorvosi vizsgálatának és vakcinázásának lehető leggyorsabb végrehajtásáról.
- c.) Szoros információs kapcsolatot kell fenntartania a Járványvédelmi Központ állatorvosi személyzetével a következő kérdésekben:
- új járványesetek jelentkezése;
 - a vakcinázási program előrehaladása;
 - a járványkitörés járványtani jellemzői.
- d.) Biztosítani kell, hogy a rendelkezésre álló állatorvosi személyzet a vakcinázást legfeljebb 5 nap alatt teljes egészében végre tudja hajtani.
- e.) El kell készítenie a vakcinázási adatok napi összesítését, azt továbbítani kell a HJK számára.
- f.) A tájékoztatnia kell a helyi Polgármesteri Hivatalt és a rendőrséget a tett intézkedésekről.
- g.) Biztosítani kell a felszerelés szakszerű sterilizálását, valamint az oltóbrigád megfelelő személyi fertőtlenítését.

Az oltóbrigádok működésének általános szempontjai

Egy oltóbrigád egy állatorvosból és legalább egy nem hivatásos technikai asszisztensből áll.

Minden egyes brigádot el kell látni a következő anyagokkal és felszerelésekkel:

- a napi munka elvégzésére elegendő oltóanyaggal;
- megfelelő űrtartalmú egyszer használatos fecskendőkkel és tűkkel;
- tartályokkal, nylonzsákokkal, a használt eldobható fecskendők és tűk, üres oltóanyag-üvegek és egyéb hulladékok számára;
- fertőtlenítőszerrel,
- védőruházattal,
- az állatok rögzítésére használható szerszámokkal, és nyugtatószerrel;
- szükséges formanyomtatványokkal

A Vakcinázási Részleg Központi adminisztratív személyzete időre bejelenti az oltóbrigádok érkezését, és segítséget kér az oltás lebonyolításához. Az előkészítéshez tartozik, hogy felvilágosítást kér a telepen található állatok fajáról és számáról.

A munkanap kezdetén mindegyik oltóbrigád kap egy szolgálati lapot, amely felsorolja a meglátogatandó telepeket, a látogatások időpontját, és a telepen lévő állatok hozzávetőleges számát.

A védőoltásban részesítendő telepre való megérkezéskor az állatorvos elmagyarázza a tulajdonosnak vagy a felelős személynek a vakcinázással kapcsolatos tudnivalókat.

Az oltóbrigád tagjai felveszik védőruházatukat, és alapos személyi fertőtlenítést végeznek, mielőtt megközelítenék a telep azon részét, ahol az állatok vannak elszállásolva.

Az oltás megkezdése előtt az állományt klinikailag meg kell szemlélni. Az RSZKF-el fertőzött állatok jelenlétére utaló legkisebb gyanút is jelenteni kell a HJK-nak, amely intézkedik a felülvizsgálatról.

Ha az RSZKF fertőzés nem zárható ki azonnal, akkor az állomány oltását ez alkalommal nem szabad elvégezni. Ha az állományt fertőzéstől mentesnek találják, az oltást el kell végezni.

Az oltás végzése során szigorúan be kell tartani a gyártó utasításait, különös tekintettel a dózisa, az injekció optimális helyére és a bizonyos kor alatti állatoknak az oltásból való kizárására.

Minden beoltott állatot tekintet nélkül a korára, egyedi, sorszámozott jelzéssel kell azonosíthatóvá tenni. Egységesen rögzíteni kell a kategóriánként beoltott állatok számát és a felhasznált sorsszámokat.

A FELSZERELÉSEK FERTŐTLENÍTÉSE ÉS ÁRTALMATLANNÁ TÉTELE

Az állomány oltásának befejeztével az egyszer használatos felszereléseket fertőtlenítőszerrel le kell mosni, majd elégetés útján a helyben, a gazdaságban meg kell semmisíteni. Ahol ez nem lehetséges, a felszerelést fertőtleníteni kell, majd egy nylonzsákba helyezve vissza kell szállítani a HJK Vakcinázási Részlegébe ártalmatlanná tétel céljából.

Alapos személyi fertőtlenítést is kell végezni.

A sürgősségi védőoltásra kijelölt terület értelemszerűen ki van téve a betegség terjedésének komoly veszélyével. Éppen ezért létfontosságú a lehető legnagyobb elővigyázatossággal eljárni, hogy tevékenységével egyetlen oltóbrigád se fokozza a fertőzés terjesztésének kockázatát és egyiküket se érhesse a gondatlanság vádja a területen történő esetleges további járványkitörések esetén.

A telep elhagyása előtt két példányban ki kell tölteni a telepi oltási nyilvántartást, alá kell írni a tulajdonossal vagy a felelős személlyel, és az egyik példányt a telepen kell hagyni.

A napi feladatok elvégzése után az oltóbrigád visszatér a HJK vakcinázási központjába, ahol a használt egyszer használatos eszközöket és az egyéb hulladékot biztonságosan az erre a célra kialakított tárolóba helyezik, az egyéb, esetleg szennyeződött felszerelést tisztítás és fertőtlenítés után sterilizálják, és a szükséges formanyomtatványokat kitöltve átadják az adminisztratív személyzetnek. A HJK járványvédelmi térképét naponta frissítik, hogy látható legyen az előrehaladás.

A vakcina szállítása

Szállítás közben a vakcinát hidegen kell tartani, azonban a fagyástól és a napfény hatásától óvni kell.

A vakcina beadási helye és adagja

A vakcinát a bőr alá kell befecskendezni minden 3 hónaposnál idősebb szarvasmarhának, juhnek és kecskének és minden 6 hetesnél idősebb sertésnek. Sertések vakcinázásakor különleges gondot kell fordítani a vakcina beadási helyének helyes megválasztására, mivel a vakcina bőr alatti zsírszövetbe való befecskendezése esetén a védőoltás csekély értékű. Sertéseknek, ezért a vakcinát a fül mögötti rész bőre alá vagy — fiatalabb állatoknak — a hátulsó végtagok belső felületének bőre alá, avagy - a használati utasítástól függően i.m. - kell beadni. A vakcina adagja állatfajonként, valamint a vakcina valenciája

(értéke) és a gyártási tétel szerint is változik. Ha a vakcina adagja az üveg címkéjén nem szerepel, azt a vakcina kiszolgálásakor az OJK közli.

A FÖLÖSLEGES VAKCINA ÁRTALMATLANNÁ TÉTELE, VAKCINAVESZTESÉG

A vakcnázást végző állatorvosoknak körültekintően kell gazdálkodni a vakcinával. Az állattartó telepre történő belépés előtt célszerű felbecsülni a szükséges vakcina mennyiségét. Ne vigyünk be vakcinát felesleges mennyiségben a telepre. Az adott telepen felbontott üveg nem vihető tovább a következő állattartó telepre! Az adott telepen megmaradt vakcinát fertőtlenítőszerrel meg kell semmisíteni. A kiürült üvegeket fertőtlenítve nylonzsákban összegyűjtve vissza kell vinni a HJK-ba, ahol ismételtén ártalmatlanná teszik (fertőtlenítés, vagy hőkezelés). A fel nem bontott vakcinát ki lehet vinni a telepről, azonban az oltást végző állatorvos gondoskodni köteles arról, hogy az üveg felületét alaposan fertőtlenítsék a gazdaságból történő kivétel előtt.

A napi munka végeztével feleslegben maradt bontatlan vakcinát este a lehető leggyorsabban vissza kell juttatni a Vakcinázási Részlegbe, és ott hűtőbe kell helyezni.

A FELSZERELÉSEK FERTŐTLENÍTÉSE ÉS ÁRTALMATLANNÁ TÉTELE

Amennyiben többszöri felhasználásra alkalmas eszközöket is alkalmaztak a vakcinázás során, akkor ezen eszközöket alaposan fertőtleníteni, majd öblíteni szükséges.

SZEMÉLYI FERTŐTLENÍTÉS

A telepre való belépés előtt és annak elhagyásakor egyaránt rendkívül alapos személyi fertőtlenítést kell végezni. **Soha nem szabad megfeledkezni arról, hogy az éppen vakcinázott, látszólag egészséges állatállomány a ragadós száj- és körömfájás lappangási szakaszában lehet.**

A VAKCINÁZÁS MEGSZERVEZÉSE

A vakcinázás megkezdése előtt a telepen levő összes állat klinikai állapotát meg kell szemlélni. Ha az állatcsoport vakcinázása során jelzőkrétákkal jelölik meg az állatokat, figyelni kell arra, hogy a jelzőkréták nem vihetők ki a telepről.

JELENTÉSEK

A napi munkaprogram végeztével, minden vakcinázó állatorvosnak összesítést kell készítenie (a meglátogatott gazdaságok / telepek sorrendjében) és azt át kell adnia a Vakcinázási részleg vezetőjének, aki elkészíti a napi vakcinázási jelentést.

Eljárás a betegség gyanúja esetén

A vakcinázást végző bármely állatorvos, aki a ragadós száj- és körömfájásra gyanút keltő tüneteket észlel, köteles a vakcinázást azonnal felfüggeszteni és haladéktalanul — lehetőség szerint telefonon — jelenteni az esetet a Vakcinázási Részleg vezetőjének. A Vakcinázási Részleg vezetője ezt követően kapcsolatba lép a megyei Állategészségügyi Állomás vezetőjével a szükséges intézkedések megbeszélése, majd fogantatása érdekében.

IMMUNITÁS ÉS REJTETT FERTŐZÉS

A megfelelő szintű immunitás kialakulása a vakcinázás után 12-14 nappal várható. Ha egy állat ebben az időszakban találkozik a vírussal, a fertőzés esetleg csak alig észlelhető vagy határozatlan klinikai tünetekben nyilvánul meg, és a betegség járványtani jellemzői is változatosak lehetnek. Ezért a vakcinázott állomány a vakcinázást követően még legalább 14 napon át — a közvetlenül a vágóhídra történő szállítás kivételével — nem vihető ki a telepről. A vakcinázott állatokban az elváltozásokat sokszor nehéz kimutatni, és azok esetleg elkerülhetik a vizsgáló figyelmét, ha a klinikai megfigyelés nem a legnagyobb gondossággal történik. Előfordulhat, hogy a rejtett fertőzést az állattulajdonos sem veszi észre, ennél fogva nem is jelenti.

A vakcinázást követően előforduló megbetegedések

A vakcinázást követően is előfordulhatnak megbetegedések. Megtörténhet, hogy egyes állatok már a vakcinázás előtt, avagy a védettség kialakulása előtt megfertőződtek. Számításba kell venni, továbbá, hogy a vakcinázás hatására az állomány egésze általában nem válik védetté. Az egyszeri vakcinázás által indukált védettséget masszív fertőzés áttörheti. A vakcinázásból kimaradó fiatal állatok között ugyancsak előfordulhat megbetegedés.

A vakcinázást követő klinikai vizsgálatok

Az állományt a vakcinázást követően bizonyos időközönként meg kell vizsgálni. Jóllehet, a vizsgálat gyakorisága függ az állomány tartási helyétől, és a járvány körülményeitől — általánosságban a következő mintát kell követni:

A fertőzött állománnyal szomszédos telepek: 14 napon át a védettség kialakulásáig naponta, azt követően pedig 3–4 napos időközönként kell vizsgálatot végezni.

3 kilométeres vizsgálati körzet: a védettség kialakulásáig 3–4 naponként, azt követően pedig 5–7 naponként kell vizsgálatot végezni.

Perifériás területek: 5–7 naponként kell vizsgálatot végezni. A vizsgálatot az állatok vakcinázásának sorrendjében kell végrehajtani.

A VAKCINÁZÁSI KÖZPONT BEZÁRÁSA

A vakcinázási központot irányító hatósági állatorvosnak gondoskodnia kell a használt felszerelések újbóli becsomagolás előtti tisztításáról és sterilizálásáról, valamint a csomagolásra használt ládák formalingőzzel történő fertőtlenítéséről.

KORLÁTOZÓ INTÉZKEDÉSEK

A vakcinázott állatokat az oltás napjától számított tizenkét hónapig az oltott területről kivinni nem szabad, kivéve az azonnali levágás céljára, az Állomás által kijelölt vágóhídra történő szállítást. Ebben az esetben a levágott állat húsát a húsvizsgálat során úgy kell megjelölni, hogy abból kiderüljön, hogy az csak kijelölt, korlátozott területen hozható forgalomba, vagy csak olyan húskészítmények előállítására használható fel, amelyekkel a kórokozó terjesztése kizárható.

A állatok mozgatásának az előző bekezdésben említett tilalma feloldása után a szeropozitív állatok tartási helyüket csakis a Földművelésügyi és Vidékfejlesztési Minisztérium által erre a célra kijelölt vágóhídon történő azonnali levágásra való szállítás miatt hagyhatják el.

A szeropozitív állatok utódai nem hagyhatják el a származási telepet, kivéve:

- vágóhídon történő azonnali levágás céljára;

- egy másik, a megyei állomás által kijelölt telepre, ahonnan közvetlenül vágóhídra küldik őket;
- bármely egyéb telepre, feltéve, ha az RSZKF ellenanyagok kimutatására végzett szerológiai vizsgálat eredménye negatív.